

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ
RESEARCH INSTITUTE FOR LABOUR AND SOCIAL AFFAIRS

Výroční zpráva VÚPSV, v. v. i., za rok 2020

PRAHA
2021

Obsah

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O VÚPSV, V. V. I.....	6
2. INFORMACE O SLOŽENÍ ORGÁNŮ VÚPSV, V. V. I., JEJICH ČINNOSTI A ZMĚNÁCH	7
2.1. Ředitel VÚPSV, v. v. i.....	7
2.2. Rada VÚPSV, v. v. i.....	7
2.3. Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i.....	9
2.4. Vědecká rada VÚPSV, v. v. i.	10
2.5. Ediční vědecká rada VÚPSV, v. v. i.....	11
3. INFORMACE O ZMĚNÁCH ZŘIZOVACÍ LISTINY VÚPSV, V. V. I.....	12
4. ORGANIZAČNÍ STRUKTURA VÚPSV, V. V. I.....	13
5. ZÁKLADNÍ PERSONÁLNÍ UKAZATELE.....	16
6. ZÁKLADNÍ EKONOMICKÉ UKAZATELE	18
7. HODNOCENÍ HLAVNÍ ČINNOSTI	21
7.1. Trh práce a zaměstnanost	26
7.1.1. Institucionální podpora na DKRVO.....	26
7.1.2. Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, Fondy EHP a Norska, ostatní zahraniční zdroje.....	31
7.1.3. Ostatní zdroje.....	40
7.2. Sociální dialog a pracovní vztahy	42
7.2.1. Institucionální podpora na DKRVO.....	42
7.2.2. Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, Fondy EHP a Norska, ostatní zahraniční zdroje.....	43
7.3. Sociálně pojistné systémy	45
7.3.1. Institucionální podpora na DKRVO.....	45
7.4. Sociální služby	48
7.4.1. Institucionální podpora na DKRVO.....	48
7.4.2. Účelová podpora TA ČR.....	50
7.4.3. Ostatní zdroje.....	52
7.5. Rodinná politika	54

7.5.1. Institucionální podpora na DKRVO	54
7.5.2. Účelová podpora TA ČR.....	69
7.6. Příjmová a mzdová politika	71
7.6.1. Institucionální podpora na DKRVO	71
7.7. Obecné otázky sociální politiky	73
7.7.1. Institucionální podpora na DKRVO	73
7.7.1. Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, Fondy EHP a Norska, ostatní zahraniční zdroje	75
7.7.2. Účelová podpora TA ČR.....	77
7.8. Knihovnicko-informační služby	78
7.8.1. Časopis FÓRUM sociální politiky	81
8. HODNOCENÍ DALŠÍ A JINÉ ČINNOSTI.....	83
9. PŘEHLED PUBLIKAČNÍ ČINNOSTI	84
10. PŘEHLED KONFERENCÍ, WORKSHOPŮ, SEMINÁŘŮ	92
11. VZDĚLÁVACÍ ČINNOST A SPOLUPRÁCE S VYSOKÝMI ŠKOLAMI	98
12. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE	103
13. PŘEDPOKLÁDANÝ VÝVOJ ČINNOSTI VÚPSV, V. V. I., V ROCE 2021	104
14. INFORMACE O PROVEDENÝCH KONTROLÁCH V ROCE 2020 A PŘIJATÝCH OPATŘENÍCH.....	106
15. AKTIVITY V OBLASTI OCHRANY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ	112
16. AKTIVITY V OBLASTI PRACOVNĚPRÁVNÍCH VZTAHŮ	113
17. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ PODLE ZÁKONA Č. 106/1999 SB., O SVOBODNÉM PŘÍSTUPU K INFORMACÍM, VE ZNĚNÍ POZDĚJŠÍCH PŘEDPISŮ	114
18. PŘÍLOHY	115
18.1. Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky	115
18.2. Příloha k účetní závěrce za rok 2020.....	119

18.3.	Rozvaha	125
18.4.	Výkaz zisku a ztráty	129
18.5.	Stanovisko Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.....	131
18.6.	Zpráva o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.	132

1. Základní informace o VÚPSV, v. v. i.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., (dále jen „VÚPSV, v. v. i.“) je vědeckovýzkumná organizace s působností na území České republiky, která byla založena zřizovací listinou Ministerstvem práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“).

Hlavním cílem vědeckovýzkumné činnosti VÚPSV, v. v. i., je přispívat k poznání a k prognózování sociálně-ekonomického rozvoje společnosti a připravovat podklady a doporučení pro orgány státní správy, zejména MPSV, a to na základě využití jak aplikovaného, tak základního výzkumu. Vědeckovýzkumná činnost VÚPSV, v. v. i., je zaměřena především na dva tematické okruhy:

- oblast práce, zahrnující především výzkum otázek politiky zaměstnanosti, trhu práce, rozvoje lidských zdrojů, otázek příjmové a mzdové politiky, pracovních podmínek, sociálního dialogu a kolektivního vyjednávání;
- oblast sociální, zahrnující především výzkum problematiky důchodového a nemocenského pojištění, státní sociální podpory a sociální pomoci, otázek rodinné politiky a rovných příležitostí, demografického vývoje, vývoje sociální struktury, životních podmínek a životní úrovně.

Nedílnou součástí výzkumu jsou porovnání mezinárodních ukazatelů zaměstnanosti a sociální politiky. Významnou činností ústavu tvoří zpracovávání rešerší domácí i zahraniční literatury. Při plnění svých úkolů VÚPSV, v. v. i., úzce spolupracuje s orgány státní správy, samosprávou, organizacemi odborů a zaměstnavatelů, nestátními neziskovými organizacemi, univerzitními pracovišti a dalšími vědeckými a výzkumnými institucemi, a to nejen v České republice, ale i v zahraničí.

Vedle vědeckovýzkumné činnosti VÚPSV, v. v. i., rozvíjí odborné poradenství, konzultace a informační činnost ve všech oblastech svého působení. Poradenský a informační systém VÚPSV, v. v. i., navazuje bezprostředně na výsledky výzkumu. Na podporu vlastní výzkumné činnosti a pro potřeby vědecké veřejnosti a občanů rozvíjí VÚPSV, v. v. i., soustavou dokumentační, rešeršní, ediční a vydavatelskou činnost a kontinuálně rozšiřuje odbornou knihovnu. Současně ústav provozuje infrastrukturu potřebnou pro svoji činnost.

2. Informace o složení orgánů VÚPSV, v. v. i., jejich činnosti a změnách

Orgány VÚPSV, v. v. i., v souladu se zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění, jsou ředitel/ka (dále „ředitel“), Rada VÚPSV, v. v. i., Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i. Ředitel VÚPSV, v. v. i. zřizuje jako svůj poradní orgán Vědeckou radu VÚPSV, v. v. i. Dále je ve VÚPSV, v. v. i., ustavena Ediční vědecká rada.

2.1. Ředitel VÚPSV, v. v. i.

PhDr. David Michalík, Ph.D., DBA

pověřen řízením s účinností od 1. 7. 2020

Mgr. Jaromíra Kotíková

jmenována s účinností od 22. 6. 2018 do 30. 6. 2020

2.2. Rada VÚPSV, v. v. i.

Rada se skládá z členů z řad zaměstnanců VÚPSV, v. v. i., a z členů z řad odborníků z jiných právnických osob. Členy Rady volí a odvolávají výzkumní pracovníci, podrobnosti stanoví Volební řád pro volbu Rady VÚPSV, v. v. i. Rada se skládá z předsedy, místopředsedy a dalších členů. Předsedu a místopředsedu volí a odvolává Rada.

Složení **Rady VÚPSV, v. v. i.**, k 31. prosinci 2020:

Předseda

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc., VÚPSV, v. v. i.

Místopředsedkyně

doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc., vedoucí katedry demografie, Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické, Praha

Členové z řad zaměstnanců VÚPSV, v. v. i.

Mgr. Jana Havlíková, Ph.D.

Ing. Martin Holub, Ph.D.

Mgr. Jaromíra Kotíková

Mgr. Aleš Kroupa

PhDr. Věra Kuchařová, CSc.

Mgr. Ivana Šimíková

Členové z řad odborníků z jiných právnických osob

doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc., proděkanka pro magisterská studia Fakulty humanitních studií Karlovy univerzity, Praha

prof. JUDr. Vilém Kahoun, Ph.D., Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích

PhDr. Zdenka Mansfeldová, CSc., zástupkyně ředitele Sociologického ústavu Akademie věd ČR, Praha

Tajemník

Ing. Vlastimil Beran, Ph.D.

Činnost Rady VÚPSV, v. v. i., v hodnoceném období

Rada VÚPSV, v. v. i., pravidelně a v řádných termínech projednávala záležitosti, které ji ukládá zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích. V hodnoceném období se Rada VÚPSV, v. v. i., sešla celkem osmkrát (53. až 59. zasedání Rady VÚPSV, v. v. i.), z toho tři zasedání proběhla formou per rollam.

Vedle standardních záležitostí Rada v roce 2020 projednávala a schvalovala záležitosti vzešlé ze situace, popřípadě k nim dávala vyjádření či stanovisko. Na těchto jednáních Rada VÚPSV, v. v. i., projednávala zejména:

- stanovisko Rady VÚPSV, v. v. i., k dosavadnímu průběhu hodnotícího procesu;
- nový mzdový předpis;
- vyhlášení výběrového řízení na ředitele VÚPSV, v. v. i.;
- řád výběrové komise pro posouzení návrhů kandidátů na pracovní pozici ředitel/ka VÚPSV, v. v. i.;
- seznámení s výsledky výběrového řízení na ředitele VÚPSV, v. v. i., realizovaného výběrovou komisí;
- schválení Návrhu rozpočtu 2021 a Střednědobého výhledu 2022–2023;
- představení kandidátů na pozici ředitele Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., výběr vhodného kandidáta;
- projednání auditní zprávy.

Podrobné zápisy z jednotlivých jednání Rady VÚPSV, v. v. i., jsou případným zájemcům k dispozici na intranetu VÚPSV, v. v. i.

2.3. Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i.

Předsedu, místopředsedu a další členy Dozorčí rady jmenuje a odvolává MPSV.

Složení **Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.**, k 31. prosinci 2020:

Předseda

Ing. Karel Tauchman

Místopředsedkyně

PhDr. Jitka Slavíková

Členové

Ing. Štefan Duháň

Mgr. David Pospíšil

Ing. Zdeněk Fidler

Ing. Jan Škorpík

Ing. Iva Veselá

Tajemnice

Ing. Helena Vychová, Ph.D.

Činnost Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i. v hodnoceném období

Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., se v roce 2020 sešla celkem na třech zasedáních, na kterých:

- projednala a schválila Zprávu o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i., v roce 2019;
- projednala a schválila Stanovisko Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i., k Výroční zprávě o činnosti a hospodaření VÚPSV, v. v. i., za r. 2019;
- projednala Plán činnosti VÚPSV, v. v. i., na rok 2020;
- projednala Návrh rozpočtu na rok 2020;
- projednala výsledky hodnocení Hodnotící komise MPSV za rok 2019;
- schválila Dodatek č. 1 ke Smlouvě o nájmu s pronajímatelem budovy Rosmarin (změna plateb nájemného z EUR na Kč);

- projednala a schválila zadání externího auditu VÚPSV, jehož účelem byla identifikace a popis legislativních, personálních, procesních, administrativních a výkonnostních nedostatků ve VÚPSV, v. v. i., v časovém intervalu červenec 2017 až červenec 2020.
- dále rada projednávala:
 - otázky hospodaření VÚPSV, v. v. i., v roce 2020;
 - aktuální situaci na VÚPSV, v. v. i., personální změny v řídicí pozici VÚPSV; realizaci výběrového řízení na obsazení pozice ředitele/ky VÚPSV;
- vzala na vědomí Žádost o navýšení institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace pro rok 2020 a účel použití navýšených prostředků;
- projednala výsledky hodnocení výzkumné organizace na národní úrovni a doporučila postup rozvoje VÚPSV, v. v. i., a zkvalitnění jeho činnosti.

2.4. Vědecká rada VÚPSV, v. v. i.

Složení **Vědecké rady VÚPSV, v. v. i.**, k 31. prosinci 2020:

prof. PhDr. Tomáš Katrňák, Ph.D.

katedra sociologie, Masarykova univerzita v Brně

prof. Ing. Milan Žák, CSc.

Vysoká škola ekonomie a managementu v Praze

doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc.

katedra demografie, Vysoká škola ekonomická v Praze

Mgr. Daniel Gerbery, Ph.D.

Institút pre výzkum práce a rodiny v Bratislavě

doc. Mgr. Ing. Zuzana Machová, Ph.D.

Vysoká škola PRIGO v Havířově

doc. Ing. Tomáš Pavelka, Ph.D.

katedra manažerské ekonomie (FPH), Vysoká škola ekonomická v Praze

Vědecká rada VÚPSV, v. v. i., v roce 2020 nezasedala.

2.5. Ediční vědecká rada VÚPSV, v. v. i.

Složení Ediční vědecké rady VÚPSV, v. v. i., k 31. prosinci 2020:

Ing. Martin Holub, Ph.D.

VÚPSV, v. v. i.

Ing. Robert Jahoda, Ph.D.

Masarykova univerzita, Brno

Ing. Miriam Kotrusová, Ph.D.

Univerzita Karlova, Praha

Ing. Jan Mertl, Ph.D.

Vysoká škola finanční a správní, Praha

Ing. Jan Molek, CSc.

Jihočeská univerzita, České Budějovice

doc. Ing. Olga Poláková, CSc.

Metropolitní univerzita, Praha

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

VÚPSV, v. v. i.

Ing. David Prušvic, Ph.D.

Ministerstvo financí ČR

Ediční vědecká rada VÚPSV, v. v. i., v roce 2020 nezasedala.

3. Informace o změnách zřizovací listiny VÚPSV, v. v. i.

V roce 2020 žádné změny ve zřizovací listině nenastaly.

4. Organizační struktura VÚPSV, v. v. i.

VÚPSV, v. v. i., se člení na úsek výzkumný a nevýzkumný.

Základní organizační jednotkou výzkumného úseku je sedm výzkumných pracovních skupin, které zajišťují odbornou činnost ústavu.

Trh práce a zaměstnanost

Výzkum oddělení Trh práce a zaměstnanost se zaměřuje na řešení problematiky trhu práce, a to zejména v oblasti politiky zaměstnanosti, jejího nastavování a realizace včetně vyhodnocování účinnosti jejích nástrojů. Výzkumný tým se rovněž věnuje otázkám spojeným s nezaměstnaností, zaměstnaností a postavením vybraných sociálních skupin na trhu práce. Stranou výzkumné činnosti nezůstávají samozřejmě ani otázky týkající se vývoje nabídky a poptávky po pracovní síle, pracovní migrace či integrace cizinců na českém pracovním trhu.

Rodinná politika

Oddělení Rodinné politiky zaměřuje svůj výzkum na formování rodiny a její stability. Hlavní pozornost výzkumného týmu je věnována otázce bezdětnosti, neúplným, rekonstituovaným a vícedětným rodinám a jejich sociálně ekonomickým podmínkám. Rodiny jsou sledovány také jako objekt rodinné a sociální politiky, a to zejména z hlediska dávkového a daňového systému, zákoníku práce a služeb pro rodiny. Zkoumána jsou rovněž témata sociálně-právní ochrany dětí – kupříkladu dopady rodičovského konfliktu a rozchodu na dítě či náhradní rodinná péče. Významný prostor je věnován také výzkumu různých aspektů bezdomovectví. Veškerý výzkum rodiny se dlouhodobě opírá o pečlivou analýzu demografických a sociologických dat.

Sociální dialog a pracovní vztahy

Cílem výzkumu pracovníků oddělení Sociálního dialogu a pracovních vztahů je obecné posouzení stávajících kapacit jak sociálních partnerů, tak sociálního dialogu jako celku. Hlavní pozornost jejich výzkumu je zaměřena zejména na rozsah a problémy spojené s úbytkem členské základny, na institucionální uspořádání a kapacitu organizací sociálních partnerů, na jejich schopnost kolektivně vyjednávat a spolupodílet se na tvorbě pracovních podmínek v nejširším slova smyslu. V oblasti pracovních podmínek je kladen důraz na mapování jednotlivých aspektů pracovních podmínek, jako jsou pracovní doba, organizace práce včetně flexibilních a tzv. prekérních forem zaměstnávání. Pracovníci oddělení se rovněž zabývají problematikou zdravotních dopadů nepříznivých pracovních podmínek.

Příjmová a mzdová politika

Hlavní výzkumný záměr oddělení Příjmové a mzdové politiky je soustředěn na příjmové struktury obyvatelstva se zaměřením na vývoj sociálních příjmů z hlediska jejich ochranné funkce, tj. výše dávek z hlediska sociální potřeby či náhrady pracovních příjmů. V oblasti mezd se výzkumný tým zaměřuje na poměrně širokou oblast sociálních a ekonomických souvislostí tržního utváření ceny práce. Při zkoumání interakce ceny práce a sociálního systému je výzkumná činnost soustředěna též na problematikou nákladů práce, mzdového pohybu a ingerencí státu do ocenění práce (utváření mezd v podnikatelské sféře a platů v nepodnikatelské sféře, minimální a zaručené mzdy atd.). Opomenuty nezůstávají ani dopady na sociální strukturu společnosti (chudoba, sociální vyloučení, základní parametry záchranné sociální sítě – životní a existenční minimum).

Sociálně pojistné systémy

Výzkum oddělení Sociálně pojistné systémy je v první řadě zaměřen na téma dopadů demografického stárnutí populace na sociální systémy, přičemž zdůrazněn je zejména důchodový systém a jeho reforma. Významnou pozornost výzkumný tým věnuje jednotlivým parametrům důchodového systému, dále provádí mezinárodní komparace důchodových systémů a dlouhodobě monitoruje změny v zahraničních důchodových systémech s cílem získat informace o směřování změn využitelných při přípravě a provádění důchodové reformy. Stranou zájmu nezůstává ani systém nemocenského pojištění a jeho provázanost s důchodovým systémem, zejména v oblasti invalidních důchodů.

Sociální služby

Sociální služby jsou v moderním pojetí sociální politiky klíčovou oblastí nejen z hlediska důsledků vyplývajících ze stárnutí populace, ale i z hlediska potřeb harmonizace rodiny a zaměstnání, sociálního začleňování atd. Těžištěm výzkumné činnosti oddělení Sociální služby je proto především otázka připravenosti české společnosti na řešení důsledků stárnutí populace v oblasti sociálních služeb a dlouhodobé péče. Pozornost je soustředěna prioritně na výzkum efektivnosti sociální služeb, a to jak efektivnosti ekonomické (vhodné formy, rozsah a adresnost financování), tak efektivnosti sociální (dostatečné pokrytí, rozsah a spektrum služeb, standardy kvality atd.) s cílem rozpracovat uvedené aspekty v zájmu zvýšení efektivnosti financování a poskytování sociálních služeb.

Obecné otázky sociální politiky

Výzkumný tým oddělení Obecných otázek sociální politiky v svém bádání propojuje základní a aplikovaný výzkum. Zabývá se analýzami celkového směřování sociální politiky, hodnocením politik zaměstnanosti, sociálních služeb a sociální práce. Věnuje se rovněž analýzám intervencí zaměřených na sociální začleňování, redistribuci příjmů a aktivní stárnutí. Posuzuje přiměřenost opatření zjišťovaným potřebám, naplňování standardů a kvality, hledá a hodnotí vhodné postupy implementace intervencí, jejich zacílenost a efektivnost.

Vedoucí výzkumných pracovních skupin jsou jmenováni a odvoláváni ředitelem VÚPSV, v. v. i. Přímo podřízeni jsou zástupci ředitele.

Nevýzkumný úsek se člení na knihovnicko-informační služby, sekretariát ústavu, ekonomicko-správní oddělení.

Knihovnicko-informační služby

Součástí VÚPSV, v. v. i., je oddělení knihovnicko-informačních služeb, které v rámci své činnosti shromažďuje, zpracovává a zpřístupňuje informace z oblasti práce, zaměstnanosti, sociální politiky, sociální ochrany či problematiky rodiny. Základem oddělení jsou knihovna, poskytující komplexní knihovnické služby jak pracovníkům VÚPSV, v. v. i., tak široké odborné veřejnosti, a dokumentace, kde jsou zpracovávány časopisecké články, právní předpisy a speciální dokumenty.

Knihovna VÚPSV, v. v. i., je specializovanou odbornou knihovnou se zaměřením na oblasti sociální politiky, sociální ochrany, trhu práce, statistiky, ekonomie, sociologie

a dalších souvisejících oborů. Její fond v současné době zahrnuje 21 500 svazků českých a zahraničních knih. K dispozici jsou též odborná periodika a speciální dokumenty. Od roku 2010 je v rámci knihovny budován **Zlatý fond sociální politiky** zahrnující významná díla odrážející historický vývoj české, popř. československé sociální politiky. Knihovna poskytuje prezenční i absenční výpůjčky knih a periodik. Uživatelům je k dispozici online katalog, v němž si mohou požadované materiály nejen vyhledat, ale také rezervovat. Knihovna také nabízí meziknihovní výpůjční službu či zpracování odborných rešerší.

V oddělení knihovnicko-informačních služeb je vydáván odborný časopis FÓRUM sociální politiky.

Pracovníci knihovnicko-informačních služeb jsou podřízeni zástupci ředitele.

Ekonomicko-správní oddělení

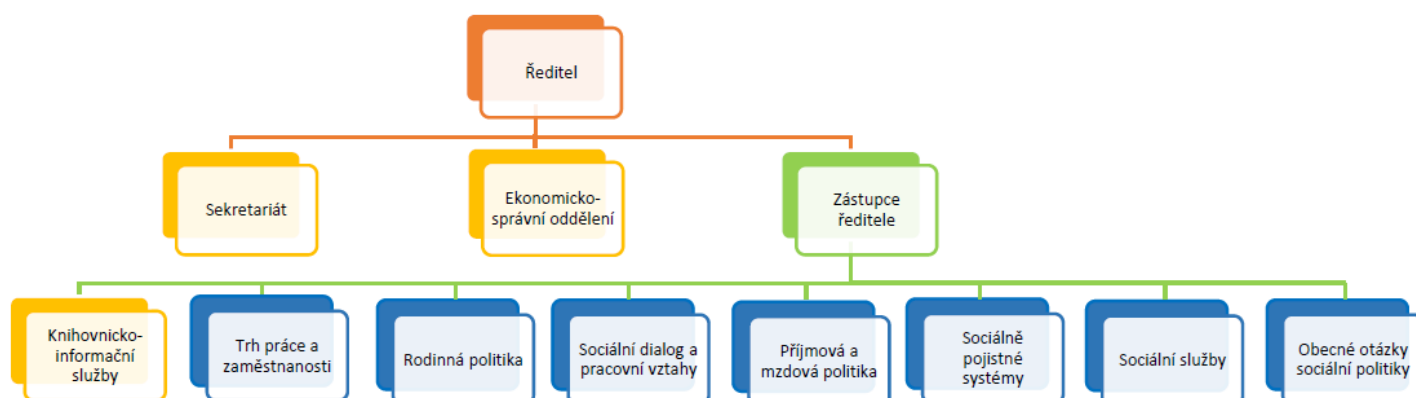
Ekonomicko-správní oddělení vykonává činnosti související se správou přidělených rozpočtových prostředků, dále činnosti v oblasti správy majetku a investic a zajišťuje komplexní vedení účetnictví VÚPSV, v. v. i. Oddělení rovněž zajišťuje správu počítačové sítě. Vedoucí ekonomicko-správního oddělení je jmenován a odvoláván ředitelem VÚPSV, v. v. i., kterému je přímo podřízen.

Sekretariát

Sekretariát ředitele zabezpečuje agendu spojenou s činností ředitele VÚPSV, v. v. i. Podřízen je řediteli.

VÚPSV, v. v. i., sídlí v Praze na adrese Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7. Nedílnou součástí VÚPSV, v. v. i. je rovněž výzkumné centrum úzce spolupracující s Fakultou sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně a zaměřuje se na obecné otázky sociální politiky. Výzkumné centrum VÚPSV, v. v. i., sídlí v Brně na adrese Joštova 218/10, 602 00, Brno.

Organizační struktura VÚPSV, v. v. i.

5. Základní personální ukazatele

V roce 2020 představoval průměrný přepočtený evidenční počet 56,5 zaměstnanců, z toho bylo 26,4 mužů a 30,1 žen. Ve fyzických osobách dosahoval průměrný evidenční počet 73 osob.

Evidováno bylo k 31. 12. 2020 celkem 57 zaměstnanců, kteří mají uzavřenu pracovní smlouvu na dobu neurčitou, z toho 29 na plný pracovní úvazek (19 žen a 10 mužů). Na kratší pracovní úvazek pracovalo 28 zaměstnanců (19 žen a 9 mužů). Z tohoto počtu čerpaly 4 ženy rodičovskou dovolenou.

8 zaměstnanců současně pobíralo starobní důchod k 31. 12. 2020.

Z celkového počtu těchto zaměstnanců je 23 zaměstnanců s doktorským titulem, 30 zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním a 4 zaměstnanci s úplným středním vzděláním.

K 31. 12. 2020 bylo evidováno 24 zaměstnanců (7 žen, z toho 3 na plný a 4 na zkrácený úvazek a 17 mužů, z toho 6 na plný a 11 na zkrácený úvazek), kteří mají uzavřenu pracovní smlouvu na dobu určitou vázanou na ukončení řešení výzkumných aktivit, na nichž se podílejí. Z tohoto počtu je 7 zaměstnanců s doktorským a 17 zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním.

Během roku 2020 nastoupilo 14 zaměstnanců, z toho 4 s doktorským-vědeckým vzděláním, 9 s vysokoškolským vzděláním a 1 s bakalářským vzděláním. Pracovní poměr ukončilo 13 zaměstnanců, z toho 5 výzkumných pracovníků s doktorským vzděláním, 6 výzkumných pracovníků s vysokoškolským vzděláním a 2 s úplným středoškolským vzděláním. Z tohoto počtu do důchodu odešli 2 pracovníci s vysokoškolským vzděláním a 1 s úplným středním vzděláním. Zabezpečení výkonu jejich pracovních činností bylo převedeno na nově přijaté zaměstnance.

V roce 2020 se průměrný přepočtený počet zaměstnanců snížil na 56,5 oproti roku 2019, kdy tento počet dosahoval hodnoty 59,9.

K 31. 12. 2020 bylo v evidenčním počtu celkem 77 (95,1 %) zaměstnanců s vysokoškolským vzděláním (v tom je započteno 30 zaměstnanců s vědeckou kvalifikací) a 4 zaměstnanci (4,9 %) s úplným středoškolským vzděláním.

Přehled o struktuře zaměstnanců dle věku, pohlaví a fluktuaci přináší následující tabulky.

Struktura zaměstnanců dle věku a pohlaví (k 31. 12. 2020)

	muži		ženy	
	doba určitá	doba neurčitá	doba určitá	doba neurčitá
do 30 let	1	1	1	0
31–40 let	5	2	2	5
41–50 let	5	11	3	24
51–60 let	2	1	1	1
nad 60 let	4	4	0	8

Fluktuace zaměstnanců v roce 2020

Stav k 31. 12. 2019	80
Nový pracovní poměr na dobu neurčitou	4
Nový pracovní poměr na dobu určitou	10
Výpověď ze strany zaměstnance	2
Výpověď ze strany zaměstnavatele	
Ukončení pracovního poměru dohodou	9
Ukončení pracovního poměru uplynutím sjednané doby	2
Vyjmutí z evidenčního stavu – mateřská dovolená	0
Stav k 31. 12. 2020	81

6. Základní ekonomické ukazatele

Rozpočet VÚPSV, v. v. i., pro rok 2020 byl v souladu se zákonem 341/2005 Sb., v platném znění, sestaven jako vyrovnaný. Náklady i výnosy byly naplánovány ve výši 69 mil. Kč.

Předpokládané náklady vycházely z plánovaných rozpočtů jednotlivých výzkumných aktivit a realizovaných nákladů předchozího roku se zapracováním očekávaných rozdílů.

Předpokládané výnosy zahrnovaly zajištěné finanční prostředky na základě rozhodnutí o poskytnutí dotací, institucionální podpory a uzavřených smluvních vztahů.

Výsledek hospodaření VÚPSV, v. v. i., za rok 2020 byl nulový s náklady i výnosy ve výši 70,9 mil. Kč. Proti rozpočtu schválenému Radou VÚPSV, v. v. i., byly náklady i výnosy vyšší o 1,94 mil. Kč.

Přehled finančních zdrojů VÚPSV, v. v. i., v roce 2020

Zdroj	Výnosy r. 2020 v Kč
MPSV – Institucionální podpora na DKRVO	41 780 355,86
Operační program Zaměstnanost (OPZ)	17 282 658,61
Fondy EHP a Norska – programové období 2014–2021	4 777 720,25
Technologická agentura ČR (TA ČR) – program ÉTA	3 588 346,84
Tuzemské zdroje – zakázky hlavní činnosti	1 654 863,19
Zahraniční zdroje – EUROFOUND, Erasmus, International Labour Organization	1 198 947,40
MV ČR – dotační program Integrace cizinců 2020	578 053,00
Ostatní	71 021,21

V rámci institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO) byly realizovány především výzkumné aktivity pro MPSV ve výši 22,3 mil. Kč. Na spolufinancování výzkumných projektů jiných poskytovatelů bylo použito 2,6 mil. Kč.

Finanční prostředky, které byly k 31. 12. 2019 převedeny do fondu účelových prostředků, byly v roce 2020 použity na úhradu osobních nákladů na začátku roku 2020. Na osobní náklady bylo vynaloženo více než 60 % institucionální podpory na DKRVO. Prostředky institucionální podpory pro rok 2020, které nebyly v tomto roce využity, byly převedeny do fondu účelových prostředků k použití v roce 2021. Podrobnější přehled čerpání institucionální podpory na DKRVO v roce 2020 přináší následující tabulka.

Přehled čerpání institucionální podpory na DKRVO v roce 2020

Vyúčtování IP	2020			
na základě Rozhodnutí o změně Rozhodnutí č.j. MPSV-2019/23762-415/1 o změně Rozhodnutí č. 7-RVO/2018 o poskytnutí institucionální podpory na DKRVO na léta 2018–2022				
Výnosy – IP v 2020	Běžné prostředky	FÚP 2019	FRM	Převod do FÚP pro 2020
41 780 355,86	40 400 000,00	1 718 481,57	1 408 418,33	-1 746 544,04
Náklady – IP v 2020	38 653 455,96	1 718 481,57	1 408 418,33	
41 780 355,86				
				Celkem kategorie nákladů
Osobní náklady	24 260 365,31	1 718 481,57		25 978 846,88
Náklady na pořízení hmotného a nehmotného majetku	417 049,54		1 408 418,33	1 825 467,87
Náklady na služby (subdodávky)	5 174 206,89			5 174 206,89
Další provozní náklady	1 724 009,43			1 724 009,43
Doplňkové (režijní) náklady	7 077 824,79			7 077 824,79
				41 780 355,86
Převod do FÚP	1 746 544,04			

Za podpory prostředků operačního programu Zaměstnanost byl realizován projekt **„Predikce trhu práce – KOMPAS“**, jehož řešení bylo v souladu s harmonogramem ukončeno k 31. 12. 2020. Období realizace druhého projektu financovaného z prostředků operačního programu Zaměstnanost **„Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ“** bylo prodlouženo do 31. 12. 2021.

Z Fondů Norska 2014–2021 se podařilo získat dotaci na projekt **„Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti“**. Projekt byl zahájen 1. 1. 2020 a jeho cíle musí být dosaženo nejpozději do 30. 4. 2024. Celková výše dotace na projekt představuje 25,5 mil. Kč.

V roce 2020 byly řešeny čtyři projekty s podporou prostředků Technologické agentury ČR v rámci programu ÉTA. Projekty **„Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů“** (zahájen 3/18) a **„Důsledky stárnutí populace na potřebu dlouhodobé péče – možnosti promítnutí inovativních námětů ze zahraničí do české praxe“** (zahájen 1/19) byly ukončeny dle harmonogramu k 31. 12. 2020. V 6/2020 bylo zahájeno řešení projektu

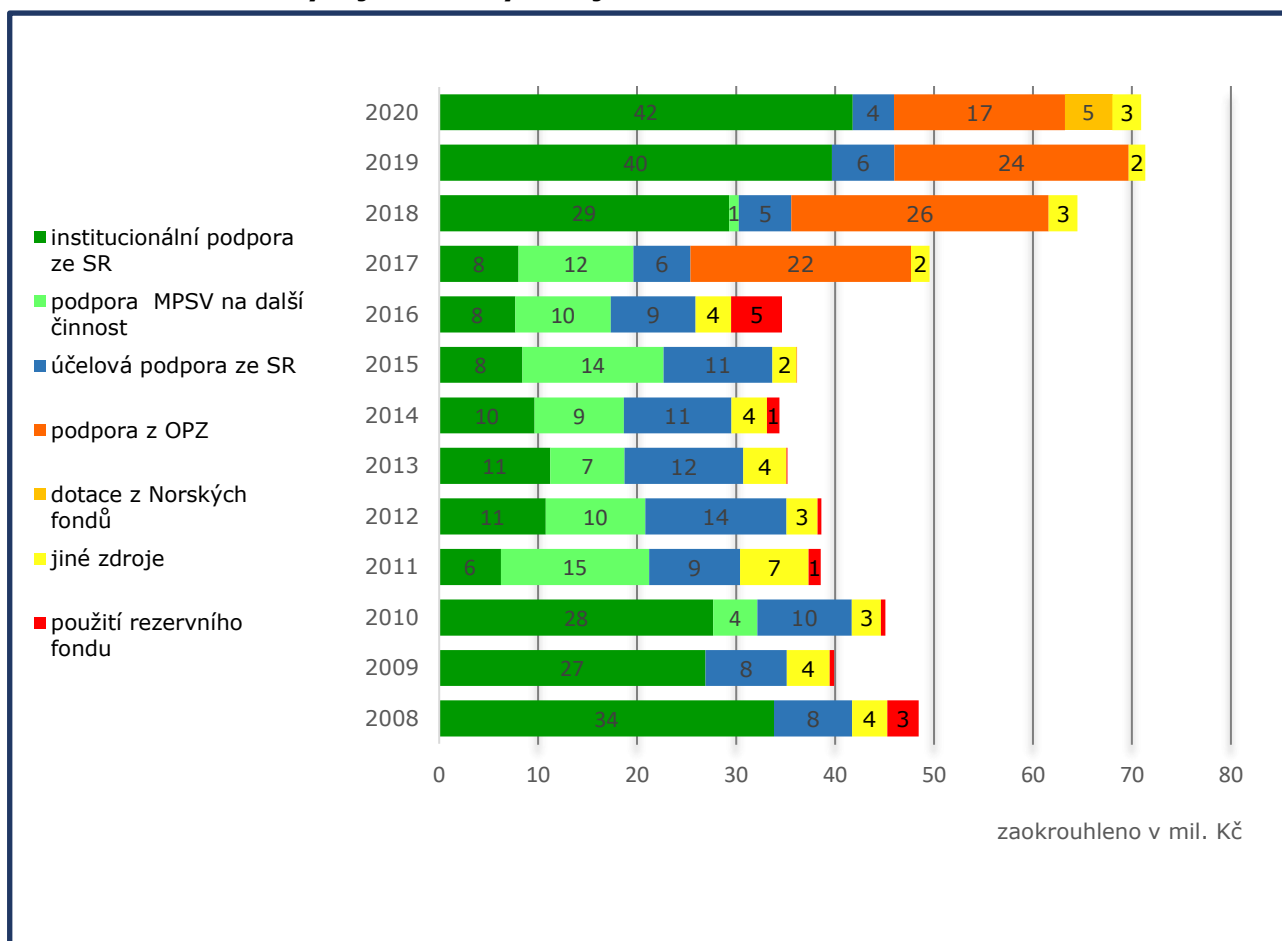
„Obohacení datové báze pro tvorbu a evaluaci rodinné politiky“ a jeho realizace je naplánována do 12/2023. Řešení projektu **„Dopady pandemie covid-19 na sólo rodiče“** započalo v 12/2020 a potrvá do 5/2022.

VÚPSV, v. v. i., získal v roce 2020, stejně jako v minulých letech, dotaci od Ministerstva vnitra ČR (dále jen „MV ČR“) v rámci programu Integrace cizinců 2020 na řešení projektu **„Indikátory integrace cizinců z třetích zemí v ČR“**.

Dále pokračovala spolupráce s Evropskou komisí, Mezinárodní organizací práce, zapojení v programu Erasmus a realizace drobných výzkumných zakázek.

Přehled vývoje struktury finančních zdrojů na činnost VÚPSV, v. v. i., v období 2008–2020 přináší následující graf.

Vývoj struktury zdrojů financování v letech 2008–2020

7. Hodnocení hlavní činnosti

Východiskem pro činnost VÚPSV, v. v. i., v roce 2020 byla **Dlouhodobá koncepce rozvoje Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., na léta 2018–2022**. V rámci jednotlivých výzkumných záměrů uvedené koncepce byla pozornost soustředěna na následující tematické výzkumné okruhy:

Trh práce a zaměstnanost

- V rámci této výzkumné oblasti byla pozornost zaměřena především na sledování a hodnocení vývojových trendů a účinnosti přijímaných opatření ve veřejných službách zaměstnanosti, řešení problematiky vytváření predikcí vývoje trhu práce, které lze využít i pro potřeby stanovování očekávaných kvalifikačních potřeb trhu práce, problematiku Průmyslu 4.0, automatizaci, robotizaci, digitalizaci a související dopady na trh práce. Současně byla věnována pozornost problematice monitorování procesů migrace a politik integrace cizinců na trhu práce a ve společnosti, jejich socioekonomickým souvislostem se specifikací zásadních dopadů na českou společnost, mapování pracovní a sociální integrace cizinců do majoritní společnosti ČR a sledování vývoje vztahů mezi cizinci a majoritní společností ČR.

Sociální dialog a pracovní vztahy

- V oblasti monitorování vývoje sociálního dialogu a pracovních podmínek byla pozornost zaměřena na posouzení stávajících kapacit a identifikaci rozvojových bariér jak jednotlivých sociálních partnerů, tak sociálního dialogu jako celku a mapování jednotlivých aspektů pracovních podmínek, jako jsou pracovní doba, organizace práce včetně flexibilních a tzv. překérních forem zaměstnávání a zdravotní dopady nepříznivých pracovních podmínek.

Sociálně pojistné systémy

- V tematické oblasti sociálních systémů byla pozornost soustředěna na analýzu připravenosti zejména systému důchodového pojištění na důsledky stárnutí populace.

Sociální služby

- Výzkum se v oblasti hodnocení trendů v rozvoji kapacity veřejné správy a vládnutí ve vztahu k sociální politice zaměřil na sledování probíhajících institucionálních a regulačních změn v systému veřejné správy, a to ve vztahu k uplatňování významnějších změn v jednotlivých oblastech sociální politiky včetně oblasti sociální práce.

Rodinná politika

- Výzkumné činnosti byly zaměřeny především na dlouhodobé sledování proměn české rodiny v kontextu demografických a sociálních trendů a na hodnocení možností rodinné politiky (v návaznosti na další veřejné politiky) čelit novým sociálním rizikům. Výzkum se rovněž soustředil na zkoumání rodin – konkrétně z hlediska sladování rodinných a profesních rolí, z hlediska potřeb jednotlivých členů rodin v různých fázích rodinného a životního cyklu a v různých formách rodin. Dále se výzkum zabýval rodinami ve vztahu k finančním a nefinančním formám společenské podpory.

Příjmová a mzdová politika

- V rámci dlouhodobého sledování a hodnocení procesu utváření ceny práce byla pozornost soustředěna především na studium faktorů a souvislostí procesu utváření ceny práce, pohybu přímých a vedlejších nákladů práce, problematiku hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti prací.

Obecné otázky sociální politiky

- V rámci této výzkumné oblasti zaměřené na analýzy celkového směřování sociální politiky v ČR byla pozornost věnována zejména hodnocení politik zaměstnanosti a kvality výkonu sociální práce. Výzkum se zabýval také intervencemi zaměřenými na sociální začleňování a vytvářením odpovídajících metodických podpor pro tyto segmenty.

Představení výzkumných činností realizovaných v rámci jednotlivých tematických oblastí přinášejí následující podkapitoly. Podrobné popisy zjištěných poznatků jsou pak obsaženy v samotných výzkumných zprávách.

Součástí činnosti VÚPSV, v. v. i., je také poskytování knihovnicko-informačních služeb. Popis jejich činností realizovaných v roce 2020 je uveden v poslední podkapitole.

VÚPSV, v. v. i., své nově dosažené výsledky výzkumné činnosti pravidelně předává do databáze **Registru informací o výsledcích (RIV)**. Výsledky jsou do databáze zadávány jednou ročně, přičemž vykázány jsou aktuální výsledky z předešlého roku, popřípadě výsledky ne starší než 5 let. V tomto roce (sběr: rok 2021) bylo za VÚPSV, v. v. i., do databáze RIV vykázáno celkem 85 výsledků, z nichž 80 vzniklo během roku 2020 a 5 v letech předešlých. Statistické informace o výsledcích předaných do databáze RIV přinášejí následující tabulky.

**Statistický přehled výsledků vědecké činnosti VÚPSV, v. v. i.,
vykázaných v databázi RIV (sběr: rok 2021)**

	D	O	V	A	M	W	J	B	C	TOTAL
Příjmová a mzdová politika	4	1	0	0	0	0	0	0	0	5
Trh práce a zaměstnanost	0	16	8	2	1	4	0	0	0	31
Sociálně pojistné systémy	3	0	0	0	0	0	0	0	0	3
Sociální služby	2	2	1	0	0	0	2	1	0	8
Rodinná politika	0	8	0	0	0	0	1	2	0	11
Obec. otázky sociální politiky	0	4	5	4	0	1	8	1	1	24
Sociální dialog a pracovní vztahy	0	0	1	0	0	0	1	1	0	3
VUPSV, v. v. i.	9	31	15	6	1	5	12	5	1	85

7. Hodnocení hlavní činnosti

Celkový přehled výsledků vykázaných v databázi RIV (sběr: rok 2021)										
	J	B	C	D	V	A	M	W	O	total
VÚPSV, v. v. i.	12	5	1	9	15	6	1	5	31	85

Přehled výsledků vykázaných v databázi RIV za jednotlivá oddělení (sběr: rok 2021)									
	J	B	C	D	V	A	M	W	O
Příjmová a mzdová politika	0	0	0	4	0	0	0	0	1
Trh práce a zaměstnanost	0	0	0	0	8	2	1	4	16
Sociálně pojistné systémy	0	0	0	3	0	0	0	0	0
Sociální služby	2	1	0	2	1	0	0	0	2
Rodinná politika	1	2	0	0	0	0	0	0	8
Obecné otázky sociální politiky	8	1	1	0	5	4	0	1	4
Sociální dialog a pracovní vztahy	1	1	0	0	1	0	0	0	0

Přehled publikačních výsledků vykázaných v databázi RIV (sběr: rok 2021)							
	J imp	J sc	J ost	B	C	D	total
VÚPSV, v. v. i.	2	6	4	5	1	9	27

Přehled publikačních výsledků vykázaných v databázi RIV za jednotlivá oddělení (sběr: rok 2021)						
	J imp	J sc	J ost	B	C	D
Příjmová a mzdová politika	0	0	0	0	0	4
Trh práce a zaměstnanost	0	0	0	0	0	0
Sociálně pojistné systémy	0	0	0	0	0	3
Sociální služby	0	1	1	1	0	2
Rodinná politika	0	0	1	2	0	0
Obecné otázky sociální politiky	2	5	1	1	1	0
Sociální dialog a pracovní vztahy	0	0	1	1	0	0

Přehled pulikovaných odborných článků vykázaných v databázi RIV (sběr: rok 2021)				
	J imp	J sc	J ost	total
VÚPSV, v. v. i.	2	6	4	12

Přehled pulikovaných odborných článků vykázaných v databázi RIV za jednotlivá oddělení (sběr: rok 2021)			
	J imp	J sc	J ost
Příjmová a mzdová politika	0	0	0
Trh práce a zaměstnanost	0	0	0
Sociálně pojistné systémy	0	0	0
Sociální služby	0	1	1
Rodinná politika	0	0	1
Obecné otázky sociální politiky	2	5	1
Sociální dialog a pracovní vztahy	0	0	1

Význam použitých zkratk

A = audiovizuální tvorba
 B = odborná kniha
 C = kapitola v odborné knize
 D = stať ve sborníku
 J = recenzovaný odborný článek
 M = uspořádání konference
 O = ostatní výsledky
 V = výzkumná zpráva
 W = uspořádání workshopu

J imp = původní/přehledový článek v recenzovaném odborném periodiku, který je obsažen v databázi Web of Science s příznakem „Article“, „Review“, nebo „Letter“.

J sc = původní/přehledový článek v recenzovaném odborném periodiku, který je obsažen v databázi SCOPUS s příznakem „Article“, „Review“, nebo „Letter“.

J ost = původní/přehledový článek v recenzovaném odborném periodiku, které nespádá do žádné z výše uvedených skupin.

7.1. Trh práce a zaměstnanost

7.1.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.1.1.1. Identifikace bariér v přístupu osob v preproduktivním a produktivním věku ke kariérovému poradenství v celoživotní perspektivě – výzkum veřejného mínění

Výzkumná aktivita byla zaměřena na získání informací ohledně bariér v přístupu osob ke kariérovému poradenství z pohledu (potenciálních) klientů těchto služeb. Primárním cílem výzkumné aktivity bylo podat empiricky podloženou ucelenou informaci o vnímání a využívání služeb kariérového poradenství ze strany široké veřejnosti a také o bariérách, které znesnadňují využívání těchto služeb. Poznání bariér i očekávání, která jsou ke kariérovému poradenství vztažena, má sloužit především k nastavování dalšího rozvoje služeb kariérového poradenství tak, aby co nejvíce reflektovalo potřeby potenciálních klientů. Nedílnou součástí rozvoje kariérového poradenství je samozřejmě respektování standardu služeb a jejich soulad s trendy uplatňovanými v zemích, kde je rozvoj kariérového poradenství důsledně podporován a využívání jeho služeb je běžnou součástí života občanů.

Získané poznatky využije odběratel výsledku (MŠMT) jako podkladový materiál při nastavování jím zaštiťovaných služeb kariérového poradenství včetně jejich dalšího rozvoje.

Pro dosažení stanoveného cíle výzkumné aktivity byla zvolena kvantitativní technika sociologického výzkumu – výzkum veřejného mínění na populaci 15–64 let. Výzkum veřejného mínění byl koncipován na zachycení obecného povědomí o službách kariérového poradenství a také na jejich využití a spokojenost s nimi. Terénní šetření pro potřeby VÚPSV, v. v. i., realizovala agentura ppm factum research, s. r. o. Sběr dat proběhl v prosinci 2019 a lednu 2020, zúčastnilo se jej 4 008 respondentů, přičemž 1 010 respondentů odpovídalo v interakci s tazatelem (CAPI dotazování), 2 998 respondentů bylo dotazováno metodou CAWI (online). Součástí šetření byla i pilotáž navrženého dotazníku a jeho následná úprava.

Získané výsledky byly zpracovány do souhrnné závěrečné zprávy. Výsledky výzkumné aktivity byly představeny na workshopu pro odbornou veřejnost.

K hlavním zjištěním získaných v rámci řešení patří:

- zhruba polovina lidí (53,4 %) má představu o tom, co je kariérové poradenství;
- osobní zkušenost s kariérovým poradenstvím má cca pětina lidí (21,3 %);
- využití služeb kariérového poradenství bylo nejčastěji spojeno se zaměstnáním (ztráta, změna, hledání nového) či se vzděláváním (výběr či změna);
- při výběru školy či zaměstnání patří k hlavním informačním zdrojům internet, a to jak portály, tak vyhledávače i webové stránky;
- k hlavním důvodům nevyužití služeb kariérového poradenství patří to, že je lidé nepotřebovali a nevěděli o něm;
- dvě třetiny dotázaných osob preferují působení poradce mimo školu či zaměstnání, tedy aby byl zcela nezávislý;
- k hlavním vnějším bariérám využívání služeb kariérového poradenství patří zejména to, že lidé o službách kariérového poradenství nevědí a že jsou málo propagovány;

- mezi vnitřní bariéry, které brání využívání kariérového poradenství patří zejména to, že lidé si své věci rádi řeší sami.

Období řešení: 11/2019–10/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.1.1.2. Komplexní řešení dopadů procesů digitalizace a automatizace na trh práce a konsekvence do oblasti sociální a do vzdělávání

Předmětem výzkumné aktivity, která je zpracovávána VÚPSV, v. v. i., jako výzkumná potřeba MPSV, je řešení dopadů čtvrté průmyslové revoluce, konkrétně dopadů zaváděné automatizace a digitalizace na trh práce a návazně na oblast vzdělávání (s důrazem na další vzdělávání) a na oblast sociálně-pojistných systémů.

Při formulaci a zadávání výzkumného úkolu MPSV vycházelo zejména z aktuálního znění Akčního plánu Práce 4.0 a dále Akčního plánu Společnost 4.0 a sekundárně též ze Strategie digitální gramotnosti ČR na období 2015–2020. Z tohoto důvodu jsou tyto strategické dokumenty klíčové při vymezení zpracování výzkumného úkolu.

Sledovaným cílem výzkumného úkolu je komplexní řešení dopadů procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast vzdělávání a sociální a pojistné systémy – konkrétně na vymezená opatření daná Akčním plánem Práce 4.0.

VÚPSV, v. v. i., v roce 2020 navázal na výstupy z roku 2019, které byly v souladu se zadáním a pokyny MPSV aktualizovány. Jednalo se konkrétně o dva výstupy:

- **„Dopady digitalizace a robotizace na trh práce, do oblasti vzdělávání a oblasti sociálních systémů – rešerše dokumentů relevantních pro ČR“.**
- **„Dopady digitalizace, automatizace a robotizace na trh práce a sociální systémy – zahraniční poznatky“.**

Sledované období bylo závažně postiženo nástupem pandemie covidu-19 a návazným dodržováním protipandemických opatření. Z tohoto důvodu bylo zrušeno konání připravené konference **„Dopady digitalizace na trh práce“** (datum konání 27. 4. 2020), kde byla přislíbena aktivní účast například představitel International Labour Organization (dále jen „ILO“) pana Moussy Oumaroua, zástupce ředitele ILO, a dále prof. Jasona Heyese z Univerzity ve Sheffieldu. Náhradní termín byl stanoven na září 2020, ale k realizaci nedošlo ze stejného důvodu. Vzhledem k důrazu na interaktivní charakter konference prostřednictvím panelových diskusí, nikoliv na frontální prezentace, byla realizace konference přesunuta na následující kalendářní rok.

Online realizace byla naopak zvolena pro konání kulatých stolů, které se uskutečnily na téma zaměstnanosti (2 kulaté stoly) a vzdělávání (1 kulatý stůl). Připraven byl kulatý stůl na téma Digitalizace a její dopady do sociálních systémů.

Ve sledovaném období byly rovněž publikovány dva články ve Fóru sociální politiky s názvy **„Čtvrtá průmyslová revoluce a koronavirová pandemie mění svět“** a **„Čtvrtá průmyslová revoluce, trh práce a covid-19“**, které se týkaly aktuálních poznatků z výzkumné aktivity. Výstupy výzkumné činnosti byly prezentovány na Dnech sociální péče v Litomyšli (září 2020) a v této souvislosti byl zpracován text

do Sborníku konference na téma **„Sociální politika v éře digitalizace, nové výzvy, nová rizika“**.

Byl aktualizován samostatný materiál pro potřeby zadavatele (MPSV), kde jsou shrnuty jednotlivé přístupy a možnosti řešení jednotlivých opatření Akčního Plánu Práce 4.0.

Ve sledovaném období byly zvoleny kvalitativní metody sociologického výzkumu. Vzhledem k výše zmiňované pandemické situaci byla využita zejména metoda desk research.

Výstupem výzkumného úkolu bude soubor analytických a metodických materiálů a návrhů úprav stávajících a nových opatření v oblasti Práce 4.0, jenž bude tvořen komplexní reflexí současných i budoucích trendů v oblasti dopadů procesů digitalizace na trh práce a konsekventně do oblasti sociální a do vzdělávání.

Období řešení: 1/2019–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.1.1.3. Integrovaní potřeby a bariéry integrace vybraných subpopulací cizinců žijících na území ČR

Hlavním cílem výzkumné aktivity je zmapování aktuálních potřeb a bariér integrace vybraných subpopulací cizinců žijících na území ČR se zřetelem na specifikaci vhodných doporučení a opatření určených pro vývoj integrační politiky ČR. Výstupy výzkumné aktivity jsou určeny pro potřeby MV ČR, MPSV a dalších relevantních orgánů státní správy, dále samosprávy a nestátního neziskového sektoru.

Mapování klíčových jevů ovlivňujících proces integrace přináší důležité poznatky o situaci v naší společnosti. Mohou být využity také pro potřeby aktualizace integrační politiky ČR a její realizaci. Získaná zjištění a poznatky nesou vysoký potenciál využitelný následně v procesu podpory integračního procesu a posílení fungování naší společnosti prostřednictvím dosažení koheze, konsenzu, stability a rozvoje směrem k zachování životaschopnosti společnosti jakožto funkčního celku. V případě absence některého z těchto podstatných jevů, jejichž příčinami může být celá řada bariér, ztrácí proces integrace svoji komplexnost a dynamiku, což se projevuje především ztrátou společenské interakce mezi majoritní rodilou populací a populací přistěhovaleckou. Ty by pak mohly v rámci jednoho celku (např. obce, města, kraje, státu) existovat a působit částečně nebo zcela odděleně (někdy i ambivalentně) a nedocházelo by ke vzájemné akceptaci a pozitivním sociálním změnám nezbytným k dosažení vyššího stupně funkční rovnováhy.

Za účelem dosažení cíle výzkumné aktivity byly využity kvalitativní i kvantitativní metody výzkumu. Realizovány byly fokusní skupiny, expertní rozhovory, dotazníkové šetření, hloubkové rozhovory s respondenty a syntéza zjištěných poznatků.

Hlavní cíl výzkumné aktivity byl naplňován prostřednictvím dílčích aktivit, které umožnily reflexi zjištění a dosavadních poznatků výzkumu o bariérách integrace cizinců žijících na území ČR a zmapovaly aktuální situaci v oblasti integrace cizinců žijících na území ČR z pohledu zástupců státní správy a ostatních relevantních subjektů. Za tímto účelem proběhlo pět fokusních skupin se zástupci klíčových orgánů státní správy na celorepublikové, tj. MV ČR, MPSV, Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP), Úřad práce ČR (dále jen „ÚP ČR“), i krajské úrovni, dále se zástupci z oblasti

neziskového sektoru, genderové problematiky. Realizováno bylo také několik expertních rozhovorů se zástupci samospráv a terénními pracovníky, či expertkou MV ČR na problematiku dobrovolnictví.

Ve spolupráci se společností ppm factum, s. r. o., bylo realizováno rozsáhlé dotazníkové šetření zacílené na vybrané subpopulace cizinců z Evropské unie (státní příslušníci Bulharska a Rumunska) a z třetích zemí (státní příslušníci Ukrajiny, Ruské federace, Mongolska a Indie), žijících ve vybraných krajích ČR – kraje Liberecký, Pardubický, Hlavní město Praha, Plzeňský a Kraj Vysočina. Hlubší vhled do zkoumané problematiky umožnily hloubkové rozhovory s respondenty vybraných státních příslušností ve všech mapovaných krajích.

Syntéza zjištěných poznatků bude formulována v souhrnné výzkumné zprávě, která bude vydána ve druhém čtvrtletí roku 2021, výstupem neveřejného charakteru bude policy paper s uvedením zjištěných efektů a vlivů a navrhovaných doporučení i opatření pro oblast státní integrační politiky ČR. Rozšiřování získaných zjištění a poznatků mezi odbornou veřejností (státní správa, veřejná správa, samospráva, akademická obec, NNO) podpoří realizace workshopu a publikování recenzovaného článku.

Období řešení: 5/2020–4/2021.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.1.1.4. Hodnocení účelnosti využití státního příspěvku na výkon pěstounské péče na činnosti realizované v rámci doprovázení osob pečujících a osob v evidenci, vyčíslení nákladů na jednotlivé činnosti, které jsou součástí doprovázení

Cílem výzkumné aktivity bylo zmapovat současný stav naplňování práv a povinností při výkonu pěstounské péče v kontextu potřeb pěstounských rodin a dostupného financování, identifikovat slabá místa doprovázení jako formy podpory pěstounů při poskytování péče svěřenému dítěti a upozornit na slabá místa ve využití státní finanční podpory. Dalším cílem bylo navrhnout na základě zjištěných poznatků možná doporučení potřebných změn.

Pro získání relevantních dat byly konkrétně provedeny:

- sekundární analýza dostupné odborné literatury;
- analýza domácích informačních a datových zdrojů (zejména administrativního charakteru);
- online dotazníkové šetření mezi doprovázejícími osobami s využitím nástroje polostandardizovaného dotazníku – velikost výběrového souboru pro získání relevantních dat byla stanovena minimálně 30 % všech doprovázejících subjektů;
- fokusní skupiny se zástupci doprovázejících subjektů, odborníků z praxe – pověřených osob (PO) a orgánu sociálně-právní ochrany dětí (dále jen „OSPOD“). Velikost výběrového souboru pro získání relevantních dat byla stanovena na 15 % doprovázejících subjektů, nejméně pak 30 osob.

Vedle uvedeného bylo experty na základě předem stanovené jednotné osnovy zpracováno 12 případových studií, mapujících hlavní šetřené okruhy podpory rodin. Přínosem zpracování případových studií experty bylo využití znalostí místního prostředí

a podrobnějšího zachycení veškerých souvislostí, jež mohou mít značný vliv na vnímání institutu doprovázení pěstounských rodin.

Pro hodnocení naplňování práv a povinností pěstounů, povinností doprovázejícího subjektu a čerpání státního příspěvku na výkon pěstounské péče byly ve sledovaném roce využity relevantní statistické metody, a to jak kvalitativního, tak i kvantitativního charakteru. Využity byly zejména sekundární analýza, korespondenční analýza a regresní analýza pro sledování vlivu vybraných sociodemografických charakteristik respondenta a charakteristik doprovázejícího subjektu na reálný výkon práv a povinností pěstouna a na využití státní podpory.

Veškeré získané poznatky a zjištění, které vyplynuly z provedených analýz, byly využity pro hledání potřebných řešení a formulaci doporučení ve vztahu ke stanovení práv a povinností při výkonu pěstounské péče a nastavení optimální výše státního příspěvku na výkon pěstounské péče. Zpracována byla souhrnná zpráva obsahující hlavní zjištění.

Mezi hlavní zjištění výzkumné aktivity lze uvést:

- Tři čtvrtiny pěstounských rodin jsou doprovázeny v nezprostředkované pěstounské péči, tedy ve vlastních širších rodinách, které zpravidla neprošly procesem odborného posuzování a nebyly tak na situaci svěřením dítěte připravovány v rámci příprav k přijetí dítěte do rodiny. Z toho se ze dvou třetin jedná o péči prarodičovskou.
- Rodiny jsou doprovázeny dvěma typy subjektů, a to orgány sociálně-právní ochrany dětí a organizacemi pověřenými k sociálně-právní ochraně dětí. Tři čtvrtiny pěstounských rodin jsou doprovázeny osobami pověřenými k sociálně-právní ochraně dětí, tyto pověřené osoby tedy hrají významnou roli v podpoře rodin.
- Využití služeb (daných zákonem) je u doprovázejících subjektů, které jsou orgány sociálně-právní ochrany dětí, výrazně nižší než u subjektů, které jsou osobami pověřenými k sociálně-právní ochraně dětí.
- Mzdy a platy sociálních pracovníků jsou v doprovázejících subjektech podhodnoceny, v případě pověřených osob dokonce velmi výrazně, a to o pětinu „zasluhované“ odměny za práci.
- Náklady na doprovázení jsou z 98,9 % hrazeny ze státního příspěvku na výkon pěstounské péče. Nejnákladnějšími oblastmi jsou osobní náklady, režijní náklady, náklady na poskytnutí pomoci se zajištěním celodenní péče o svěřené dítě a zvyšování si znalostí a dovedností v oblasti výchovy a péče o dítě.
- Medián průměrného nákladu na doprovázení jedné rodiny v roce 2019 činil 48 887 Kč za rok, část převyšující 48 000 Kč je tedy hrazena z úspory státního příspěvku na výkon pěstounské péče z minulých let či z jiných zdrojů subjektu.
- Odborníci z praxe se shodli na výši státního příspěvku na výkon pěstounské péče představující 70 000 Kč jako na částce nejbližší potřebám doprovázených rodin.
- Z výzkumu vzešla pro MPSV řada doporučení, a to ve čtyřech oblastech:
 1. ohledně práv a povinností pěstounů;
 2. ve vztahu ke kvalifikaci sociálních pracovníků;
 3. ve věci státního příspěvku na výkon pěstounské péče – doporučuje se jeho zvýšení na 70 000 Kč ročně na jednu dohodu o výkonu pěstounské péče;

4. ohledně typologie subjektů poskytujících doprovázení – rozhodně se nedoporučuje sjednotit doprovázení pouze pod orgány sociálně právní ochrany dítěte.

Období řešení: 1/2020–10/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.1.2. Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, Fondy EHP a Norska, ostatní zahraniční zdroje

7.1.2.1. Predikce trhu práce

Cílem projektu bylo vytvoření udržitelného systému spolehlivých predikcí a monitoringu trhu práce, který bude propojovat národní a regionální úroveň a jehož výsledky budou reflektovat podstatné dopady technologických trendů na trh práce a specifika regionálního vývoje. Vedle tvorby predikčního systému, umožňujícího vytvářet predikce trhu práce na národní úrovni a regionálních trzích práce, bylo dalším cílem rozšíření odborného pracoviště pro monitorování a predikce trhu práce na MPSV.

Příjemcem projektu realizovaného v rámci Operačního programu Zaměstnanost (dále jen „OPZ“) za finanční podpory Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“) a státního rozpočtu ČR bylo MPSV. VÚPSV, v. v. i., se podílel jako partner na řešení a realizaci projektu. Dalšími partnery spolupracujícími na projektu byly ÚP ČR, Národní vzdělávací fond (dále jen „NVF“) a jednotlivé kraje reprezentované krajskými platformami. V průběhu čtvrtého roku realizace projektu pokračovaly práce na zdokonalování predikčního modelu na národní úrovni a tvorbě regionálních predikčních modelů.

Pozornost byla věnována řešení problematiky vstupu dat Informačního systému o průměrném výděлку (dále jen „ISPV“), vedle již využívaných dat Výběrového šetření pracovních sil (dále jen „VŠPS“), a jejich úpravě pro výpočtové potřeby predikčních modelů. Řešeny byly otázky objevující se s využíváním dat ISPV v predikčních modelech a s nově zavedenou proměnnou obor vzdělání do dat ISPV, včetně zařazování absolvovaného vzdělání respondentů do příslušných kódů oborů vzdělání. Současně bylo řešeno provázání dat ISPV a VŠPS, analyzovány rozdíly mezi daty ISPV a VŠPS ve výsledcích predikčního modelu a hledány příčiny zjištěných problémů. Zpracovávány byly výstupy predikčních modelů na národní a regionální úrovni pro jednotlivé kraje, a to i se zohledněním dopadů pandemie covidu-19. Dále byla řešena se zástupci odpovědných institucí (MF ČR, MV ČR, MO ČR) problematika zavedení nového datového požadavku – obor vzdělání do IS Platy, zajištění dat o mikrosubjektech, OSVČ pro potřeby predikčních modelů.

Nadále postupoval vývoj submodelu zaměstnanosti v odvětvích na regionální úrovni, se zaměřením na problematiku regionalizace poptávkové strany trhu práce. Zpracována byla zdokonalená pracovní predikce zaměstnanosti na bázi dat ISPV v členění na 31 odvětví. Probíhaly práce se submodelem EC-IO pro národní predikce zaměstnanosti v odvětvích – prověření dopadů ad hoc definovaných externích šoků a zpracování zpřesněné projekce zaměstnanosti v odvětvích na národní úrovni.

Pokračovaly činnosti na vytváření submodelu imigrace, aby jej bylo možno implementovat do modelu LEON. Hledány byly možné zdroje dat, způsoby ověření jejich validity a jejich zakomponování do regionálních predikčních modelů.

Rovněž byla prováděna aktualizace predikcí počtu absolventů středních škol v krajích a v ČR, absolventů terciárního vzdělání v ČR do roku 2025 ve struktuře ISCED 2013.

Ve spolupráci s kraji pokračoval proces verifikace výstupů regionálních predikčních modelů.

Nadále probíhalo zjišťování potřeb a požadavků uživatelů systému predikce trhu práce v jednotlivých krajích, navazování a prohlubování spolupráce v rámci regionálních platforem (ÚP ČR, kraje, hospodářské komory, pakty zaměstnanosti) a průběžné interní vzdělávání cílové skupiny v řešené problematice. V rámci řešení projektu probíhaly dále průběžné práce na tvorbě regionálních profilů a datasetů poskytujících podrobný pohled na situaci a vývoj v jednotlivých regionech.

Ve čtvrtém roce řešení projektu také probíhaly činnosti na tvorbě finálních verzí metodických materiálů a ostatních výstupů, které budou po ukončení projektu využívány správci predikčního systému, a dále také spolupráce na tvorbě webové aplikace projektu KOMPAS.

Vybudovaný predikční systém potřeb trhu práce na národní a regionální úrovni stojí na třech hlavních pilířích:

- predikční modely (národní a regionální úroveň);
- informace z ÚP ČR – zejména monitoring zaměstnavatelů;
- kvalitativní informace národní a regionální úrovně pro korekci a interpretaci výstupů z predikčních modelů.

Predikční model byl vyvinut na základě metodologie ROA (The Research Centre for Education and the Labour Market při Maastricht University). Při řešení odborné problematiky projektu byla používána celá řada metod. V modelu je využívána robustní metoda lineární regrese, která dokonaleji analyzuje vyrovnaná data a vylučuje odlehlá pozorování. Model byl upraven a během chodu programu lze vybrat některou z metod lineární regrese a extrapolace, včetně extrapolace typu „Same as before“. V rámci predikce předvídání kvalifikačních potřeb trhu práce je využíván sektorový makroekonomický model vyvíjený společně se Slovenskou akademií věd. Dále je při řešení používán model typu EC-IO (Integrated Econometric-Input-Output models), kde se predikuje zaměstnanost po 31 sektorech ve střednědobém horizontu i pro kraje. Při analýze změn zaměstnanosti ve vzdělanostních či zaměstnanostních skupinách během odhadovaného období je využívána Shift-share analýza pro zjišťování hlavních příčin růstu či poklesu zaměstnanosti v daném časovém intervalu. Shift-share analýza tedy pomáhá vysvětlit příčiny prognózovaných změn.

Vedle samotného predikčního systému byla zpracována řada **metodických materiálů** obsahujících popis práce s predikčními modely, procesu tvorby a udržování potřebných databází, sběru informací apod. Jedná se o **metodiku práce se submodelem zaměstnanosti v odvětvích na regionální úrovni** obsahující popis základních bloků modelu (poptávkový, produkční a blok trhu práce), postupu kalibrace, vztahů v produkčním modelovém bloku a modelové rovnice, o **metodiku práce s vytvořenými modely predikčních potřeb na regionální úrovni**, **metodiku úpravy datových souborů pro potřeby modelů na regionální úrovni**, **metodiku údržby databází** a o **metodiku projekce absolventů**. Vytvořena byla **metodika fungování krajských platforem a popisu jejich činnosti na regionálních úrovních** a **metodika verifikace výstupů regionálního a národního modelu**. Zpracována byla **metodika pro zpracování regionálních profilů a datasetu**.

Zpracována byla **„Instruktační videa k práci s modelem LEON“** a **„Výuková videa k tvorbě projekce absolventů škol“**. V rámci projektu byla vytvořena **„Webová aplikace KOMPAS“** (dostupné z <https://www.predikcetrhuprace.cz/> – zde jsou uživatelům k dispozici veškeré výstupy predikčního systému).

Realizací projektu bylo dosaženo všech plánovaných výstupů projektu. Všechny výstupy byly přijaty a schváleny jak odborným grantem MPSV, tak také Řídícím výborem projektu a Řídícím orgánem OPZ, který je hlavním schvalovatelem výstupů projektů OPZ. Výsledky projektu využije MPSV pro potřeby zajištění informací o budoucím vývoji trhu práce a o očekávaném vývoji jeho potřeb, které budou uplatněny při tvorbě strategických materiálů i při nastavování nástrojů a opatření APZ, zejména rekvalifikací a dalších vzdělávacích aktivit.

Realizace projektu byla, na základě podstatné změny projektu prodloužena MPSV o 24 měsíců do 31. 12. 2022. Vzhledem k tomu, že odborná část projektu byla již naplněna, v projektu pokračuje pouze MPSV a regionální platformy, tedy již bez účasti partnerských organizací VÚPSV, v. v. i., NVF, ÚP ČR. Cílem projektu v prodlouženém období je rozšiřování výsledků predikčního systému a zajištění provázanosti odborného pracoviště na regiony.

Období řešení: 1/2017–12/2020.

Zdroj financování: Operační program Zaměstnanost.

7.1.2.2. Vyhodnocování účinnosti a efektivity realizace APZ

Cílem projektu bylo vypracovat a nastavit komplexní a vnitřně provázaný informační, analytický a monitorovací systém vyhodnocování nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti (dále jen „APZ“), který postihne především dopady implementace jednotlivých nástrojů na zaměstnanost a zaměstnatelnost účastníků opatření, dále bude zahrnovat hodnocení vnitřních procesů zajištění využitelnosti vhodných nástrojů APZ a vnějších podmínek včetně organizačních a koordinačních procesů zajištění užití nástrojů APZ. V systému hodnocení efektivity tak budou zohledněny i faktory, které ovlivňují hodnocené dopady. Implementace tohoto nástroje poskytne MPSV a ÚP ČR informace o účinnosti a efektivitě realizovaných programů APZ, včetně identifikace silných a slabých míst a přispěje k efektivnějšímu nastavení nástrojů a opatření APZ.

V roce 2020 probíhaly práce na dokončení řady výstupů zpracovávaných na základě výsledků výzkumných aktivit realizovaných v rámci projektu. Zjištění projektu se opírají o postupy evaluačního výzkumu, zahrnující vyhodnocení kvantitativních i kvalitativních dat (kvantitativní data jsou připravena výtahy z databáze OK práce a jejich úpravami, kvalitativní data pak jsou získávána formou rozhovorů a fokusních skupin, analýzou dokumentů). Jsou aplikovány quasi-experimentální postupy s kontrolní skupinou či metody vinětového experimentu (FSE) a další pokročilé metody vyhodnocení dat.

V průběhu čtvrtého roku realizace projektu byla dokončena a zveřejněna studie: **„Vyhodnocení rekvalifikačních programů realizovaných v České republice v roce 2016“**, jejímž cílem je zhodnocení rekvalifikačních programů realizovaných v roce 2016 jako specifického nástroje APZ, zejména hodnocení dopadů rekvalifikačních programů na základě kontrafaktuální evaluace, cílenosti a dalších faktorů, které dopady ovlivňují. Součástí studie jsou návrhy zlepšení v cílenosti rekvalifikací k obtížně umísitelným kategoriím uchazečů, využitelné pro stěžejní subjekty veřejných služeb zaměstnanosti.

Jedním z dalších výstupů publikovaných v roce 2020 je monografie **„Role poskytovatelů sociálních služeb pro (dlouhodobě nezaměstnané) osoby bez domova v procesu hledání a udržení si zaměstnání a jejich spolupráce s ÚP ČR“** zaměřující pozornost na identifikaci role poskytovatelů sociálních služeb, konkrétně azylových domů a obdobných zařízení, v procesu hledání pracovního uplatnění jejich klientů a zjištění stavu spolupráce s ÚP ČR. Zásadním zjištěním realizovaného výzkumu je absence koordinace mezi subjekty věnujícími se sociální práci a sociálnímu poradenství lidem bez domova, které jsou jako osoby v hmotné nouzi klienty ÚP ČR. V průběhu roku 2020 byl k dané problematice na stránkách VÚPSV, v. v. i., uveřejněn i policy brief.

Zpráva **„Autonomie liniových pracovníků ve veřejných službách zaměstnanosti v Jihomoravském kraji (factorial Survey Experiment)“** je dalším dílčím výstupem projektu. Výsledky realizovaného šetření napomohou subjektům veřejných služeb zaměstnanosti, zejména ÚP ČR, reflektovat roli liniových pracovníků, kteří politiky nejen implementují, ale i vytvářejí. Právě na jejich schopnostech správně diagnostikovat klienty a rozhodovat o odpovídajících způsobech intervence významně závisí úspěšnost implementace aktivizačních politik.

Výzkumná část projektu, zaměřená primárně na zpracování kvantitativních dat, získaných z informačního systému OKpráce, se věnovala zhodnocení dlouhodobějších dopadů programů na podporu tvorby pracovních míst. Před dokončením je podrobná zpráva o veřejně prospěšných pracích, která hodnotí data o programech za rok 2016. Současně byly započaty práce na analýze programů společensky účelných pracovních míst, která je vztažena k datům za rok 2017. Zpráva bude dokončena v průběhu roku 2021.

Na dílčí výzkum započatý v roce 2019 – analýza individuální práce s uchazeči o zaměstnání, která je jedním z faktorů efektivnosti nástrojů APZ v ČR, navázala v roce 2020 druhá fáze šetření (případové studie). V rámci terénního šetření realizovaného v roce 2020 bylo provedeno 33 individuálních (polostrukurovaných) rozhovorů s pracovníky KoP2. Cílem je porozumět roli individuální práce v procesu implementace APZ v ČR, a to ve vztahu ke zvláště znevýhodněným uchazečům ohroženým či zasaženým dlouhodobou nezaměstnaností. Souběžně s realizací terénního šetření na KoP2 probíhalo vyhodnocování individuálních rozhovorů z KoP 1. Rozhovory byly zpracovány standardním způsobem (přepisy, analytické poznámky, zpracování v ATLASU.ti, kvalitativní analýza).

V prvním čtvrtletí roku 2020 byly zpracovány **„Výchozí teze Metodiky systému vyhodnocování účinnosti nástrojů a opatření APZ“** a předány partnerům projektu k připomínkování, jejich zpracování a úpravy na Metodice probíhaly v druhém pololetí. Diskuse a získání zpětné vazby od partnerů projektu, tj. MPSV a ÚP ČR, k návrhu Metodiky pro vyhodnocování účinnosti nástrojů APZ byly uskutečněny v rámci online workshopu realizovaného závěrem roku 2020. Finální verze Metodiky byla dopracována a předána partnerům dne 17. prosince 2020. Jde o materiál v rozsahu 56 stran a příloha, který shrnuje klíčové aspekty postupu vyhodnocování účinnosti nástrojů APZ v oblasti aktivit KA1 až KA4.

Některé výstupy byly v průběhu roku 2020 rovněž publikovány v článku **„Analýza dopadů programu podpory podnikání pro nezaměstnané v České republice“** v časopise Politická ekonomie. Příspěvek si klade za cíl analyzovat dopady dotačního programu na zahájení samostatné výdělečné činnosti pro nezaměstnané v České republice, který poskytuje MPSV, a představuje tyto výsledky odborné veřejnosti. Dalším výstupem projektu je článek **„Why targeting matters: The apprenticeship program for youth in the Czech Republic“** publikovaný

v Social Policy & Administration. Věnuje se analýze programu Odborné praxe pro mladé do 30 let a představuje ji odborné veřejnosti.

Výsledky hodnocení efektivnosti nástrojů APZ prokazují, že jejich čisté efekty měřené jako rychlost odchodu z registru účastníků programů či formy odchodu v komparaci s kontrolní skupinou jsou pozitivní, srovnatelné s výsledky dosahovanými v zahraničí v systémech APZ, které využívají nástroje ve větším rozsahu. Současně se prokazuje výrazná heterogenita efektů opatření pro různé skupiny nezaměstnaných. Nejvýraznější pozitivní dopady jsou sledovány u více znevýhodněných nezaměstnaných (podle různých hledisek), zatímco v případě méně znevýhodněných je prokázáno vyšší riziko mrtvé váhy. Platí to zejména pro podporu tvorby pracovních míst v soukromém sektoru. Oproti tomu, některé programy, zejména rekvalifikace a společensky účelná pracovní místa, je vhodné ještě lépe zacílit k znevýhodněným skupinám uchazečů o zaměstnání, i když se tento indikátor postupně zlepšuje. Souvisí to s potřebou rozvíjet a profesionalizovat individuální práci s uchazeči a vytvářet pro ni podmínky.

Období řešení: 1/2017–12/2021.

Zdroj financování: Operační program Zaměstnanost.

7.1.2.3. Zvyšování kvality a efektivitu systému dalšího vzdělávání

VÚPSV, v. v. i., se jako partner podílí na řešení veřejné zakázky v rámci projektu „**KVASAR**“ (projekt realizován za podpory prostředků OPZ, ESF), kde hlavním dodavatelem je společnost Moore Czech Republic, s. r. o. Dalšími partnery jsou Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR (dále jen „KZPS ČR“) a S-Comp Centre CZ, s. r. o.

Veřejná zakázka je zaměřena na poskytování určených služeb v oblasti trhu práce a rekvalifikací v rámci projektu „**Zvyšování kvality a efektivitu systému dalšího vzdělávání**“, jehož cílem je, ve spolupráci se zaměstnavateli a sdruženími zaměstnavatelů, navrzení a pilotní ověření vybraných opatření v rámci revize systému rekvalifikací formulovaných Strategií politiky zaměstnanosti ČR do roku 2020. Činnosti jsou tak směřovány na naplnění následujících aktivit:

- nastavení celkového inovačního systému rekvalifikací a dalšího vzdělávání;
- pilotáž zapojení zaměstnavatelů při realizaci modularizovaných rekvalifikací;
- podpora implementace systému standardu praxe a modularizovaných rekvalifikací.

Hlavním cílem je nastavit podmínky pro kvalitativní změny zejména v oblasti rekvalifikací, a to prostřednictvím úzké spolupráce se zaměstnavateli, vzdělavateli a dalšími zainteresovanými partnery. Současný systém rekvalifikací totiž nereflektuje dosavadní kvalifikaci účastníka rekvalifikace a ten musí v rámci rekvalifikace absolvovat celé vzdělávání podle nastaveného systému akreditací. Cílem nově vytvářeného systému je vytvořit systém modularizovaných rekvalifikací, který umožní reflektovat již získané znalosti a dovednosti uchazeče o rekvalifikaci. V rámci rekvalifikačního kurzu se konkrétní jedinec bude vzdělávat pouze v těch částech (modulech), které mu chybějí. Nedílnou součástí modularizovaných rekvalifikačních programů je i úzká spolupráce se zaměstnavateli, kteří se významným způsobem zapojují do výuky, a to zejména v realizaci praktické části. Ta probíhá z velké části v reálných podmínkách zaměstnavatelů. Rekvalifikační kurz je ukončen složením závěrečné zkoušky z profesní kvalifikace před autorizovanou osobou. V rámci veřejné zakázky budou vytvořeny

modularizované rekvalifikační vzdělávací programy pro 25 profesních kvalifikací. Tyto modularizované rekvalifikační programy absolvuje 1 050 účastníků.

Za účelem dosažení cíle projektu jsou využívány kvalitativní metody výzkumu, zejména se jedná o sekundární analýzu dostupných informačních zdrojů z oblasti problematiky trhu práce se zaměřením na rekvalifikace v ČR a zahraničí, případové studie, fokusní skupiny, expertní rozhovory a syntézu získaných poznatků.

V rámci veřejné zakázky jsou vytvářeny jak koncepční materiály, také modularizované rekvalifikační programy, které jsou následně ověřovány v praxi.

V roce 2020 byly zpracovány následující materiály:

- **„Studie Best practice – realizace rekvalifikací v zahraničí“;**
- **„Systém dalšího vzdělávání a pojetí rekvalifikací jako součást dalšího vzdělávání“;**
- **návrh pravidel procesů nastavení optimální délky a formy rekvalifikačních kurzů;**
- **nastavení parametrů praktické části rekvalifikačních kurzů;**
- **modularizované rekvalifikační programy pro 26 profesních kvalifikací.**

Dále byly realizovány čtyři workshopy pro odbornou veřejnost, na kterých byla získávána zpětná vazba na zpracované koncepční materiály.

Do konce roku 2020 projevil zájem o vzdělávání se v modularizovaných rekvalifikačních programech 1 334 osob. Samotné vzdělávání zahájilo do konce roku 2020 149 osob.

Období řešení: 9/2019–10/2021.

Zdroj financování: veřejná zakázka (v rámci projektu KVASAR realizovaného v rámci Operačního programu Zaměstnanost), financováno z prostředků veřejné zakázky, ve které má VÚPSV, v. v. i., roli poddodavatele.

7.1.2.4. Manuál pro individuální vzdělávání v Evropě (GIVE – Guidance for Individual Vocations in Europe)

Projekt je realizován v rámci evropského programu ERASMUS+ prostřednictvím mezinárodního konsorcia, které je vedeno rakouskou společností ÖSB (sekce ÖSB Studien & Beratung GmbH). Partnery projektu jsou, kromě VÚPSV v. v. i., německá společnost Büro für berufliche Bildungsplanung a lichtenštejnská společnost i-smART Trust.

Projekt **„GIVE – Guidance for Individual Vocations in Europe“** (2019–2021), financovaný z programu Erasmus+, věnuje pozornost tématu podpory inovativní a inkluzivní nabídky vzdělávacího a profesního poradenství, zejména prostřednictvím zvýšení povědomí o vzestupu nových forem práce na digitalizovaných trzích práce a o výsledné transformaci koncepce povolání a dopadu tohoto vývoje na poradenství.

Projekt cílí na (individuální) zaměstnance, kteří pracují na digitalizovaných trzích práce, využívají některou z nových forem zaměstnanosti (například platformovou ekonomiku) a jsou často nuceni pracovat například pro více zaměstnavatelů či dospět k určité formě sebeoptimalizace a soběstačnosti. Další cílovou skupinou jsou poradci, kteří mohou právě této skupině zaměstnanců poskytnout podporu, která je, vzhledem k nárokům na ně, specifická.

Rozšířenost nových forem zaměstnanosti je v rámci projektu vnímána jako příležitost a stimulace pro oblast poradenství (profesního poradenství), které již není vnímáno jako podpora klientů při získávání zaměstnání či zahájení profesní kariéry, popřípadě při změně pracovního místa. Poradenství je vnímáno jako nástroj k oslovení velmi diverzifikované skupiny klientů, tzv. entployees: klientů, kteří vykonávají individuální zaměstnání. Snahou je pomoci poradenstvím těm z nich, kteří se nacházejí v nejisté, složité situaci a potřebují zajistit přechod na stabilnější či bezpečnější formu práce. Cílem projektu je vytvoření vzdělávací a poradenské nabídky zejména pro profesionály, kteří poskytují poradenské služby.

V rámci řešení aktivit projektu jsou využívány kvalitativní metody sociologického výzkumu. S ohledem na řešenou problematiku se zejména jedná o metodu desk research, syntézu získaných poznatků.

V roce 2020 byla VÚPSV, v. v. i., jako vstup do projektu vytvořena:

- vstupní analytická studie „**Country Report**“, která přibližuje výchozí situaci nových forem zaměstnanosti, jejich zastoupení a využívání z pohledu ČR;
- první kapitola společně vytvářené učebnice „**Text Book**“ pro odborníky v poradenství, která přibližuje záměry a cíle zamýšleného vzdělávání a jejíž obsah se snaží přiblížit vzestupný trend nových forem práce, související dopady do oblasti koncepce jednotlivých povolání a zejména pak dopadů tohoto vývoje na oblast poradenství.

Připraven byl první návrh matice klíčových bodů zpracované první kapitoly, které budou využity v návazném roce 2021 k překlopení do e-vzdělávacího modulu, který bude určen poradcům v dalším vzdělávání.

Období řešení: 1/2019–9/2021.

Zdroj financování: rozpočet EU, program ERASMUS+.

7.1.2.5. Technická asistence pro zlepšení poradenství (Technical Assistance for Improving Job and Vocational Counselling Services)

Aktivity projektu jsou zaměřené na rozvoj institucionální kapacity Ministerstva rodiny, práce a sociálních věcí Turecka, respektive veřejných služeb zaměstnanosti (İŞKUR). Aktivity projektu se zaměřují na:

- rozvoj odborných znalostí a dovedností zaměstnanců İŞKUR, nastavení specifického „learning mind-set“ přístupu, který by podporoval průběžné doplňování znalostí;
- podpora funkčních praktických přístupů, které umožní zaměstnancům İŞKUR společné učení a zapojení se do kontinuálního profesního dialogu;
- sladění rozvojových kapacit İŞKUR s technickou podporou poradenství, rozvojem správy a řízení İŞKUR a pracovních a operačních procesů, nastavení M&E procesů (monitoring a hodnocení);
- nastavení uživatelsky přívětivých IT nástrojů pro zlepšení účinnosti a efektivity veřejných služeb zaměstnanosti a kariérového poradenství.

V rámci těchto „širších“ cílů je VÚPSV, v. v. i., pověřen v rámci konsorcia zejména úvodní analytickou prací ke zmapování aktuálních procesů İŞKUR. S ohledem na zpracovávanou problematiku jsou v rámci řešení projektu využívány kvalitativní

metody sociologického výzkumu, zejména se jedná o metodu desk research, syntézu získaných poznatků.

Zahájení prací bylo předběžně plánováno na duben 2021, vzhledem k všeobecné pandemické situaci dochází k mírnému zpoždění prací (v rámci celého konsorcia).

Vedoucí konsorcia je společnost DAI Human Dynamics se sídlem v Rakousku.

Období řešení: 10/2020–10/2023.

Zdroj financování: rozpočet EU, program IPA.

7.1.2.6. Indikátory integrace cizinců z třetích zemí v ČR

Výzkumná aktivita „**Indikátory integrace cizinců z třetích zemí v ČR**“ byla v roce 2020 zaměřena na průběžné sledování integračního procesu cizinců z třetích zemí (dále jen „CTZ“) v ČR. Cílem bylo přinést zadavateli, jímž je Odbor azylové a migrační politiky MV ČR, aktuální informace z oblasti integrace CTZ tak, aby MV ČR mohlo předané podklady a poznatky efektivně využívat pro průběžné řízení integrační politiky a na jejich základě aktualizovat „**Koncepci integrace cizinců – Společné soužití**“, jež je počátkem každého roku projednávána vládou ČR. Projekt zahrnuje širokou škálu ukazatelů: kategorie pobytu; demografické charakteristiky cizinců z třetích zemí v ČR (kategorie a účely pobytu, české občanství, sňatky); zaměstnanost, nezaměstnanost, trh práce; vzdělávání (docházka do škol od MŠ až po VŠ); sociální začlenění, sociální dávky, zdravotní péče, mzdy aj. Ve spolupráci s Integračním centrem Praha, o. p. s., byla data o sociálních dávkách a zaměstnanosti cizinců z třetích zemí využita v rámci osvětové kampaně zaměřené na obyvatele majority.

Pro účely řešení byla využita deskriptivní statistická analýza, vztahová analýza dat, analýza trendů vývoje vybraných ukazatelů.

Podle údajů Cizineckého informačního systému, spravovaného Ředitelstvím služby cizinecké policie, (dále jen „ŘSCP-CIS“) k 30. 6. 2020 žilo v ČR 371 043 imigrantů původem z TZ, tj. o 23 998 více než na konci roku 2019 a o 37 603 imigrantů více ve srovnání s koncem roku 2018. Ve srovnání s vývojem v průběhu prvního pololetí 2020 vzrostl počet imigrantů v průběhu celého roku 2019 méně (o 13 605 osob).

Jako účel pobytu byl na prvním místě stabilně účel pobytu zaměstnání či podnikání. Tento účel pobytu činil podíl 58,5 %, k 12/2019 to bylo 58,8 %. Podíl pobytů za účelem zaměstnání či podnikání tak vzrostl k 12/2019 o 7,4 p. b. oproti konci roku 2018 a o 13,7 p. b. proti roku 2017. Na druhém místě s odstupem následoval účel slučování rodin (22,9 %), který naopak poklesl oproti 12/2019 (24,0 %), tj. o 2,8 p. b. proti roku 2018. Na třetím místě byl účel pobytu z důvodu studia s podílem 14,3 %, zde došlo k nárůstu oproti konci roku 2019, ovšem stále je to méně než podíl koncem roku 2018 (17,2 %). Na posledním čtvrtém místě byly humanitární či jiné důvody s podílem 4,4 %, předtím 5 % (pokračující pokles oproti 12/2019 i roku 2018). U studia jako účelu pobytu v ČR došlo tedy k nárůstu. Je patrné, že počty studentů CTZ absolutně neklesaly. I nadále se tedy prosazovala jasná tendence spočívající v tom, že rostl/převládal účel pobytu zaměstnání či podnikání na úkor ostatních účelů pobytu.

Výdělečná činnost cizinců z TZ (zahrnující jak formu zaměstnání, tak i podnikání) poprvé po dlouhé době poklesla, a to zejména v důsledku rozšiřující se koronavirové krize v rámci druhého čtvrtletí 2020.

Poptávka pro pracovní síle – cizincích evidovaná na ÚP ČR (tj. volná pracovní místa pro všechny cizince, tedy údaje bez rozlišení cizinců na občany EU, EFTA

a Švýcarska a občany třetích zemí) klesla o 8 531 osob, tj. o -3,3 %. Zatímco koncem roku 2019 byla ve výši 258 332 pracovních míst, k 30. 6. 2020 to bylo jen 249 801 pracovních míst. Když se ohlédneme dozadu, v průběhu let 2017 a 2018 se výdělečná činnost imigrantů z třetích zemí zvýšila o 27,4 %, resp. o 30,7 % meziročně, za rok 2019 „jen“ o 13,3 %. V I. pololetí 2020 nastal pokles o 3,3 %, tzn. covid-19 předchozí příznivý ekonomický vývoj „zmrazil“.

Za sledované první pololetí 2020 byl zaznamenán růst výdělečné činnosti (TOP 5 zemí v rámci sledovaného ukazatele) de facto jen u občanů Mongolska (+5,6 %, +358 osob, 6. místo). U pracovníků z Ukrajiny došlo v tomto pololetí k poklesu o 10 457 osob, to znamená o 6,3 %; u ostatních větších komunit tzn. Vietnámců a Moldavanů došlo k malému poklesu v řádu několika desítek osob, u Rusů k nárůstu +39 osob (0,2 %). Imigranti z Běloruska jsou v tomto srovnání již na pátém místě před Mongolskem.

Růst výdělečné činnosti CTZ byl až do poloviny roku 2019 způsoben zejména činností zaměstnaneckou, neboť celkový počet CTZ s živnostenským oprávněním dlouhodobě stagnoval a současně počet zaměstnaných CTZ rychle rostl. Tato situace se změnila v průběhu prvního pololetí 2020. K nárůstu počtu CTZ-živnostníků došlo až ke konci roku 2019, kdy počet OSVČ vzrostl na 57 194 a růst pokračoval i v prvním pololetí 2020 (stav 58 122, tj. + 928 OSVČ). Zvýšení počtu OSVČ za posledního 2,5 roku je ve srovnání se stavem ke konci roku 2017 (55 331 osob) jen mírný (+5 %). Podíl CTZ s platným živnostenským oprávněním na úhrnu výdělečně činných CTZ dosáhl historicky druhého nejnižšího podílu 19,4 % k 31. 12. 2019, přičemž na konci roku 2018 činil 21,6 % a koncem I. pololetí 2020 stoupl na 20,4 %.

Kromě CTZ vstupují na český trh práce i cizinci ze států EU, EHP a Švýcarska a obdobně jako oni zatěžují stávající infrastrukturu českých měst a obcí. Za 3,5 roku mezi 12/2016 a 6/2020 jich v evidenci ÚP ČR přibýlo 135,6 tisíc, kdežto u cizinců z třetích zemí se jejich počet za toto období zvýšil o 127,9 tisíc. S ohledem na jejich významně vyšší základnu je u nich procentní nárůst nižší než u CTZ, avšak i tak se jedná o vysoké počty osob. Zatímco u občanů EU, EHP a Švýcarska za posledních 3,5 roku vzrostl jejich evidovaný počet o 51 %, v případě CTZ se jejich evidovaný počet více než zdvojnásobil (nárůst o 129,5 %).

V letech 2017–2019 se rychle zvyšovaly počty zaměstnaných CTZ vedených v evidenci ÚP ČR: koncem roku 2017 141 824 osob, 12/2018 202 052 osob (meziroční nárůst +42,5 %) a k 12/2019 bylo evidováno 238 134 osob, šlo tedy o znatelně pomalejší nárůst o +17,9 % než rok předtím. Ke konci I. pololetí 2020 se počet zaměstnaných CTZ v evidenci ÚP ČR dále snížil na 226 608, tj. byl vykázán pokles o 11 526 osob za sledovaný půlrok. Skupina cizinců z třetích zemí v postavení zaměstnance, kteří (především díky získání trvalého pobytu) nepotřebují pracovní povolení, dále rostla, avšak s menší dynamikou. Počty osob v postavení zaměstnanců stoupaly: 101 489 CTZ-zaměstnanců k 31. 12. 2017, 124 674 osob k 12/2018 a 141 068 k 31. 12. 2019. K 30. 6. 2020 počet CTZ-zaměstnanců mírně poklesl o -989 osob na 140 079. Celkový nárůst za 2,5 roku činí +38 %.

Objem finančních prostředků na dávky státní sociální podpory (dále jen „SSP“) vzrostl na 108 mil. Kč (prosinec 2019: 75,7 mil. Kč) a počty dávek SSP vzrostly na 15 655 (12/2019: 14 706 dávek). U dávek státní sociální podpory se projevuje nejvyšší míra čerpání ze strany cizinců z TZ, neboť třetizemci dosahují podílu 2,05 % z počtu přiznaných dávek k 6/2020 (12/2019: 1,99 %) a podíl 2,34 % ze sumy vyplácených dávek SSP (2,35 %). Stále platí, že i přes nárůst počtu i hodnoty vyplácených dávek v I. pololetí 2020 nejsou dávky SSP neúměrně vysoké nebo systém zatěžující.

Období řešení: 3/2020–12/2020.

Zdroj financování: MV ČR v rámci dotačního programu na rok 2021 „**Integrace cizinců 2021**“, podpora Evropského fondu (EIF).

7.1.3. Ostatní zdroje

7.1.3.1. Program kvalifikovaný zaměstnanec (dříve Režim Ukrajina) v reflexi členů Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR

Výzkumná činnost v rámci tohoto projektu byla zaměřena na dosažení cílů výzkumu, jednak na identifikaci hledisek a okolností klíčových pro gestora, spolugestory, garanty a účastníky „**Programu kvalifikovaný zaměstnanec**“ (dále jen „PKZ“), zejména však na identifikaci překážek a obtíží spojených se získáváním zahraničních pracovníků z Ukrajiny prostřednictvím PKZ, přičemž získané poznatky vyplývají z reflexe zkušeností členských organizací KZPS ČR.

Vládní program PKZ od 1. 9. 2019 nahradil Režim Ukrajina a Režim ostatní státy, včetně Režimu zemědělec. Spolu s ním byly spuštěny i další projekty podpory ekonomické migrace – „**Program klíčový a vědecký personál**“ (nahradil Fast Track a Welcome Package) a „**Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec**“ (nahradil projekt Ukrajina a Indie). PKZ cílí především na poskytování podpory přímým zaměstnavatelům, kteří do ČR potřebují přivést kvalifikované zahraniční pracovníky, vztahuje se na potenciální zaměstnance z Ukrajiny, Mongolska, Srbska, Filipín, Indie, Běloruska, Moldavska, Černé hory a Kazachstánu.

Pro naplnění cíle projektu byla použita metodologická triangulace sekvenčního způsobu kombinování sociologických metod kvantitativního a kvalitativního sběru dat v navazujících krocích. Fokusní skupina se zástupci zaměstnavatelů umožnila získat přehled o nejdůležitějších otázkách spojených se získáváním zahraniční pracovní síly prostřednictvím PKZ a s využíváním zahraniční pracovní síly na pracovišti, ať už se jednalo o zaměstnance získané prostřednictvím PKZ či jiným způsobem. Online dotazníkové šetření přineslo poznatky o zkušenostech oslovených zaměstnavatelů se zaměstnáváním zahraničních pracovníků z Ukrajiny s využitím PKZ v horizontu posledních dvou let. Polostrukturované rozhovory doplnily a prohloubily informace získané v předchozích fázích výzkumu, ve srovnání s nimi se však kromě pozornosti na obecné souvislosti zaměstnávání pracovníků se zaměstnaneckou kartou, zaměřily také na vybrané aspekty týkající se personálního řízení firmy zaměstnávající zahraniční pracovníky zapojené do PKZ. Výsledky se vztahují výlučně ke zkoumanému souboru členů KZPS ČR zaměstnávajících zahraniční pracovníky získané prostřednictvím PKZ a jsou určeny pro potřeby zadavatele výzkumu, který je využije pro zkvalitnění své činnosti v roli garanta PKZ.

Výstupem projektu je souhrnná výzkumná zpráva „**Program kvalifikovaný zaměstnanec (dříve Režim Ukrajina) v reflexi členů Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR**“, která obsahuje následující doporučení:

Zajistit udržitelnost PKZ i pro další období. Ukazuje se totiž, že ani v současné situaci ovlivněné šířením nemoci covid-19 nelze v některých odvětvích ekonomiky předpokládat dostatečný zájem ze strany českých zaměstnanců o některá pracovní místa, která nabízejí zaměstnavatelé působící v těchto odvětvích.

Podporovat zachování základních podmínek pro účast v PKZ a parametrů jeho fungování ve stávající podobě, která umožňuje ekonomickým subjektům, působícím v odvětvích závislých na zahraniční pracovní síle, alespoň částečně řešit závažné problémy s nedostatkem pracovní síly na českém trhu práce. Ukazuje se, že bez PKZ by bylo pro tyto zaměstnavatele obtížné zajistit fungování jejich provozů a udržet pracovní místa pro české i zahraniční pracovníky. Zajištění kontinuity je důležité i pro již zaměstnané zahraniční pracovníky, kterým současné nastavení umožňuje získání legálního zaměstnání po dobu platnosti jejich zaměstnanecké karty.

Poskytovat a rozvíjet odpovídající systémovou podporu komunikačních toků (např. metodickou, personální, organizační či softwarovou formou) pracovníkům státních orgánů, vyřizujícím žádosti o vydání, prodloužení nebo změnu zaměstnanecké karty tak, aby při výkonu těchto agend v rámci zákonem daných možností postupovali více v součinnosti se zaměstnavateli zapojenými do PKZ. Zapojení zaměstnavatelů se již nyní snaží v tomto směru s orgány veřejné správy co nejvíce spolupracovat, včetně poskytování podpory svým zahraničním zaměstnancům při jednáních s institucemi veřejné správy. Tento přístup zaměstnavatelů a jejich vzájemná spolupráce s institucemi veřejné správy (tam, kde k ní dochází) přispívá k usnadnění, zpřehlednění a rychlejšímu vyřízení žádostí týkajících se zaměstnaneckých karet. Naopak v oblastech, kde není dostatečná součinnost veřejných institucí se zaměstnavateli, provázely vyřizování žádostí některé komplikace, které se mohly týkat zaměstnavatelů i zahraničních pracovníků.

Nastavit jednoznačnou specifikaci okruhu pracovníků, na které se PKZ vztahuje a o těchto podmínkách hovořit se všemi relevantními aktéry, tj. zástupci veřejné správy, garanty PKZ a zaměstnavateli. Ukázalo se například, že nejasnosti zaměstnavatelů ohledně okruhu osob, jichž se týká požadavek na zajištění minimálně 1,2 násobku zaručené mzdy, jsou jedním z faktorů vedoucích ke ztrátě zájmu některých zaměstnavatelů o účast v PKZ.

Zvážit úpravu požadavku, aby byla zaměstnanecká karta vázána úzce na místo pobytu cizince, včetně specifikace rizik spojených s touto případnou změnou v praxi. Tento požadavek značně ztěžuje možnosti využívání zaměstnanců se zaměstnaneckou kartou mezi zaměstnavateli s celorepublikovou působností, jejichž místo výkonu práce je závislé na místě realizace zakázek (především sektor stavebnictví). Podání žádosti o změnu zaměstnanecké karty se ukazuje v tomto směru jako nevyhovující a také značně nepružná možnost řešení této situace.

Zvážit úpravu požadavků týkajících se zajištění ubytování pro pracovníky se zaměstnaneckou kartou, včetně specifikace rizik spojených s touto případnou změnou v praxi. Zaměstnavatelé působící v oblasti dopravy osob nebo přepravy zboží, jichž se tato povinnost týká především, mají povinnost zajistit ubytování nejen pro všechny své zaměstnance, ale ubytování zajišťují i pracovníkům, jejichž žádost o zaměstnaneckou kartu je v řízení. To znamená, že v současnosti musí zaměstnavatelé plnit povinnost zajištění ubytování velmi formalisticky, s čímž jsou spojeny nemalé, de facto neúčelně vynaložené finanční náklady, přičemž je potřebné, aby byl zaměstnavatel schopen pracovníkovi se zaměstnaneckou kartou ubytování zajistit počínaje dobou vydání karty tomuto žadateli.

Podpořit aktivity zaměstnavatelů v rozvoji jazykových kompetencí zahraničních pracovníků včetně odborné terminologie, a to nejen lepší informovaností o jazykových kurzech poskytovaných centry na podporu integrace cizinců a neziskovými organizacemi, popř. ze strany dalších subjektů.

Podpořit informovanost zaměstnavatelů o činnosti Center na podporu integrace cizinců a dalších integračních center v krajích ČR.

Kromě výše uvedených doporučení je nevyhnutelnou věcí, aby KZPS ČR v roli významného zástupce zaměstnavatelů v ČR důrazně upozorňovalo na příčiny a důsledky současného nesouladu českého vzdělávacího systému a potřeb českého trhu práce, což negativně dopadá zejména na oblast učňovského středoškolského vzdělávání, s čímž kromě mnoha dalších skutečností souvisí také přetrvávající pokřivené vnímání hodnoty (fyzicky náročné) práce.

Období řešení: 5/2020–11/2020.

Zdroj financování: projekt byl financován v rámci tripartity ze strany KZPS ČR (příspěvek na činnost dle § 320a zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů), příjemce výstupů KZPS ČR.

7.2. Sociální dialog a pracovní vztahy

7.2.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.2.1.1. Zkracování pracovní doby

Cílem výzkumné aktivity bylo získat informace o negativních a pozitivních dopadech zkrácení pracovní doby, které v minulosti zavedly některé evropské státy. Dále bylo cílem na základě modelových předpokladů kompenzace výpadku pracovní síly vyčíslit národohospodářský dopad plošného zavedení zkrácené pracovní doby.

V roce 2020 trvala jeden měsíc a po tuto dobu byly práce věnovány na dokončení výstupu v podobě publikace **„Zkracování pracovní doby“**.

Metody využitě při řešení výzkumné aktivity zahrnovaly desk research, expertní rozhovory, modelování.

Zkušenosti ze zemí, které zkrácení pracovní doby zavedly, ukazují, že její zavedení může znamenat nárůst pracovní migrace (a to i té nelegální) a současně může také vést k tomu, že někteří zaměstnavatelé přistoupí k navýšení přesčasové práce. Naopak mezi pozitivní dopady, které se na mezinárodní úrovni uvádějí v souvislosti se zkracováním pracovní doby, patří zejména zlepšení zdravotního stavu, méně stresové zátěže, lepší psychická pohoda pracujících a více možností sladit rodinný a pracovní život.

Významným nástrojem, jak implementovat zkrácenou pracovní dobu, jsou kolektivní smlouvy vyššího stupně a podnikové kolektivní smlouvy. V některých odvětvích v ČR je zkrácená pracovní doba zavedená právě kolektivními smlouvami již mnoho let standardem. Vyčíslení národohospodářského dopadu po plošném zavedení zkrácené pracovní doby v rozsahu 37,5 hodiny bylo provedeno na základě modelových předpokladů kompenzace výpadku pracovní síly. Analýza vyčíslila potenciální vliv zavedeného opatření na průměrný roční pokles HDP (modelovaný v horizontu 20 let) na hodnotu 0,41 % oproti ekonomickému vývoji bez zkrácení pracovní doby. Největšího průměrného ročního poklesu HDP o cca 0,83 % v důsledku zkrácení pracovní doby v horizontu 20 let by dosáhl zpracovatelský průmysl.

Období řešení: 1/2019–1/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.2.1.2. Na miskách vah mezi flexibilitou a jistotou zaměstnání – preference a očekávání mladých lidí do 35 let a jejich role při akceptaci nových forem zaměstnávání

Cílem výzkumné aktivity je podat empiricky podloženou ucelenou informaci o pracovním životě mladých lidí s důrazem na využívání nových forem zaměstnávání na trhu práce. V průběhu výzkumné aktivity je kladen důraz zejména na takové formy zaměstnávání, které svou podstatou přispívají k nabourávání ochranné funkce pracovněprávní legislativy.

V průběhu realizace výzkumné aktivity v roce 2020 byly provedeny desk research dostupných publikací zaměřených na postavení mladých lidí na trhu práce a hloubkové rozhovory s mladými lidmi do 35 let pracujícími v nestabilních formách práce. Probíhala příprava expertního kulatého stolu k projektu s termínem konání v následujícím roce řešení projektu (2021). Bude určen pro odborníky a aktéry ze státní správy, zájmových a neziskových organizací a pro sociální partnery.

Při řešení výzkumné aktivity byly využity metody desk research, expertní a hloubkové rozhovory.

Zpracována byla analýza sekundárních dat (VŠPS, Kvalita pracovního života) a vypracován článek „**Práce z domova – popis stavu před pandemií a možné konsekvence do nových poměrů organizace práce**“ do časopisu FÓRUM sociální politiky.

Období řešení: 1/2020–3/2021.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.2.2. Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, Fondy EHP a Norska, ostatní zahraniční zdroje

7.2.2.1. Enhancing Social Partners' and Social Dialogue Capacity in the New World of Work (Zvyšování kapacity sociálních partnerů a sociálního dialogu v novém světě práce)

Společný projekt Mezinárodní organizace práce a Evropské Komise byl zaměřen na posouzení role a kapacit sociálních partnerů v novém světě práce. Sociální partneři na evropské a národní úrovni z České republiky, Estonska, Francie, Irska, Itálie, Litvy, Lotyšska, Německa, Polska, Rumunska, Řecka, Španělska, Švédska a Turecka byli vyzváni, aby definovali témata, která považují v současné době, kdy se trh práce výrazným způsobem mění, za nejdůležitější.

Sociální partneři se na konferenci v Ženevě v únoru 2019 shodli na tématech jako je reprezentativita, autonomie sociálních partnerů a digitalizace práce.

V roce 2020 byl v rámci projektu zpracován příspěvek „**Enhancing social partners' and social dialogue's roles and capacity in the new world of work** –

Czech Republic za Českou republiku, prezentován na mezinárodní konferenci a bude součástí připravované publikace.

Metody použité při řešení projektu zahrnovaly desk research a expertní rozhovory.

Období řešení: 7/2019–2/2020.

Zdroj financování: International Labour Office, European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion.

7.2.2.2. EurWORK (European Observatory of Working Life) a EMCC (European Monitoring Centre on Change) – spolupráce s EUROFONDEM na celoevropské síti observatoří

EurWORK a EMCC jsou součástí celoevropské sítě observatoří vytvořené Evropskou nadací pro zlepšení životních a pracovních podmínek. Jejich cílem je shromažďovat, analyzovat a šířit informace o industriálních vztazích, pracovních podmínkách a změnách na trhu práce. Výstupy jsou primárně určeny organizacím sociálních partnerů jak na evropské, tak na národní úrovni, vládním organizacím, institucím EU a široké odborné veřejnosti. Činnost observatoří a témata, na která se v průběhu roku zaměřují, je koordinována na základě rozhodnutí poradenského výboru, ve kterém zasedají zástupci zaměstnavatelů, odborů a vlád členských států EU a představitelé Evropské komise.

V roce 2020 byla pro uvedené observatoře průběžně zpracovávána témata za Českou republiku dle nastaveného harmonogramu. Vypracovány byly následující příspěvky:

- studie reprezentativity sociálních partnerů ve vybraných odvětvích, jako je textilní a oděvní průmysl, potravinářský průmysl, profesionální fotbal, výroba a rozvod elektřiny, plynárenství;
- čtvrtletní monitoring pracovních vztahů, trhu práce a pracovních podmínek v ČR;
- aktualizovaná přehledová studie základní oblasti pracovního života v ČR;
- roční přehled pracovní doby, neplacené přesčasové práce, mzdového vývoje a minimální mzdy;
- postoje sociálních partnerů a jejich členů k digitalizaci;
- aktualizace databází vybrané legislativy a opatření týkajících se zaměstnanosti, restrukturalizací, převodu podniků, úpadkového práva aj.;
- přehled o nových formách zaměstnávání a jejich legislativním zakotvení v ČR;
- nedostatek pracovních sil a jeho řešení na národní úrovni – případ ČR;
- pracovníci v jednotlivých typech sociální péče se zaměřením na dlouhodobou péči;
- zapojení národních sociálních partnerů do sociálních a ekonomických reforem – případ ČR;

Příspěvky za všechny státy EU jsou dostupné na www.eurofound.eu.

Při zpracovávání jednotlivých tematických příspěvků byly využity metody desk research, expertní a hloubkové rozhovory.

Období řešení: 3/2018–2/2022.

Zdroj financování: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions (EUROFOUND).

7.3. Sociálně pojistné systémy

7.3.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.3.1.1. Financování důchodového systému a navazujících sociálních dávek

Cílem výzkumné aktivity je identifikovat, popsat a kvantifikovat potenciální zdroje financování důchodového systému a navazujících sociálních dávek stejně jako i přímé i nepřímé vztahy mezi důchodovým systémem a vybranými dávkami systémů SSP a pomoci v hmotné nouzi v ČR. Výsledky a zjištěné skutečnosti mohou být podkladem pro MPSV při rozhodování o pokračování důchodové reformy, aby byla v maximální možné míře využita potenciální synergie těchto subsystémů sociálního zabezpečení v České republice.

Řešení výzkumné aktivity bylo zahájeno v červenci roku 2020. V průběhu roku probíhaly práce na přípravě a zpracovávání souhrnné výzkumné zprávy. V souladu s harmonogramem byly vytvořeny analýza českého důchodového systému a jeho reformy, analýza navazujících sociálních dávek a teoretická komparace zahraničních přístupů prismatickým sociálních modelů.

V rámci řešení dané výzkumné aktivity jsou využívány zejména metody sekundární analýzy datových zdrojů, ekonomická analýza vztahu mezi důchodovým systémem a dávkami na bydlení a teoretická komparace zahraničních přístupů k řešené problematice. Dále jsou používány mikro a makroekonomické modely simulující různá nastavení kombinace důchodového systému, systému SSP a pomoci v hmotné nouzi.

V roce 2020 byly v rámci řešení výzkumné aktivity předneseny dva příspěvky na mezinárodní vědecké konferenci RELIK 2020 pořádané VŠE Praha. Referáty měly názvy „**Automatické přizpůsobení důchodového věku naději dožití**“ a „**Důchodová reforma a lidský kapitál**“.

Období řešení: 7/2020–12/2021.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.3.1.2. Parametrické změny a systémové reformy v zahraničních důchodových systémech

Výzkumná aktivita naplánovaná na období 2017–2022 má za cíl rychle a pružně informovat MPSV o aktuálním dění v zahraničí s ohledem na důchodovou politiku a přístupech jednotlivých zemí k řešení problémů, s nimiž se potýkají. Pozornost je zaměřena na země EU, sledovány jsou však i další členské státy OECD a země Latinské Ameriky a jihovýchodní Asie. Výzkumné aktivity se od svého počátku v lednu 2017 zaměřují na všechny pilíře důchodových systémů se zvláštním důrazem na parametry základního pilíře.

V průběhu roku 2020 byly v souladu se zadávacím listem předávány MPSV se čtvrtletní periodicitou čtyři výstupy, které shrnují aktuální poznatky získané v rámci výzkumné aktivity o probíhajících či připravovaných změnách v důchodových politikách vybraných států. Výstupy obsahují i informace, které prováděné a připravované změny uvádějí do kontextu hospodářské politiky a sociálního dialogu v příslušné zemi.

Poznatky byly získávány zpracováváním dokumentů zahraničních a mezinárodních institucí a organizací, které se důchodovou problematikou zabývají, monitorováním webových stránek institucí jednotlivých zemí, do jejichž kompetence a sféry zájmu tato oblast spadá, popř. na základě rešerší z dalších relevantních zdrojů. Jako prvotní signální zdroj informací sloužil v některých případech mj. i denní tisk a další sdělovací prostředky. Takto získané informace byly zpracovány a tříděny metodou komparativní analýzy a na základě potřeby doplněny expertními rozhovory s relevantními odborníky z jednotlivých sledovaných zemí.

Poznatky získané řešením výzkumné aktivity za rok 2020 ukazují, že lze sledovat významný dopad pandemie covidu-19 na přípravu či implementaci systémových reforem naplánovaných či schválených před touto krizí. Ve Francii byla z důvodu ničivých dopadů pandemie covidu-19 zcela opuštěna již uzákoněná systémová reforma, která měla přinést zásadní a rychlou modernizaci roztržitého a všemi kritizovaného důchodového systému a zajištění dlouhodobé finanční udržitelnosti. Extrémní průběh první vlny pandemie ve Španělsku přinesl rychlý konec vládního návrhu důchodové reformy, která měla znamenat návrat k principům vycházejícím z odpovědné přípravy na stárnutí společnosti. V západoevropských státech bylo možno sledovat silný trend k posunu od dávkově definovaných k příspěvkově definovaným zaměstnaneckým schémátům. I přes zdržení legislativního procesu v první polovině roku 2020 došlo ve Spojeném království, Nizozemsku a Norsku k významnému posunu v této složité transformaci. Ve Spojeném království se jako alternativní nástroj kolektivního investování ve druhém pilíři připravuje „Collective Money Purchase“. Tento nový typ penzijního plánu kombinuje prvky dávkově a příspěvkově definovaných schémat s cílem vyhnout se problematickým rysům obou klasických způsobů stanovení závazků. V Itálii vedlo zhoršení vyhlídek dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí v důsledku pandemie k oživení diskuse o záměru z 90. let 20. století. Směřuje k odlehčení přetíženého prvního pilíře důchodového zabezpečení cestou podpory spoření v rámci druhého pilíře financovaného zaměstnavateli.

Ve většině sledovaných zemí v uplynulých letech došlo k legislativnímu zakotvení dalšího zvyšování statutárního důchodového věku. Irsko přistoupilo v roce 2020 k revizi záměru rychlého navyšování věkové hranice v následujících dvou letech a zavedlo nové schéma předčasných důchodů. Některé vlády prosadily sníženou věkovou hranici pro vybrané skupiny obyvatel. Zatímco Dánsko nově chrání pracovníky v náročných profesích, Portugalsko snížilo věkovou hranici pro pracovníky s dlouhou kariérou. Německo s cílem ochránit pracovníky s nízkým příjmem a dlouhou kariérou nesnížilo věkovou hranici, ale zavedlo nové schéma „Grundrente“ garantující na základě příjmového testu základní dávku důchodu. V latinskoamerických a jihoasijských zemích lze v roce 2020 nadále sledovat trend směřující ke zvýšení pokrytí obyvatel důchodovým systémem (Japonsko, Indie, Mexiko).

Období řešení: 1/2018–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.3.1.3. Parametrické změny a systémové reformy v zahraničních důchodových systémech – opatření přijatá v souvislosti s pandemií covid-19

Výzkumná aktivita přináší MPSV aktuální přehled reakcí systémů důchodového zabezpečení vyspělých zemí na hospodářskou situaci vzniklou v souvislosti s pandemií

covidu-19. Cílem této jednorázové aktivity je poskytnout přehled ad hoc opatření přijatých v souvislosti s pandemií, která by jinak z podstatné části vypadla z dlouhodobého monitoringu reforem prováděného VÚPSV, v. v. i., v rámci výzkumné aktivity „**Parametrické změny a systémové reformy v zahraničních důchodových systémech**“. Důvodem nepokrytí v rámci dlouhodobého monitoringu by mohla být marginální povaha opatření (například změny splátkových kalendářů odvodů či závazků zaměstnavatelů po splatnosti, jednorázové dávky, změny pravidel pro programové výběry v kapitálových pilířích atd.) či přesahy opatření z jiných systémů do důchodové oblasti. Pozornost je zaměřena na vybrané země EU i jiných regionů. Výzkumná aktivita má přinést informace především s ohledem na první a druhý pilíř důchodového systému.

V průběhu roku 2020 byly v rámci výzkumné aktivity realizovány činnosti vedoucí ke zpracování přehledové studie, která byla předána MPSV.

Poznátky byly získávány zpracováváním dokumentů zahraničních a mezinárodních institucí a dalších subjektů, které se důchodovou a související problematikou zabývají, monitorováním webových stránek institucí jednotlivých zemí, do jejichž kompetence a sféry zájmu tato oblast spadá, popř. na základě rešerší z dalších relevantních zdrojů. Jako prvotní signální zdroj informací sloužil v některých případech mj. i denní tisk a další sdělovací prostředky. Takto získané informace byly zpracovány a tříděny metodou komparativní analýzy a na základě potřeby doplněny expertními rozhovory s relevantními odborníky z jednotlivých sledovaných zemí.

Poznátky získané řešením výzkumné aktivity ukazují, že reakce systémů důchodového zabezpečení vyspělých zemí na hospodářskou situaci vzniklou v souvislosti s pandemií covidu-19 lze dělit na opatření na příjmové straně a opatření na výdajové straně systému. Naprostá většina sledovaných států přistoupila v první fázi pandemie k úlevám od odvodů na sociální zabezpečení s cílem zajistit dostatečnou likviditu poplatníků. K redukci či odpuštění příspěvků na sociální zabezpečení, případně k dotování příspěvků došlo v Belgii, Finsku, Francii, Německu, Nizozemsku, Norsku, Polsku, ve Spojeném království a ve Španělsku. Ke stejnému opatření přistoupila i řada zemí mimo EU: Argentina, Indie, Malajsie, Uruguay. Tyto úlevy byly však většinou omezeny na odvětví nejvíce zasažená pandemií. V některých zemích lze zaznamenat i selektivní úlevy podle věku či pohlaví účastníka důchodového pojištění (například Itálie). Naopak plošný byl téměř ve všech sledovaných zemích zaznamenaný odklad splatnosti odvodů na sociální zabezpečení, který byl s nástupem druhé vlny často postupně prodlužován. Toto opatření lze v omezené míře identifikovat i v Mexiku, které, na základě zkušeností s úlevami spojenými v roce 2016 s epidemií „prasečí chřipky“, jinak odmítlo v době současné pandemie na rozdíl od většiny zemí světa poskytovat daňové úlevy či úlevy vybraným sektorům ekonomiky. Důvodem bylo stanovisko, že by to porušilo rovnou soutěž zejména ve prospěch velkých podniků a některých dalších subjektů, které jsou schopny úlev optimálně využít. Některé země přistoupily i k uvolnění pravidel splatnosti příspěvků na důchodové zabezpečení ve druhém pilíři důchodového systému (např. Nizozemsko, Spojené království, Švýcarsko).

Na výdajové straně důchodového systému většina sledovaných zemí nepřijala zvláštní opatření s ohledem na pandemii covidu-19. V rámci prvního povinného pilíře důchodového pojištění lze zaznamenat ad hoc dávku spojenou s pandemií v Kanadě a Austrálii. Mnohem častější je ve sledovaných zemích uvolnění pravidel pro předčasný výběr úspor na důchod v rámci fondových schémat: Austrálie, Brazílie, Indie, Chile. V případě Chile lze označit opozicí prosazený opakovaný předčasný výběr aktiv z individuálního penzijního účtu za tak zásadní zásah do důchodového systému, že z dlouhodobého hlediska představují následky do určité míry systémovou změnu.

Období řešení: 1/2018-12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.4. Sociální služby

7.4.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.4.1.1. Mezinárodní komparace rozsahu a struktury příjemců příspěvku na péči a podmínek pro jeho přiznání v ČR, na Slovensku, v Německu a v Rakousku

Cílem výzkumné aktivity bylo navržení změn v konstrukci příspěvku na péči v České republice, a to za pomoci provedení mezinárodní komparace rozsahu a struktury příjemců příspěvku na péči a podmínek pro jeho přiznání v ČR, na Slovensku, v Německu a v Rakousku.

V průběhu půlročního období realizace výzkumné aktivity probíhaly práce na řešení vymezené problematiky a byly zpracovány kompletní výstupy s publikačními výsledky v podobě Souhrnné zprávy a příspěvku na konferenci RELIK. Postup řešení spočíval v analýze podílů příjemců příspěvku na péči na základě demografických věkově-pohlavních skupin obyvatelstva ve vyšším věku s rozlišením dle stupně závislosti. Zjištěné mezinárodní rozdíly byly zasazeny do kontextu rozdílnosti podmínek a způsobu provedení posuzovacího řízení, které předchází udělení příspěvku v uvedených zemích.

Při řešení výzkumné aktivity byla využita zejména srovnávací statistická analýza. Jednalo se o analýzu České republiky a tří sousedních zemí, konkrétně Německa, Rakouska a Slovenska. Byla provedena mezinárodní komparace statistických údajů charakterizujících rozsah a strukturu příjemců příspěvku na péči a také komparace legislativních podmínek pro přiznání příspěvku na péči v těchto zemích.

Výsledky ukázaly, že s ohledem na stárnutí populace je možné do budoucna očekávat růst podílu populace, která je závislá na péči druhé osoby. Z tohoto důvodu je samozřejmě možné očekávat rychle rostoucí výdaje ve státním rozpočtu na financování sociálních služeb. Proto, aby systém do budoucna plnil svou roli zajištění důstojného života znevýhodněným občanům a zároveň byl dlouhodobě udržitelný, je třeba, aby byl co nejefektivnější. Za tímto účelem bylo v této výzkumné aktivitě řešeno dílčí, ale stěžejní téma problematiky sociálních služeb týkající se kritérií pro posouzení závislosti a jejich hodnocení.

Je možné komentovat, že v hodnocení závislosti v České republice je několik zásadních nedostatků. Prvním je oproti některým dalším státům, které využívají podobný systém sociálních služeb, absence výjimek pro určité typy závislosti, jako je například nevidomost. Hodnocená kritéria nedovedou objektivně posoudit tyto druhy závislosti a systém je k těmto lidem tedy pochopitelně nespravedlivý.

Dalším zdrojem neefektivnosti a nespravedlnosti systému poskytování příspěvku na péči je oproti všem ostatním zkoumaným zemím velice zjednodušující škála, na které je hodnocena závislost. Navíc chybí přesně a podrobně definované bodování jednotlivých úkonů. Hodnotitelům tak není poskytnut adekvátní hodnotící systém k vyčerpávajícímu a celostátně jednotnému ohodnocení celkové závislosti v každém kritériu.

Problém se ještě prohlubuje kvůli tomu, že v České republice je zdravotní stav hodnocen pouze na základě lékařské zprávy. To v kombinaci s tím, že v praxi je komunikace se sociálním pracovníkem na nízké úrovni a zanesení hodnocení na bodovou škálu je již popsáním způsobem omezené, jistě k celkové spravedlnosti systému také příliš nepřispívá. To samé naznačovaly i výsledky analýzy podílů příjemců v jednotlivých pohlavně-věkových skupinách. V ní se u zemí, které berou jako stěžejní k ohodnocení závislosti osobní lékařskou prohlídkou v domácím prostředí, dala najít ve většině věkově-pohlavních skupin podstatně vyšší logická závislost podílu příjemců v populaci na stupni závislosti. V České republice evidentně mnohem častěji hrají při posuzování závislosti roli i náhodné faktory.

Debatu o kritériích a jejich hodnocení není možné řešit zcela samostatně bez zohlednění celkového nastavení systému příspěvku na péči v České republice. V návaznosti na to se v analýze například ukázala také jedinečnost, a lze říci i neefektivnost, prvního stupně závislosti, tak, jak je definován v České republice nebo rozdíly v tom kolika lidem je přiznáván nejvyšší stupeň závislosti.

Období řešení: 5/2020–10/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace pro Profesní svaz sociálních pracovníků v sociálních službách.

7.4.1.2. Úloha sociálního podniku na trhu práce se zaměřením na osoby 50+

Výzkumná aktivita měla vytyčeny následující cíle:

- zmapovat existující datové zdroje s informacemi o subjektech sociálního podnikání zaměřujících se na zaměstnávání skupin osob ve věku 50 a více let;
- zhodnotit relevanci a využitelnost datových zdrojů týkajících se sociálních podniků, případně role těchto subjektů při zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce;
- vytvořit základní poznatkovou bázi s údaji týkajícími se sociálních podniků zaměstnávajících osoby ve věku 50 a více let využitelnou při řešení, souběžně s touto výzkumnou aktivitou připravené, navazující výzkumné aktivity **„Analýza sociálních podniků zaměstnávajících osoby znevýhodněné na trhu práce“**.

V rámci řešení výzkumné aktivity byly provedeny analýzy domácí a zahraniční literatury, shromážděny dostupné statistické evidence a jejich vyhodnocení a zpracována závěrečná zpráva. Metody použité při řešení zahrnovaly analýzu domácí a zahraniční literatury a sekundární analýzu dat.

Zpracovaná závěrečná zpráva **„Vstupní analýza datových zdrojů o sociálních podnicích pracujících s osobami 50+“** obsahuje podrobnější specifikaci strategického rámce pro zaměstnávání osob ve věku 50 let a více a pro působení sociálních podniků, respektive podmínek pro působení sociálních podniků zaměstnávajících tyto osoby. Další část zprávy se zaměřuje na definici sociálního podniku, přičemž se ukázalo, že je nezbytné věnovat pozornost jak zahraničním přístupům k sociálnímu podnikání a sociálním podnikům, tak i charakteristikám českých sociálních podniků, podmínkám pro jejich fungování, případně dalším důležitým parametrům charakterizujícím prostředí, ve kterém tyto organizace působí. Třetí část seznamuje s údaji, jež byly identifikovány jako relevantní pro téma této výzkumné aktivity. Nejprve byl u jednotlivých sledovaných datových zdrojů popsán okruh

parametrů, na jejichž základě lze u sledovaných subjektů rozpoznat, zdali naplňují odpovídající znaky (principy), podle kterých se dotčené subjekty definují jako sociální podniky. Následně byla vytvořena databáze obsahující seznam organizací a firem reprezentujících sociální podniky, jež se ve své činnosti zaměřují na osoby ve vyšším věku.

Z porovnání této databáze s jediným doposud existujícím seznamem sociálních podniků (tj. Adresářem sociálních podniků) jasně vyplývá, že stávající evidence má jen velmi omezenou výpovědní hodnotu. To je odrazem skutečnosti, že přihlášení se k principům sociálního podniku závisí na iniciativě dotčených subjektů a většina organizací fakticky splňujících principy sociálního podnikání není žádnými legislativními ani institucionálními mechanismy motivována k deklaraci této skutečnosti. Pro další bádání v této oblasti je proto vhodnější jako základního zdroje dat o sociálních podnicích využít databáze vytvořené v rámci této výzkumné aktivity.

Období řešení: 10/2020–12/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.4.2. Účelová podpora TA ČR

7.4.2.1. Důsledky stárnutí populace na potřebu dlouhodobé péče – možnosti promítnutí inovativních námětů ze zahraničí do české praxe

Cílem projektu bylo identifikovat klíčové problémy, které brání rozvoji dlouhodobé péče o seniory a handicapované osoby v přirozeném domácím prostředí, a na základě výsledků terénního šetření mezi pečujícími osobami v ČR a dotazníkového šetření mezi poskytovateli služeb dlouhodobé péče ve vybraných evropských zemích navrhnout optimální formu jejich řešení. Projekt byl realizován v rámci programu ÉTA za finanční podpory Technologické agentury ČR ve spolupráci se společností INESAN a s Asociací poskytovatelů sociálních služeb ČR.

V průběhu roku 2020 byly realizovány aktivity při řešení odborné problematiky, a zejména probíhalo zpracování a vydání odborné monografie.

V rámci řešení byly využity sekundární analýza odborné literatury, statistických dat a politických dokumentů a jejich evaluace a terénní šetření.

Hlavním výsledkem projektu je odborná monografie **„Dlouhodobá péče nejen v České republice“**, ve které jsou shrnuty získané poznatky a která obsahuje rovněž návrhy na řešení identifikovaných problémů.

Systémy dlouhodobé sociálně-zdravotní péče se v jednotlivých zemích výrazně liší v závislosti na celé řadě faktorů, například jsou determinovány územně správním uspořádáním jednotlivých zemí, uplatňovaným přístupem při řešení jednotlivých sociálních situací, způsobem jejich financování i organizačního uspořádání. V rámci provedeného šetření byl důraz položen nikoli na porovnání těchto systémů v jednotlivých zemích podle uvedených hledisek, ale na zhodnocení podmínek pro zavádění nových inovativních forem péče o seniory a zdravotně handicapované osoby. Schopnost zavádění inovací totiž patří mezi jednu z nejvýznamnějších charakteristik systému dlouhodobé péče, protože na ní závisí to, zda je tento systém schopen odpovídajícím způsobem zareagovat na významné společenské a ekonomické trendy, které jeho fungování ovlivňují. Provedené šetření ukázalo, že zavádění inovací

je velmi významné mj. díky snaze o zajištění udržitelnosti těchto služeb, kterou mohou výrazně limitovat aktuální demografické, společenské a ekonomické trendy. Technologické inovace mohou zvyšovat efektivitu poskytovaných služeb, mohou zlepšovat možnosti uspokojení potřeb klientů těchto služeb, usnadnit nároky kladené na personál, jehož udržení je výrazným problémem v řadě zemí.

Z výsledků provedeného šetření vyplývá, že k zavádění inovací v jednotlivých zemích v obecné rovině přispívá to, do jaké míry existuje politická podpora při zavádění nových informačních a komunikačních technologií, jak velká finanční podpora je poskytována na podporu výzkumu, vývoje a inovací, jak velký tlak je vyvíjen na sociální služby a zdravotní péči v souvislosti s probíhajícími demografickými změnami, tedy jak velký důraz je kladen na přizpůsobení nabízených služeb potřebám jejich příjemců. Naproti tomu je třeba poukázat na to, že v řadě zemí nemá zavádění inovací v systému sociálně-zdravotní péče politickou podporu. V některých zemích existuje řada překážek, které vyplývají z jejich územněsprávního uspořádání a z něho vyplývajících kompetencí jednotlivých stakeholderů působících v tomto systému, někde chybí odvaha realizovat systémové změny, v některých zemích nejsou poskytovatelé služeb, popř. i jejich uživatelé připraveni k jejich zavádění a realizaci.

Přes tyto skutečnosti lze identifikovat některé nové prvky, které byly do systému sociálně-zdravotní péče zavedeny v uplynulých letech. Vedle rozvoje existujících služeb byly vytvořeny nové typy pobytových zařízení (např. tzv. solidární domy), došlo k rozvoji tzv. neformální péče o seniory, do poskytování služeb byly zapojeny nové technologie, měnil se systém financování služeb a rozšířily se možnosti zapojení dalších subjektů do poskytované péče.

V České republice je zejména v posledním období věnována značná pozornost rozvoji péče poskytované rodinnými příslušníky a blízkými osobami. Hlavními pečujícími jsou zejména ženy, značná část z nich je zaměstnána, což na ně klade vysoké nároky spočívající ve sladění nároků poskytované péče s pracovními povinnostmi. Konkrétní podoba sdílené péče je značně variabilní, ovlivňuje ji zejména zdravotní stav osoby, které je péče poskytována péče.

Kvalitu poskytované péče významným způsobem ovlivňuje připravenost pečující osoby z hlediska její časové dostupnosti a informovanosti o potřebách osoby, které je péče poskytována, a o možnostech jejich uspokojení. Významnou překážkou pro kvalitní poskytování péče představují disponibilní finanční prostředky, které mají pečující osoby k dispozici. Z provedeného výzkumu vyplývá, že jejich finanční potřeby nejsou plně uspokojeny, ale vzhledem k jejich motivaci postarat se o seniora se nejedná o bariéru, ale spíše o komplikaci při poskytování péče. Je zřejmé, že nedostatek finančních prostředků může vést k nižší kvalitě poskytované péče nebo k vyšší pečovatelské zátěži. Dalšími překážkami je místní nedostupnost konkrétních sociálních služeb a nedostatečná informovanost pečujících osob o ucelené nabídce sociálních a zdravotních služeb v místě bydliště pečující osoby. V tomto smyslu je proto zřejmé, že komunitní plánování sociálních služeb zatím neplní tuto jednu ze svých hlavních rolí.

Výzkum rovněž potvrdil, že řada pečujících si některé své potřeby týkající se poskytované péče neuvědomuje. Tyto skutečnosti nejčastěji vedou ke zhoršení zdravotního stavu pečující osoby. V tomto smyslu je potřeba usilovat o snižování zátěže pečujících osob tím, že dojde k rozšíření nabídky tísňové péče nebo odlehčovacích služeb. Tato opatření pečující osoby preferují před opatřeními, která by zvýšila kvalitu jejich života (např. prostřednictvím jejich psychologické podpory), nebo která by doplnila jejich znalosti týkající se vhodných forem poskytované péče (např. z hlediska možností využívání kompenzačních pomůcek).

Mezi návrhy řady systémových opatření, která by měla zajistit, aby i nadále byly tyto služby poskytovány v potřebné kvalitě, lze uvést systémová opatření v oblasti financování a řízení sociálních služeb. Nezbytné je převést rozhodování o výši státních dotací zpět do kompetence MPSV, zprůhlednit celý dotační proces a tím posílit jistoty poskytovatelů sociálních služeb. V zájmu zajištění dynamického rozvoje služeb dlouhodobé sociálně-zdravotní péče se ukazuje jako potřebné zrušit povinnost krajů vytvářet síť sociálních služeb, a tak zrovnoprávnit přístup všech registrovaných poskytovatelů k finančním prostředkům z veřejných zdrojů. S ohledem na rostoucí diferenciaci příjmových a celkových sociálních poměrů obyvatel se jeví jako účelné definovat minimální standardy poskytovaných sociálních služeb a v návaznosti na to diferencovat kvalitu poskytovaných sociálních služeb při garanci těchto minimálních standardů.

Z hlediska oddálení potřeby zajištění péče v pobytových zařízeních dlouhodobé sociálně-zdravotní péče se ukazuje jako nezbytné klást při tvorbě a realizaci střednědobých plánů rozvoje sociálních služeb zvýšenou pozornost rozvoji odlehčovacích služeb a tísňové péče. Dále se ukazuje, že je potřebné nově upravit systém hmotného zabezpečení pečujících osob, jejichž stávající finanční podpora je nedostatečná. Současně je vhodné tento systém oddělit od systému financování poskytovatelů sociálních služeb. Tento systém je přitom zapotřebí rekonstruovat, zejména je třeba precizovat systém hodnocení míry závislosti na potřebě péče (v tomto smyslu se jedná zejména o zvýšení počtu stupňů závislosti, počtu kritérií hodnotících potřebu péče a způsob tohoto hodnocení). Další systémové změny je nutno realizovat z hlediska systému financování ošetrovatelské a rehabilitační péče v pobytových zařízeních sociálních služeb. Současně je potřeba adekvátně tomu vytvořit určité „zrcadlo“ při financování sociálních služeb v pobytových zařízeních sociálních služeb a ve zdravotnických zařízeních.

Období řešení: 1/2019–12/2020.

Zdroj financování: Technologická agentura ČR, program ÉTA.

7.4.3. Ostatní zdroje

7.4.3.1. Vlivy institutu podmíněného propuštění na možnosti získání a udržení zaměstnání po opuštění výkonu trestu

Cílem projektu byla reflexe fungování a přínosu institutu podmíněného propuštění propuštěnými osobami a zhodnocení míry jeho přispění k reintegraci propuštěných osob do společnosti a k jejich integraci na trhu práce.

Při realizaci projektu probíhaly práce na řešení vymezené problematiky, provedena byla analýza domácí a zahraniční literatury a byly realizovány polostrukturované rozhovory s osobami podmíněně propuštěnými z výkonu trestu. Zpracována byla závěrečná zpráva, byl uspořádán webinář a na konferenci byl prezentován příspěvek o výsledcích projektu.

Metody využitě při řešení projektu zahrnovaly analýzu domácí a zahraniční literatury, individuální polostrukturované rozhovory a jejich analýzu.

Zpracována byla závěrečná zpráva **„Vlivy institutu podmíněného propuštění na možnosti získání a udržení zaměstnání po opuštění výkonu trestu“**. Zpráva shrnuje nejvýznamnější informace týkající se využití probace v sankční politice. Jsou

zde rozebrány teoretické poznatky o uplatnění probace v praxi a nastíněna hlavní východiska realizovaného výzkumu. Zpráva rozpracovává stěžejní informace týkající se probace a podmíněného propuštění z výkonu trestu odnětí svobody v České republice a shrnuje nejvýznamnější poznatky z dosavadních výzkumů s tímto zaměřením realizovaných v ČR a nejvýznamnější poznatky, jež vyplynuly z realizovaného výzkumu mezi podmíněně propuštěnými osobami.

Závěrečná kapitola zahrnuje diskusi nad zjištěnými poznatky, ze které vyplývá, že z hlediska stanoveného cíle výzkumu (tedy, jestli může být probační dohled určitým pozitivním rozdílovým prvkem, který zvyšuje šanci na úspěšný návrat/znovuvedení do společnosti) je možné uvést, že za určitých okolností tomu tak je. Probační dohled má potenciál být nástrojem, který by mohl ulehčit propuštění z vězení, zejména s ohledem na úzkost po propuštění a některé praktické problémy. Nicméně tento potenciál je relevantní pouze v případech, že bude probační dohled vykonáván jako sociální práce a bude mít podobu spolupráce mezi úředníkem/úřednicí a propuštěnou osobou. Tato skutečnost z výzkumu i dalších výzkumů, ať už domácích nebo zahraničních, vyplynula jasně: probační dohled jako forma a prodloužení trestu pouze nabaluje další povinnosti a nijak propuštěným osobám nepomáhá s návratem do společnosti.

Zároveň je potřeba uvést, že probační dohled je spojen s procesem podání žádosti ve vězení, což je procedura, která má také velký přínos na vězněné a posléze propuštěné osoby. Během tohoto procesu totiž musí konsolidovat různé stránky svého života, což jim pomáhá získat náhled na svoji trestnou činnost a zařídit si praktické konkrétní věci, například dokumentaci k dluhům a exekucím nebo žádost o přiznání invalidity.

Celkově tedy podmíněné propuštění s sebou nese potenciál lepší připravenosti vězněných osob na propuštění, protože jsou motivovány v rámci žádosti plnit terapeutické a poradenské programy a spolupracovat s veřejnými institucemi a NNO. Mají tady vyšší šanci na úspěšný návrat/znovuvedení do společnosti, jelikož mohou na tuto spolupráci navázat i po propuštění, které je navíc kontrolovanějším a pozvolnějším procesem, než je tomu u tzv. pevného výstupu.

Za pozornost stojí také zjištění, že okruh charakteristik, které jsou příznačné pro situaci propuštěných osob po opuštění VTOS, se v mnoha parametrech shoduje bez ohledu na to, zda tyto osoby byly propuštěny podmíněně nebo v rámci pevného výstupu. I přesto ale mohou mít podmíněné propuštění (respektive přesněji řečeno s ním související aktivity během VTOS, které mu předcházejí – viz výše) v některých důležitých ohledech vliv i na výchozí situaci osob po propuštění z VTOS. Kromě výše nastíněné „přípravy“, případně „nasměrování“ propuštěné osoby ještě během jejího pobytu ve VTOS a možnosti zajištění návaznosti aktivit (propuštěná osoba se jich účastnila ve VTOS i po jeho podmíněném ukončení) totiž platí, že u osob podmíněně propuštěných je spolupráce s dalším odborníkem zpravidla pravděpodobnější a také podstatně těsnější, než je tomu u osob propuštěných na pevně.

V závěru projektu byl upřádnán **„Webinář o institutu podmíněného propuštění, prevenci kriminálního jednání a sociálním začlenění“**, jehož cílem bylo představit a prodiskutovat poznatky získané při realizaci projektu. Součástí webináře byly obsáhlé tematické příspěvky přibližující vybrané poznatky z projektu (probační dohled v ČR, domácí a zahraniční výzkumná reflexe probačního dohledu a poznatky, které vzešly z výzkumu mezi propuštěnými osobami realizovaného v rámci tohoto projektu) a diskuse, do které se společně se zástupci VÚPSV, v. v. i., zapojili také zástupci Ministerstva spravedlnosti ČR (dále jen „MS ČR“), Vězeňské služby ČR, magistrátu a městských částí Hlavního města Prahy a neziskových organizací věnujících se postpenitenciární péči sdružených v Asociaci organizací v oblasti vězeňství.

V rámci mezinárodní konference Role kolektivního vyjednávání v době rostoucí digitalizace práce pořádané Asociací samostatných odborů ČR (dále jen „ASO ČR“) byl představen příspěvek prezentující výstupy projektu Vlivy institutu podmíněného propuštění na možnosti získání a udržení zaměstnání po opuštění výkonu trestu.

Období řešení: 1/2020–10/2020.

Zdroj financování: ASO ČR.

7.5. Rodinná politika

7.5.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.5.1.1. Zpráva o rodině

Výzkumná aktivita vycházela ze závazku MPSV obsaženého v Koncepti rodinné politiky z roku 2017 vypracovávat periodické zprávy o rodině. Cílem výzkumné aktivity bylo vytvořit koncepční materiál pro MPSV a další ministerstva a poskytnout podklady pro aktualizaci Konceptu rodinné politiky.

Obsahově se **„Zpráva o rodině 2020“** zaměřuje na trendy rodinného chování, proměny sociálně ekonomických podmínek rodin a způsoby jejich společenské podpory. Sleduje aktuální závažné problémy rodin, zejména jejich nestabilitu a její dopady.

V roce 2020 byla u příležitosti Mezinárodního dne rodiny **„Zpráva o rodině 2020“** předána MPSV, poté byla předložena Vládě ČR, která ji vzala na vědomí. Následně byla zpráva vydána, po zapracování recenzních posudků, jako publikace VÚPSV, v. v. i.

Zpráva se opírá jednak o aktuální statistická data, zejména demografické a ekonomické statistiky, a jednak o výběrová sociologická šetření realizovaná v posledních letech jak ve VÚPSV, v. v. i., tak jinými institucemi, a také o specificky zaměřená šetření. Přímo v rámci této výzkumné aktivity bylo realizováno kvantitativní šetření (v roce 2019) v kombinaci se sérií hloubkových rozhovorů.

„Zpráva o rodině 2020“ volně navazuje na **„Zprávu o rodině 2017“**, aktualizuje ji a rozšiřuje o specifické téma „(ne)stabilita rodiny“. Dynamický společenský a ekonomický vývoj a dlouhodobé demografické trendy vedou v posledních desetiletích ke kontinuálním proměnám české rodiny. Patří k nim diverzita forem rodinného soužití, destandardizace životních drah a nestabilita rodin. To se promítá v různé míře úspěšnosti plnění rodinných funkcí, v rozkolísané kvalitě života jedinců a v rostoucí rozmanitosti nároků na inkluzivní rodinnou politiku.

Demografické trendy nedoznaly ve sledovaném období zásadních změn. Nicméně jsme v posledních pěti letech svědky určitého obratu u některých demografických ukazatelů. Lze zmínit zvýšené počty sňatků a porodů proti předchozímu období. Rozvodovost mírně klesala, zejména v prvních letech po sňatku, rozpad rodiny však zažívá stále velký počet partnerství s dětmi. Rostou počty a podíly tzv. stříbrných rozvodů, tedy rozvodů starších a/nebo dlouhodobých párů, což má dopady na stabilitu celých rodinných sítí.

Dlouhodobé trendy ve vývoji forem rodinného uspořádání, partnerských vztahů a rodinného chování vždy neladí s představami lidí o rodině a rodinném životě. Přáním

a životním plánům lidí neodpovídá především nestabilita rodin. Ideální představy o rodinném soužití a životní plány se často rozcházejí se skutečným demografickým chováním. Životní a rodinné dráhy nejsou vždy výsledkem nezávislých, svobodných voleb v důležitých meznících života. Ve skutečném životě a chování jsou ideály rodiny konfrontovány jak s reálnými podmínkami, tak se sociálními očekáváními a tlaky.

Příznivý vývoj české ekonomiky v posledních několika letech přispěl ke zvyšování příjmů domácností a jejich snadnějšímu vycházení s příjmy. Příjmovou chudobou však zůstává ohrožena přibližně desetina české populace. U rodin s dětmi riziko chudoby klesalo, přesto zejména rodiny samozviteľů často nemají dostatečnou možnost tvorby finančních rezerv. Zadluženost českých domácností roste kontinuálně, až tři čtvrtiny dluhů domácností tvoří půjčky na bydlení.

Podmínky pro získání bytu v žádoucí kvalitě a při zvládnutelné finanční zátěži se zhoršily. Klesá dostupnost bydlení i pro střední třídy a prohlubují se nerovnosti v bydlení. Podle subjektivního hodnocení má nejvíce neuspokojivých stránek bydlení sólo rodičů, nesezdání oproti manželským párům častěji konstatují nedostatek obytného prostoru a nekvalitu životního prostředí v bydlíšti. Důležitou se ukazuje prevence ztráty bydlení, stále chybějí sociální byty. Resortní roztržštěnost je jeden z faktorů, které komplikují vytvoření propojeného systému nástrojů na podporu bydlení odpovídajícího (diverzifikovaným) potřebám současných rodin.

Pro plnění rodinných funkcí a pro formování i stabilitu rodin zůstává jedním ze stěžejních předpokladů úspěšnost sladování pracovního a osobního života. V posledních letech se zvýšená nabídka pracovních míst projevila i ve zlepšení podmínek pro zaměstnávání osob vázaných rodinnými povinnostmi. Další externí podmínky, například nabídka míst v předškolních zařízeních, nejsou tolik nápomocné pro kombinaci placeného zaměstnání a rodiny. Subjektivně se lépe daří kombinovat rodinu a zaměstnání tam, kde je rodič spokojenější s rozdělením rolí v rodině. Problémem je pocíťovaný nedostatek času pro rodinu. Podpora rodičů tak vyžaduje synergii mezi opatřeními na trhu práce, nastavením celého systému finanční podpory rodin a dalším zvyšováním kvality, dostupnosti a rozmanitosti služeb denní péče o děti.

Stabilita rodiny a socializace dětí v úplných rodinách závisí zejména na kvalitě partnerského vztahu rodičů. Stabilita rodičovských vztahů po rozchodu rodičů se pak odvíjí od jejich schopností spolupracovat na výchově s pozorností především k potřebám dítěte. Stabilita rekonstituované rodiny záleží především na kvalitě partnerského vztahu nového páru. Rodinná politika usilující o podporu stability rodiny by tedy měla být orientována na podporu partnerských vztahů a na podporu rodičovství v různých rodinných uspořádáních.

Podle psychologů mají lidé o partnerství mnohdy nepřiměřené představy a očekávání podpořené médii. Za svá nenaplněná očekávání pak platí frustraci a vzájemným obviňováním. Páry zapomínají o svém vztahu pečovat, rozvíjet ho, zejména poté, co se stanou rodiči. Časem pak dochází k odcizení a vyprázdnění vztahu.

Při krizi vztahů páry často přicházejí do párové terapie příliš pozdě a současně podle sociálních pracovníků, advokátů a soudců mnohdy přistupují k rozvodu příliš ukvapeně, aniž by se předtím snažily své problémy účinně řešit. Úpravu péče o děti po rozvodu/rozvodu řeší páry většinou v emočně vypjaté fázi, mnohdy se dopouští chyb i z nevědomosti nebo špatné informovanosti.

Ke zvládnutí rozpadu rodiny mohou přispět odborníci různých pomáhajících profesí, ale i průběh opatrovnického řízení, který by neměl dále eskalovat rodičovský konflikt. Tomu napomáhá například model interdisciplinární spolupráce profesí zapojených do procesu řešení rodičovského konfliktu po vzoru Cochemské praxe. Rodiče

jsou vedeni k znovupřevzetí své rodičovské odpovědnosti za osud dětí a k obnově konfliktem snížených rodičovských kompetencí. Důležitou roli hraje i vzdělání rodičů, mj. o potřebách a prožívání dětí, ale i o právních a dalších souvislostech jednotlivých typů péče o děti po rozvodu (výlučná, střídavá, společná).

Různé formy rodinného soužití jsou založeny na různě silných a trvalých sociálních a citových vztazích, ale také na ekonomických vazbách. To se promítá do jejich stability a plnění rodinných funkcí. Relativně snadné oslabení partnerských vztahů mající dopady na snížení stability zvláště některých rodinných uspořádání snižuje jejich schopnost autonomního plnění rodinných funkcí. V důsledku diverzity a nestability dnešních rodin je jejich funkčnost častěji než dříve závislá na společenské podpoře.

Současná vládní Koncepce rodinné politiky ve svých deklarovaných cílech vychází vstříc požadavkům rodin (jak se rýsují podle výběrových šetření) zejména v podpoře sladování rodiny a zaměstnání (konkrétně opatřeními v oblasti nerodinné denní péče a podpoře flexibilních pracovních režimů) a v důrazu na podporu bydlení, zejména mladých rodin, seniorů a rodin sociálně slabých. Jakýmsi zastřešujícím tématem je finanční podpora rodin a eliminace chudoby ohrožených rodin. Jsou to však současně oblasti nespokojenosti veřejnosti s reálným stavem. Buď proto, že nová opatření se zavádějí pomalu (např. podpora flexibilního zaměstnávání, dostupné bydlení), nebo proto, že z důvodu obtížného hledání konsensu při složité struktuře kompetencí různých zapojených resortů jsou nová opatření zaváděna nesystémově (podpora bydlení).

Zejména v oblasti bydlení se cíle zatím nedaří naplňovat. Velkým dluhem je vytvoření provázaného a efektivního systému finanční podpory rodin. Jako stále naléhavější se jeví nutnost zvýšit pozornost a rozvíjet nástroje primární prevence krizí a nestability rodin a jejich nefunkčnosti při plnění rodinných rolí, a to počínaje přípravou na partnerství a rodičovství přes nabídku služeb posilujících primární prevenci, po informovanost o poslání a dostupnosti těchto služeb.

Období řešení: 1/2019–6/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.5.1.2. Výzkum bezdomovecké populace v ČR s přihlédnutím k ekonomické aktivitě v závislosti na fázích životního cyklu

Cílem výzkumné aktivity je poskytnout souhrnné údaje o aktuálním stavu bezdomovecké populace v ČR. Sestává ze tří základních částí. První zahrnuje plošné sčítání osob bez domova na území ČR (kategorie bez střechy a vybrané kategorie bez bytu dle mezinárodní typologie ETHOS). Druhým úkolem je zjištění podrobnějších údajů o bezdomovecké populaci na vybraném souboru respondentů prostřednictvím kvantitativního sociologického šetření (Osoby bez domova 2019). Třetí část spočívá ve zpracování dvou metodik pro sčítání osob bez domova, jednak v navržení nové metodiky pro sčítání osob v nejistém a nevyhovujícím bydlení, jednak ve vytvoření metodiky sčítání osob bez střechy a bez bytu založené na postupu použitým v roce 2019.

V roce 2020 byla analyzována data z kvantitativního sociologického šetření Osoby bez domova 2019, které se zaměřovalo na osoby bez střechy a osoby přespávající v azylových domech a obecních ubytovnách. Celkový počet respondentů činil 1 013 osob ze všech 14 krajů ČR. Data obsahovala rozsáhlé informace (sebrané pomocí standardizovaných rozhovorů) týkající se životních trajektorií osob bez domova

a naplňování základních životních potřeb, dále též informace o jejich ekonomické situaci, rodinné situaci, zdravotním stavu, využívání služeb a poptávce po nich.

Dále byly zpracovány metodiky pro sčítání osob bez domova a osob v nejistém a nevyhovujícím bydlení v souladu s mezinárodní typologií ETHOS. Pro účely MPSV byla navržena nová metodologie sčítání osob v nejistém a nevyhovujícím bydlení, podle které by mohly být tyto osoby v ČR sečteny. Rovněž byly zahájeny práce na kodifikaci již provedeného sčítání osob bez domova, aby mohlo být v budoucnosti stejným způsobem replikováno. Výstupem bude v následujícím roce přesná metodika sčítání osob kategorií bez střechy a bez bytu v ČR.

Pro zpracování dat kvantitativního výběrového sociologického šetření byly použity standardní statistické postupy s cílem popsat situaci osob bez domova v ČR, včetně jejich životních trajektorií (důvody ztráty domova, délka pobytu bez střechy a bez bytu). Ve výzkumném souboru byly nadhodnoceny osoby „bez střechy“ oproti osobám z kategorií „bez bytu“, na zjištění informací o první kategorii byl kladen větší důraz. V případě potřeby zajistit reprezentativitu celého výzkumného souboru pro danou populaci byly aplikovány poststratifikační váhy. Základem bylo třídění zkoumaných osob podle typu místa přespávání. V některých ohledech byla zkoumaná populace srovnávána s běžnou bydlící populací (např. u využívání zdravotních služeb).

Metodiky byly tvořeny na základě studia odborné literatury, zkušeností s vedením a realizací Sčítání osob bez domova 2019 a nestandardizovaných rozhovorů s vedoucími pracovníky sociálních odborů a sociálních služeb.

Zpracován byl odborný článek **„Ekonomická aktivita, materiální situace a adaptace na chudobu vybraných skupin osob bez domova“**, který přináší zjištění o situaci osob bez domova přespávajících venku, přičemž pozornost věnuje především jejich nejčastějším zdrojům příjmu, průměrné denní útratě, dluhům a možnostem naplňovat základní životní potřeby. Data dokládají, že osoby bez domova přespávající venku jsou v porovnání s těmi, které využívají noclehárny a azylové domy, postiženy chudobou znatelně více. Výstupy z výzkumu jsou zasazeny do kontextu poznatků o adaptačních mechanismech, které člověku po propadu do bezdomovectví na jednu stranu život na ulici ulehčují, avšak na stranu druhou se stávají překážkou pro jeho úspěšnou reintegraci. Nejběžnějšími zdroji finančních příjmů osob přespávajících venku jsou činnosti, které se odehrávají mimo oficiální pracovní trh. Nejčastěji se jedná o sběr a prodej surovin (uvedlo 39 % osob), jednorázové práce bez pracovní smlouvy (31 %) a somrování/žebření (24 %). Nějakou formu sociálních dávek (včetně starobních/invalidních důchodů) pobírá 43 % z nich. Kombinace minimálních nepravidelných příjmů, vysoké míry zadluženosti, velmi nízké kvalifikace a relativně malého množství pracovních zkušeností vytváří u těchto osob velmi silnou bariéru pro jejich úspěšnou reintegraci. Dlouhodobé setrvávání v podmínkách extrémní chudoby a sociálního vyloučení vede k rozvoji adaptačních mechanismů a návyků na bezdomovecký způsob života, kvůli nimž osoby bez domova postupně ztrácejí vůli svou nepříznivou situaci změnit.

Monografie **„Populace osob bez domova v České republice“** představuje výsledky rozsáhlého kvantitativního šetření Osoby bez domova 2019 zaměřeného na osoby přespávající venku, v noclehárnách, v azylových domech a v obecních ubytovnách. Informuje o základních sociodemografických charakteristikách těchto osob, o jejich rodinném a sociálním zázemí a o délce a kontinuitě života bez domova. Dále sleduje ekonomickou aktivitu osob bez domova, jejich zdroje příjmů, zadluženost a saturaci základních životních potřeb. Pozornost je věnována i často špatnému fyzickému a psychickému zdraví a závislostem na alkoholu a na drogách. Je popsána míra využívání a poptávka po jednotlivých typech sociálních služeb pro osoby

bez domova. Specifikovány jsou formy pomoci, které osoby bez domova považují za klíčové – nejčastěji bydlení a práce. Bylo zjištěno, že zhruba polovina dotazovaných osob byla bez domova šest a více let, dlouhodobé bezdomovectví je tedy významným problémem. Dále patří mezi poznatky to, že významná část osob přespávajících venku nevyužívá ubytovací sociální služby typu nízkoprahových nocleháren. Bylo potvrzeno, že osoby bez domova přespávající venku jsou oproti těm, které využívají alespoň příležitostně nějaký typ ubytovací služby, těmi výrazně nejchudšími, nejvíce sociálně vyloučenými, s nejméně naplněnými základními životními potřebami a nejčastěji fyzicky či verbálně napadanými. Zároveň jsou mezi nimi nejvíce rozšířeny závislosti na alkoholu a dalších návykových látkách.

Vypracovaná „**Metodologie sčítání osob v nejistém a nevyhovujícím bydlení**“ přesně vymezila dané kategorie osob podle potřeb MPSV a zároveň ve vztahu k mezinárodní typologii ETHOS (European typology of homelessness and housing exclusion) a rozpracovala postup, jak by dané kategorie osob bylo možné v České republice sečíst. Vzhledem k velkému rozsahu sčítaných populací i jejich diverzitě byla metodologie rozdělena na tři části. A) metodika pro zjištění počtu osob bez domova, v nevyhovujícím bydlení a v nejistém bydlení. B) metodika zjišťování počtu osob bez střechy a v azylových domech ve vybraných obcích, a to stejnými postupy, jako tomu bylo v roce 2019 (získaná data budou sloužit k porovnání se situací v roce 2019). C) zadání pro kvantitativní dotazníkové šetření realizované na vzorku sčítané populace osob bez domova, v nevyhovujícím bydlení a v nejistém bydlení.

Období řešení: 7/2018–6/2020–4/2021.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.5.1.3. Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky

Cílem výzkumné aktivity je sledování a publikování vybraných a nejdůležitějších ekonomických a sociálních ukazatelů v dlouhodobých a metodicky srovnatelných časových řadách počínaje (zpravidla) rokem 1990. Zavedené přehledové tabulky o ekonomickém a sociálním vývoji v ČR na jednom místě poskytují důležité charakteristiky potřebné pro uživatele z akademické, výzkumné a decizní sféry, zejména pro koncepční a legislativní činnost MPSV.

Řešení výzkumné aktivity probíhá ve dvou souvisejících liniích. Čtvrtletně se aktualizují vybrané základní ekonomické a sociální ukazatele a jednou ročně všechny indikátory. Jedná se o základní ekonomické ukazatele (např. výroba, produktivita, zaměstnanost, nezaměstnanost, ceny, mzdy, zahraniční obchod a platební bilance) a vybrané sociální ukazatele (životní minimum, poměrové ukazatele ke mzdě, sociální dávky). Roční údaje dále zahrnují oblast daní, pojistného a sociálně zdravotního systému, demografické charakteristiky, odvětvovou strukturu zaměstnanosti a mezinárodní srovnání vybraných sociálně-ekonomických ukazatelů domácností v zemích EU.

Statistické údaje jsou převzaty či napočteny z podkladů různých institucí – především Českého statistického úřadu (dále jen „ČSÚ“), MPSV, ČSSZ, MF ČR či ČNB. Ostatní údaje jsou sestaveny z platných právních předpisů, sledován je také vývoj a změny jednotlivých metodik. V případě dalšího upřesnění se získané údaje doplňují vlastními propočty s přihlédnutím k platné právní úpravě. Pro mezinárodní srovnání (publikované v roční periodicitě) jsou využity statistiky z databáze Eurostatu či OECD.

Jedním z výsledků je pravidelná čtvrtletní aktualizace vybraných ukazatelů dostupná na webu VÚPSV, v. v. i., která mj. ukázala první dopady pandemie koronaviru, především v oblasti nezaměstnanosti a vývoje HDP. Hlavním výstupem je publikace s aktualizací všech sledovaných ukazatelů o data za rok 2019 **„Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990–2019. Bulletin No. 35“**. Publikace má formu přehledových tabulek a grafů provedených v česko-anglickém znění a obsahujících údaje o ekonomickém a sociálním vývoji v ČR v dlouhodobých a metodicky srovnatelných časových řadách.

Období řešení: 2018–2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.5.1.4. Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče

Hlavním motivem výzkumné aktivity je přispět k tomu, aby rozchod rodičů byl pro další život dětí co možná nejmenší zátěží. Cílem výzkumné aktivity je zmapovat dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a roli, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče, a to v souvislosti s tím, zda se na ní rodiče shodli, nebo byla soudem nařízena.

Výzkumná aktivita se komplexním způsobem zaměřuje na vývoj vztahu a konfliktu mezi rodiči před a po rozchodu, na způsob nastolení uspořádání péče o děti po rozchodu a na každodenní život a zkušenosti rodičů a dětí ve sledovaných formách péče (zejm. střídavá a výlučná). Přitom je snahou reflektovat potřeby dětí a jejich naplňování v různých vývojových fázích.

Záměrem je popsat problematiku z pohledu všech aktérů, tedy především rodičů a dětí, ale i z pohledu soudců, soudních znalců, pracovníků OSPOD, advokátů, psychologů atd. Zástupci těchto profesí jsou i členy odborného panelu, jehož cílem je korigovat průběh výzkumné aktivity po odborné a etické stránce a řešit vzniklá etická a metodologická dilemata a problémy a připomínkovat výstupy.

V průběhu roku 2020 byly připravovány nové výzkumné nástroje – dotazník pro rodiče se zkušeností s péčí o nezletilé děti po rozchodu/rozvodu; dotazník pro online výzkum veřejného mínění mapující postoje populace k problematice stability současných rodin, rozvodů, rozchodů a uspořádání péče o nezletilé děti po rozvodu/rozchodu rodičů; scénáře hloubkových rozhovorů s mladými lidmi ve věku 16–29 let, kteří v dětství či dospívání zažili rozchod/rozvod rodičů; scénáře hloubkových rozhovorů s rodiči se zkušeností s péčí o děti po rozchodu/rozvodu.

Během sledovaného období byla rovněž realizována jednak část v plánovaných hloubkových rozhovorech, jednak výše zmíněný online výzkum veřejného mínění k problematice současné rodiny (tzn. k problematice stability současných rodin, rozvodů, rozchodů a uspořádání péče o nezletilé děti po rozvodu/rozchodu rodičů). Pořízená data budou výzkumným týmem analyzována a formou samostatného výstupu zpracována v průběhu roku 2021.

V neposlední řadě byl vydán recenzovaný článek **„Péče a výživa dětí po rozchodu rodičů podle výsledků opatrovnických řízení“** (viz níže).

Při řešení výzkumné aktivity jsou využívány metody desk research a sekundární analýza dat. Sběr a analýza vlastních dat jsou založeny na kombinaci kvalitativních

a kvantitativních výzkumných metod. S ohledem na citlivost tématu je v metodologii akcentován důraz na etiku výzkumu (získávání, zpracování, prezentování dat; limity bádání).

Kvalitativní šetření **„Jak se žije dětem po rozchodu rodičů?“** probíhá formou hloubkových rozhovorů s mladými lidmi ve věku 16–29 let se zkušeností s výlučnou a střídavou péčí po rozchodu/rozvodu rodičů. Cílem je zjistit, jak se žije dětem, jejichž rodina se rozchodem rodičů rozpadla, a co potřebují z pohledu mladých lidí, kteří touto zkušeností v dětství či období dospívání prošli. V období nouzového stavu byly rozhovory realizovány převážně online, případně formou procházky s respondentem. Ze záznamů rozhovorů byly pořizovány doslovné přepisy. Kódování a analýza přepisů rozhovorů pomocí softwaru ATLAS.ti, otevřené kódování dle obsahu a kategorizace s následnou tematickou analýzou proběhne v roce 2021.

Sběr dat, který v rámci kvantitativního šetření **„Výzkum veřejného mínění k problematice současné rodiny“** pro VÚPSV, v. v. i., provedla společnost STEM/MARK, a. s., proběhl v termínu 27. 11. 2020 až 9. 12. 2020. S ohledem na epidemiologickou situaci a související preventivní opatření byl dotazník koncipován výhradně pro metodu internetového dotazování CAWI (respondent vyplňuje dotazník sám). CAWI dotazování probíhalo mezi respondenty registrovanými v Českém národním panelu (ČNP) a panelu Dialog agentury STEM/MARK, a. s. Reprezentativní výzkumný vzorek o velikosti N = 1 691 tvořili dospělí respondenti ve věku 18–65 let z celé České republiky. Získaná data budou výzkumným týmem zpracována v programu SPSS a analyzována pomocí obvyklých statistických metod, deskriptivních i explorativně explanačních v průběhu roku 2021.

Metodologie výzkumu, který byl podkladem pro článek **„Péče a výživa dětí po rozchodu rodičů podle výsledků opatrovnických řízení“**, byla založena na analýze primárních dat o případech svěřením dítěte do péče po rozvodu či rozchodu rodičů MS ČR. Ve veřejně dostupných statistických výstupech tohoto rezortu jsou uváděny souhrnné tabulky počtů opatření či příslušných rozhodnutí v opatrovnické agendě. Údaje jsou však sumarizací počtů daného opatření, jedno dítě se tak objevuje v různých tabulkách (např. v počtech svěřením do péče a v počtech rozhodnutí o výživě). Z tohoto důvodu výzkumný tým požádal odbor statistiky MS ČR o poskytnutí podrobnějších anonymizovaných údajů za každé dítě, u něhož došlo k ukončení opatrovnického řízení v roce 2018, tj. za poslední rok, za který byla data dostupná. Získaná datová matice obsahuje údaje o roku narození dítěte, datum zahájení soudního řízení, informaci o výsledku soudního řízení (typ péče o dítě, určení vyživovací povinnosti, úprava styku s rodiči – ne však jeho rozsah), informaci, zda před konečným rozhodnutím soudu bylo podáno odvolání a zda soud rozhodl na základě dohody rodičů. Další sociodemografické údaje nejsou k dispozici, například typ partnerství rodičů, jejich věk či vzdělání, nelze ani identifikovat děti pocházející z jedné rodiny. Další nevýhodou evidence rezortu spravedlnosti je, že v případě dalšího soudního procesu není možné propojit údaje z tohoto procesu s prvním, případně dalšími předchozími procesy. V každém dalším procesu je dítěti přiřazen jiný identifikační znak. Přidanou hodnotou, na rozdíl od statistických ročenek, je možnost analýzy výsledků opatrovnických řízení podle věku dítěte, ale také například propojení údajů o typu péče a povinnosti a výši výživného.

Recenzovaný článek **„Péče a výživa dětí po rozchodu rodičů podle výsledků opatrovnických řízení“**¹ se opírá o výsledky opatrovnických řízení v roce 2018

¹ HÖHNE, Sylva – PALONCYOVÁ, Jana. Péče a výživa dětí po rozchodu rodičů podle výsledků opatrovnických řízení. *Demografie*, roč. 63, č. 1 (2021), s. 3–21. Dostupné z:

zabývajících se péčí a výživou dětí po rozchodu rodičů, zpracovaných na základě dat poskytnutých MS ČR. Je určen laické i odborné veřejnosti, především pak jednotlivým aktérům opatrovnického řízení, může být dále podkladem pro MPSV a jeho opatření v oblasti podpory rodiny.

Ve většině rozvádějících se manželství jsou nezletilé děti (dlouhodobě na úrovni 57–59 %), přičemž tyto páry mají nejčastěji jedno (48 %), či dvě děti (46 %). V posledních letech se tak rozvod manželství rodičů týká přibližně 23 tisíc nezletilých dětí ročně. Podle výběrového šetření Samoživitelé 2019 však neúplné rodiny vznikají v téměř shodné míře jak rozvodem, tak rozchodem nesezdaných rodičů (po přibližně dvou pětinach dotázaných rodin, v ostatních případech spolu rodiče nikdy nežili²). Počet dětí, kterým se ročně rozpadá rodina, je tedy výrazně vyšší.

Opatrovnické soudy vydaly v roce 2018 zhruba 80 tisíc rozhodnutí ve věci uspořádání péče a/nebo výživy dětí, příp. styku. Při prvním řízení vydaly ve většině případů současně rozhodnutí o péči a výživě dítěte, v dalším rozhodnutí řešily převážně změnu nastavení vyživovací povinnosti, příp. upravily styk. U nejmenších dětí do tří let věku bylo spíše výjimkou, když nebyly svěřeny do výlučné péče matce a výživné vyměřeno otci. Toto rozvržení přetrvává i u starších dětí, současně však podle údajů z roku 2018 platí, že čím jsou děti starší, tím častěji jsou svěřovány do péče otcům a výživné je stanovováno matkám. Do střídavé péče byly nejčastěji svěřeny děti ve věku od čtyř do 15 let, rozhodl-li soud také o výživném, většinou ho stanovil oběma rodičům.

Dohoda rodičů o rozvržení péče a výživy dítěte stála v pozadí tří čtvrtin prvních rozhodnutí soudu a výrazně zkrátila celé řízení. Zdá se tak více než žádoucí podpořit kooperaci rodičů, která by urychlila celý soudní proces a přispěla k nastavení optimálního a fungujícího systému rozdělení péče a výživy mezi rodiči zohledňující potřeby a zájmy dítěte na principu interdisciplinární spolupráce jednotlivých aktérů opatrovnického řízení dle modelu Cochemské praxe apod. Předmětem dalších analýz pak může být právě srovnání výsledků řízení soudů, které tyto principy v praxi aplikují, se soudy, které s nimi zatím nepracují.

Dohoda rodičů byla nejčastěji přítomna při rozhodování soudů o společné péči, kdy bývá oproti ostatním typům péče soudy obvykle pokládána za její nutnou podmínku. K tomu pravděpodobně velmi přispívá i fakt, že u společné péče nebývá zpravidla vůbec řešeno výživné. Na druhou stranu svěřil-li soud dítě do péče otce, častěji tak rozhodl autoritativně, bez dohody rodičů. Dohoda rodičů scházela zejména při rozhodování o dětech do tří let věku, které soud svěřil do péče otcům a vyživovací povinnost stanovil matkám, příp. oběma rodičům.

Nejběžnější řízení týkající se dvou třetin dětí, tj. řízení, kdy je dítě svěřeno matce, výživné je určeno otci a oba rodiče se na tom dohodnou, byla uzavřena v průměru za necelé čtyři měsíce. Naproti tomu nejvíce problematická řízení, kdy výživné bylo určeno otci (bez dohody rodičů) na základě autoritativního verdiktu soudu, vůči kterému ještě bylo podáno odvolání, trvala v průměru více než dva a půl roku a týkala se 3 % dětí. Odvolání vůči prvotnímu rozhodnutí soudu přitom obecně významně prodloužilo celé řízení. Nejčastěji stálo odvolání v pozadí rozhodnutí o střídavé péči rodičů, resp. o vyživovací povinnosti stanovené oběma rodičům, především pak u dětí předškolního a (mladšího) školního věku.

https://www.czso.cz/documents/10180/143550791/13005321q1_3-21.pdf/1b601bb1-def9-4b3a-8e54-8caf54c6526d?version=1.1

² PALONČOVÁ, Jana a kol. *Neúplné rodiny*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2019. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/fulltext/vz_469.pdf

Zabýval-li se soud změnami v otázce výživy dítěte, celý proces trval déle než prvotní rozhodování o výživě dítěte. Promítl se zde nižší podíl dohod mezi rodiči, s čímž souvisel i vyšší podíl odvolání vůči verdiktu soudu. Čím starší bylo dítě, o jehož výživě soud v rámci dalšího rozhodnutí jednal, tím častěji bylo proti rozhodnutí soudu podáno odvolání, zvláště bylo-li ve výsledku rozhodnuto o výživném jednoho z rodičů.

Provedená analýza, opírající se o data MS ČR, poskytuje základní představu o opatrovnických řízeních v posledním dostupném roce 2018. Nicméně je třeba počítat s tím, že tato data mají různá omezení. Jedná se například o výběr sledovaných proměnných daným rezortem. Z povahy dat nelze ani sledovat průběh soudních řízení započatých v konkrétním roce (kohorty). Bylo by také žádoucí, kdyby případy dětí, které se vracejí k soudu (další rozhodnutí), bylo možné propojit s těmi předchozími. V neposlední řadě by bylo zajímavé sledovat rozhodnutí soudu v rámci jedné rodiny, nikoli pouze za jednotlivé děti. Z uvedených důvodů je nezbytné realizovat výběrová šetření, která se s těmito omezeními dokáží do jisté míry vypořádat.

Období řešení: 1/2019–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.5.1.5. Identifikace bariér v přístupu romských dětí ke zprostředkování náhradní rodinné péče

MPSV byl v rámci Strategie romské integrace do roku 2020 v rámci specifického cíle **„8.4 Strategie Podpora romských rodin v oblasti sociálně-právní ochrany“** uložen úkol *„učinit opatření, aby všechny děti bez rozdílu měly stejný přístup k osvojení a ke svěření do pěstounské péče; zajistit adekvátní odbornou přípravu žadatelů o NRP tak, aby se mohli stát osvojiteli nebo pěstouny vhodnými i k přijetí romského dítěte do rodiny“*. Opatření je naplňováno zejména prostřednictvím klíčové aktivity 04 Rozvoj náhradní rodinné péče individuálního projektu MPSV **„Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně-právní ochrany dětí“** (dále jen „IP MPSV“). ČR se také v rámci plnění tohoto opatření zavázala Evropské komisi, která sleduje pokrok jednotlivých členských států EU v oblasti romské integrace, a sice že *„do roku 2020 se zvýší podíl romských dětí, jimž bude zprostředkována NRP, o 2 procentní body.“*

O pokroku v plnění Strategie je průběžně informována Evropská komise, která apeluje na to, aby byl při monitorování postupu v plnění jednotlivých opatření využíván sběr etnických dat, který je v oblasti sledování situace skupin obyvatelstva znevýhodněných na základě etnického původu nevyhnutelným trendem.

V souvislosti s vyhodnocováním pokroku v naplňování indikátoru výsledku stanoveného u specifického cíle 8.4 je potřebné, aby MPSV každoročně získávalo od krajských úřadů a obecních úřadů obcí s rozšířenou působností (dále jen „obecní úřady ORP“) etnická data o počtu romských dětí v oblasti náhradní rodinné péče (dále jen „NRP“). Data by měla sloužit výhradně k ověřování toho, zda se daří zvyšovat podíl romských dětí, kterým je zprostředkována NRP. Obavy z toho, že budou při sběru etnických dat porušeny zásady zvláštní ochrany citlivých osobních údajů o etnickém původu, jsou příčinou toho, že není tento typ statistického zjišťování strategického významu v ČR systematicky využíván.

Cílem výzkumné aktivity je proto analyzovat situaci romských dětí, které jsou krajskými úřady vedeny v evidenci dětí pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče (podle § 22 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí,

ve znění pozdějších předpisů), a identifikovat bariéry, které jim komplikují přístup k péči v náhradním rodinném prostředí. Hlavním cílem je ověřit, zda pro získávání dat o situaci romských dětí v oblasti náhradní rodinné péče lze využít metodu neadresného sběru etnických dat a vytvořit metodu, která bude cíleně určená pro tuto oblast.

Vzhledem k tomu, že podobné šetření nebylo v oblasti NRP dosud realizováno, bylo v rámci tohoto výzkumného úkolu, spolu s odborným garantem, nejprve připraveno a realizováno níže popsané pilotní šetření, jehož cílem bylo zejména ověřit navrženou metodologii. Na základě získaných poznatků a zpětné vazby od pracovníků obecních úřadů ORP a krajských úřadů, kteří se šetření zúčastnili, bude finalizována konečná verze výzkumného nástroje pro pravidelný monitoring situace dětí v oblasti NRP, se zvláštním zřetelem na romské děti.

Výsledky výzkumné aktivity umožní MPSV naplnit jeho závazky uložené Metodikou pro sledování a vyhodnocování Strategie romské integrace do roku 2020. Do budoucna budou využitelné při realizaci obdobně zaměřených výzkumů mapujících situaci romských dětí v náhradní rodinné péči a k hodnocení dopadů přijatých systémových opatření na ně (např. opatření strategie navazující na Národní strategii ochrany práv dětí či aktivit transformačních projektů MPSV).

Harmonogram realizace tohoto výzkumného úkolu významně ovlivňují posuny spuštění šetření, k nimž došlo ze strany zadavatele, jímž je MPSV. První vlna sběru dat na krajských úřadech a obecních úřadech ORP v rámci pilotního šetření byla zahájena koncem listopadu 2019 a ukončena v únoru 2020. Pilotní šetření proběhlo formou online dotazníku skládajícího se ze dvou částí. První byla zaměřena na kvalifikované odhady počtů dětí v evidenci pro účely zprostředkování NRP v roce 2018, druhá byla věnována zkušenostem a názorům pověřených pracovníků krajských úřadů a obecních úřadů ORP specializovaných na agendu NRP.

V průběhu daného roku řešení byly využívány metody desk research a sekundární analýzy dat. Sběr dat v rámci pilotního kvantitativního šetření probíhal pomocí dvou verzí online dotazníků – pro obecní úřady ORP a krajské úřady. Respondenty byli:

- pracovníci obecních úřadů ORP, kteří se specializují na agendu NRP, v rámci níž vyhledávají děti, kterým je potřeba zprostředkovat NRP, zjišťují údaje potřebné ke zprostředkování a vedou za tímto účelem spisovou dokumentaci dětí, komunikují ve věci s příslušným pracovištěm krajského úřadu atd.;
- pracovníci krajského úřadu, kteří spravují evidenci dětí pro účely zprostředkování NRP, aktivně pracují se spisovou dokumentací dětí, spolupracují s pracovišti obecních úřadů ORP, podílejí se na odborném posuzování dětí pro účely zprostředkování osvojení nebo pěstounské péče atd.

Dotazníky se skládaly ze dvou částí. První byla zaměřena na kvalifikované odhady počtů dětí v evidenci pro účely zprostředkování NRP v roce 2018, druhá byla věnována názorům pověřených pracovníků majících zkušenost se zprostředkováváním NRP. První část byla shodná pro pracovníky obecních úřadů ORP i krajských úřadů, ve druhé části byly v dotazníku pro obecní úřady ORP přidány doplňující otázky.

Rozeslání odkazů na dotazníky zajistilo MPSV. Do šetření se zapojilo všech 14 krajů a 192 z 227 obecních úřadů ORP. Získaná data byla výzkumným týmem zpracována v programu SPSS a vzhledem k malým velikostem obou datových souborů byla analyzována pomocí základních statistických deskriptivních metod.

Zpracována byla studie **„Kvalifikované odhady pracovníků obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů počtů zprostředkování náhradní**

rodinné péče", jež shrnuje dostupné statistické údaje o romském etniku v České republice a zejména výsledky první části pilotního dotazníkového šetření z přelomu let 2019–2020, které bylo zaměřeno na kvalifikované odhady pracovníků obecních úřadů ORP a krajských úřadů týkající se počtů zprostředkování náhradní rodinné péče s ohledem na etnickou příslušnost dětí v roce 2018.

Výsledky analýzy za tyto dvě skupiny respondentů se liší, a to v několika aspektech. Absolutní údaje za obecní úřady ORP sečtené v rámci krajů jsou ve srovnání s těmi poskytnutými krajskými úřady nižší, a to i absolutní počet spisů bez rozlišení etnické příslušnosti. Jedním z vysvětlení je, že ve většině krajů neodpověděly všechny ORP, s vyplněním měli naopak problém pracovníci dvou krajských úřadů. Otázkou také je, zda existuje časová prodleva v předávání spisů mezi krajskými úřady a obecními úřady ORP. Je logické a korektní, že se liší kvalifikované odhady počtu romských dětí pracovníků krajských úřadů a obecních úřadů ORP, neboť z povahy věci se nejedná o přesnou statistiku.

Porovnáme-li odhady v obou cílových skupinách, jsou podle pracovníků obecních úřadů ORP podíly romských dětí nezdědky vyšší. Pozitivně lze vnímat celkový průměr za celou Českou republiku, kdy se podíly romských dětí liší pouze o 5 procentních bodů. Podíl romských dětí, kterým je zařazením do evidence zprostředkovávána NRP, je přibližně třetinový. Liší se rovněž podíly úkonů na celkovém počtu spisů v evidenci pro zprostředkování NRP. Podle krajských úřadů byl během roku 2018 nějakým způsobem řešen každý pátý spis, v případě romských dětí byl podíl 16 %, u ostatních dětí 21 %. Podle údajů pracovníků obecních úřadů ORP byly příslušné podíly 32 %, 25 % a 37 %. Liší se však i zastoupení jednotlivých typů úkonů.

Studie **„Zkušenosti obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů se zprostředkováním náhradní rodinné péče 2018“** představuje výsledky druhé části pilotního dotazníkového šetření z přelomu let 2019–2020 zaměřeného na situaci romských dětí v procesu zprostředkování náhradní rodinné péče, která zjišťovala postoje pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů, majících zkušenost se zprostředkováváním NRP. Přináší rovněž nové otázky a doporučení pro úpravy dotazníků pro druhou vlnu šetření.

Výsledky pilotního šetření mapujícího zkušenosti a názory pracovníků orgánů sociálně-právní ochrany dětí na úrovni obecních úřadů ORP a krajských úřadů v oblasti zprostředkování náhradní rodinné péče potvrdily, že romské děti bývají nejčastěji svěřovány do pěstounské péče příbuzných. Ke zprostředkování NRP u romských dětí dochází v praxi minimálně. Vzhledem k nedostatku žadatelů o zprostředkování náhradní rodinné péče ochotných přijmout romské dítě do osvojení či dlouhodobé pěstounské péče bývá u romských dětí mladšího věku snahou OSPOD ve spolupráci s Úřadem pro mezinárodní právní ochranu dětí dosáhnout jejich svěřením do péče náhradních rodičů žijících v zahraničí. Podobně jako u dětí většinového etnika se nejobtížněji hledají náhradní rodiče pro starší než nejmenší děti, děti se zdravotním znevýhodněním a větší sourozenecké skupiny.

Mezi největší překážky v procesu zprostředkování náhradní rodinné péče romským dětem patří nedostatek žadatelů ochotných přijmout romské dítě, nedostatek žadatelů romského etnika, obavy žadatelů z genetických dispozic dětí nebo kulturních odlišností. Velmi významnou roli bohužel hrají i obavy žadatelů z nepřijetí dítěte širší rodinou, nejbližším okolím (škola, sousedé apod.) a většinovou společností, které odrážejí současné celospolečenské klima.

Období řešení: 1/2018–12/2021.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.5.1.6. Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů

Výzkumná aktivita „**Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů (2018–2022)**“ reaguje na současnou rozmanitost rodinných forem. Každý rok se proto zaměřuje na specifický typ či typy rodiny. Cílem výzkumné aktivity je poskytovat zadavateli, tj. MPSV, komplexní data o životě rodin, jež jsou podkladem pro jeho koncepční činnost. Výsledky výzkumné aktivity byly mimo jiné využity pro tvorbu Zprávy o rodině a pro aktualizaci Koncepce rodinné politiky MPSV. Využívat je mohou také další orgány státní správy a samosprávy a jiné organizace zabývající se podporou rodin.

V roce 2020 byla tématem výzkumné aktivity bezdětnost. Zvyšování možností seberealizace mimo rodinnou sféru, ale i nelehké strukturální podmínky zejména v oblasti bydlení přispívají k různorodosti životních drah v období rané dospělosti. Partnerský vztah tak nabývá různých forem, u části populace dochází k odkladu či odmítání rodičovství. Cílem proto bylo postihnout důvody odkladu či odmítání rodičovství mezi lidmi ve věku 25 až 44 let v kontextu možných opatření rodinné politiky.

Výzkum se rovněž zaměřil na homoparentální rodiny s dětmi. Hlavním cílem tohoto výzkumu bylo popsat život sledovaných rodin, jejich fungování i každodenní problémy a starosti. Záměrem bylo identifikovat oblasti, které jsou pro tyto rodiny nesnadné, a snažit se přinést možná doporučení pro jejich řešení.

V roce 2020 byly v rámci řešení výzkumné aktivity vypracovány i dva souhrnné materiály pro koncepční činnost odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí MPSV. První z nich se zaměřil na očekávání, postoje a reflexe rodinné politiky. Druhý, Metodika indikátorů komplexního výzkumu o situaci rodin s dětmi, poskytuje systematický přehled ukazatelů zaměřených na rodinné chování, život rodin s dětmi, sladování práce a rodiny a opatření sociální a rodinné politiky. Jeho účelem je uživateli, zejména MPSV, usnadnit orientaci v dostupných statistikách, vytipovat relevantní ukazatele pro vybraná témata, zmapovat jejich dostupnost a odkázat přímo na jejich zdroje.

Řešení výzkumné aktivity je založeno na kombinaci kvalitativních a kvantitativních sociologických technik, součástí výstupů je i analýza socioekonomického kontextu relevantního pro vybraný typ rodiny.

Ve výzkumu bezdětnosti byla pro zasazení tohoto fenoménu do kontextu využita metoda desk research stávajícího stavu poznání a sekundární analýza dat z jiných výzkumů. Samotný výzkum realizovaný v rámci výzkumné aktivity se podobně jako v uplynulých letech opíral o dotazníkové šetření a hloubkové rozhovory. Cílovou skupinou byli bezdětní muži a ženy ve věku 25 až 44 let (včetně). Dalším výběrovým kritériem byl typ partnerského soužití (respondenti v korezidenčním vztahu, respondenti v tzv. odděleném soužití living apart together a respondenti bez partnera, tzv. singles). Při výběru byl rovněž zohledněn gender, věk, nejvyšší ukončené vzdělání, kontrolováno bylo také bydliště (kraj, velikost obce). Oporou pro nastavení kvót byla šetření ČSÚ SILC 2017 a VŠPS 2017. Sběrem dat byla na základě veřejné zakázky pověřena agentura STEM/MARK, a.s., sběr probíhal v červenci a v srpnu 2020. Pro šetření byla zvolena kombinace dotazování PAPI metodou (standardizovaný face to face rozhovor v domácnosti respondenta se záznamem odpovědí do papírové verze dotazníku; 45 % respondentů) a CAWI metodou (internetové dotazování – respondent vyplňuje dotazník sám; 55 % respondentů). Datový soubor čítal 2 089 respondentů. Získaná data byla

zpracována v programu SPSS a analyzována pomocí obvyklých statistických metod, deskriptivních i explorativně explanačních, mezi něž patří tabulky třídění prvního i vyšších stupňů, grafické způsoby zobrazení dat, analýza rozptylu, regresní metody, faktorová analýza apod. Dotazníkové šetření bylo doplněno kvalitativním výzkumem založeným na 27 problémově orientovaných rozhovorech s bezdětnými muži a ženami. Jeho cílem bylo porozumět procesům rozhodování o rodičovství a bezdětnosti ve skupině respondentů, kteří se zdají směřovat k bezdětnosti celoživotní. Rozhovory byly doslovně přepsány, anonymizovány a analyzovány. Analýza byla založena zejména na indukčním vytváření kategorií.

Pro výzkum homoparentálních rodin byla zvolena kvalitativní metodologie, která umožňuje hlubší vhled do zkoumané problematiky a zároveň vyžaduje menší počet respondentů. Kvantitativní výzkum není v této cílové skupině vhodný ani z důvodu jejího nižšího zastoupení v populaci. Hlavní technikou sběru dat byly osobní nestandardizované polostrukturované rozhovory s rodiči a doplňkově i s dětmi staršími 15 let žijícími v homoparentální rodině. Výzkumný soubor zahrnoval 37 rodičů a dvě děti z homoparentálních rodin, tedy z rodin, kde ve stejné domácnosti vychovávali dítě či děti dva partneři stejného pohlaví. Všechny rozhovory byly zaznamenány na diktafon a následně doslovně přepsány. Analýza probíhala s pomocí softwaru ATLAS.ti. Využito bylo především otevřené tematické kódování s následným kódováním z vytvořeného seznamu kódů a proces aplikované tematické analýzy. Akcentováno bylo hledisko aktéra, důraz byl kladen na významy, které v rozhovorech respondenti uvádějí při popisování svých zkušeností.

Další aktivity, ústící v tvorbu souhrnných podkladových materiálů, byly založeny na desk research dostupné odborné literatury a dalších zdrojů (např. zákonů) a sekundární analýzy dat relevantních výzkumů realizovaných VÚPSV, v. v. i., i jinými organizacemi.

Publikace **„Bezdětní a postoje k rodičovství“** přináší výsledky komplexního výzkumu bezdětných založeného na kvalitativní a kvantitativní metodologii. Fenomén bezdětnosti je jedním z rysů demografického vývoje evropských populací. Podle projekcí bude nejvyšší, téměř pětínový podíl trvale bezdětných v generacích narozených v polovině 80. let, v dalších generacích by měl postupně klesat na 11 %, podíl žen se dvěma dětmi se sníží na 45–47 %. Rodičovské plány silně souvisí s partnerským životem, proto bylo partnerské soužití jedním z hlavních kritérií při definici cílové skupiny kvantitativního šetření *Bezdětní 2020*. Za tímto rozhodnutím stál předpoklad, že ti, kteří již s partnerem či partnerkou založili společnou domácnost, učinili první zásadní krok pro to, aby se v případě, že si to přejí, stali rodiči. Druhou skupinu tvořili ti, kteří s partnerem či partnerkou obvykle nežili, tedy buď žili po většinu týdne odděleně, nebo v době výzkumu neměli žádný partnerský vztah. Představy, preference a přání jedince o tom, kolik chce mít dětí, a o tom, zda a jaký rodinný život chce vést, se formují podle jeho životní dráhy a podle okolností, s jakými se jedinec setkává (partnerský vztah, ukončení studia, dostatečné finanční či bytové podmínky apod.). V našem výzkumu si přálo mít dítě sedm z deseti dotázaných bezdětných, přitom čtyři z deseti by si dítě přáli v horizontu tří let. Výrazně silnější bylo toto přání ve skupině bezdětných bydlících s partnerem či partnerkou ve společné domácnosti, polovina z nich by chtěla mít dítě v blízké budoucnosti. Celkem pětina všech dotázaných bezdětných respondentů by dítě ještě odložila a přibližně desetina by si dítě v budoucnu přála, nicméně se obává, že se to již nestane. Rodičovství ve svém životě odmítal jeden z deseti respondentů. Ostatní buď zatím o dětech nepřemýšleli nebo uváděli, že děti mít nemohou (více než jeden z deseti). Většina bezdětných (více než čtyři pětiny) uvedla, že na jejich dosavadní rodičovské plány neměla pandemická situace na jaře 2020 vliv.

Tři z deseti respondentů označili svou dosavadní bezdětnost za jednoznačně svobodné rozhodnutí. Jedna pětina ji naopak výslovně považovala za výsledek různých životních okolností. S rostoucím věkem byla bezdětnost častěji vnímána jako nedobrovolná, zejména mezi bezdětnými žijícími v partnerství a mezi singles. V případě singles byl však podíl těch, kteří se řadili mezi nedobrovolně bezdětné, vysoký již ve věku 25 až 29 let. Právě u této skupiny se výrazně promítá vliv chybějícího partnerského vztahu, nezbytného pro založení rodiny. Mezi bezdětnými staršími 35 let výrazně stoupal podíl těch, kteří se domnívali, že dítě už mít nejspíš nebudou, přestože by je chtěli, i těch, kteří děti mít nemohou, zejména mezi ženami.

Za vůbec nejdůležitější předpoklady rodičovství považovali respondenti v šetření *Bezdětní 2020* možnost samostatného bydlení a dobrý partnerský vztah, ověřený společným soužitím. Mezi další podmínky, které by měly být před založením rodiny naplněny, patří také dostatečný příjem k tomu, aby jeden z rodičů mohl zůstat s dítětem doma a rovněž shoda na tom, že na péči o dítě se budou podílet oba partneři. Za poměrně důležitou, ale již s nižší intenzitou, pokládají respondenti podmínku skloubení pracovních povinností s péčí o dítě mladší nebo starší tří let, zachování určitého standardu životní úrovně i po narození dítěte a rovněž získání pracovních zkušeností před narozením dítěte.

Bezdětní podle šetření *Bezdětní 2020* nemají odlišná očekávání od státu oproti těm, kdo již rodinu založili a pečují o nezletilé děti. Mezi bezdětnými lidmi je však znalost nástrojů rodinné politiky malá, což může ovlivňovat jejich natalitní plány. Mezi opatřeními sociální politiky by bezdětní uvítali zejména podporu bydlení, nabídku flexibilních forem práce, dostupnost služeb péče o předškolní děti a finanční podporu zabraňující poklesu příjmu domácnosti v době rodičem poskytované péče o děti.

Publikace **„Homoparentální rodiny“** představuje výsledky dalšího, v tomto případě kvalitativního výzkumu realizovaného v rámci dané výzkumné aktivity v roce 2020. Homosexuální rodiče se na rozdíl od heterosexuálních musí vyrovnat s mnoha drobnými i zásadnějšími problémy, zejména s tím, že děti nemohou být biologicky obou z nich. Druhý partner se tak dostává do role výhradně sociálního rodiče, který se v ČR zatím nemůže stát zákonným zástupcem dítěte, právní vztah k dítěti má vždy pouze jeden z rodičů v páru. To samo o sobě vnáší do homoparentálních rodin významnou dávku nerovnosti a nejistoty. Ani registrované partnerství v tomto případě nepomáhá. Tuto situaci hodnotili rodiče v realizovaném výzkumu jako značně nerovnou a vzbuzovala jejich obavy a strach, co by s jejich dítětem bylo v případě, že by se zákonnému zástupci dítěte něco stalo. Přinášela jim i problémy v běžném každodenním životě tam, kde za dítě může jednat pouze jeho zákonný zástupce (např. u lékaře či na úřadech).

Každodenní život je v homoparentálních rodinách podobný jako v jiných rodinách s dětmi. Jen dělba rolí vychází víc ze vzájemné domluvy a osobnostních charakteristik jedinců než z genderových stereotypů. Děti vyrůstající v homoparentálních rodinách od narození či raného věku vnímají jako zcela přirozené, že mají dvě mámy nebo dva táty. Problémy mohou vznikat spíše až s reakcemi ze strany sociálního okolí. Některé rodiny leseb se snaží zachovávat více tradiční uspořádání skrz kontakt dětí s jejich biologickým otcem, který s nimi ovšem nesdílí společnou domácnost.

Všichni dotazovaní rodiče uvedli, že by uvítali možnost vstupu do manželství osobám stejného pohlaví. V jejich vnímání by se tím zrovnoprávnila jejich práva s heterosexuálními páry. O co jim ovšem šlo především, byla možnost osvojení (adopce) dítěte partnera. Pokud určitá významná část české společnosti nechce zpřístupnit manželství osobám stejného pohlaví, bylo by prozatím jistě významné alespoň umožnit homosexuálním nebo registrovaným partnerům, aby si mohli osvojit dítě partnera,

o které reálně společně pečují. Taková možnost existuje v zemích ČR kulturně velmi blízkých, například v Německu a v Rakousku.

Třetím výstupem výzkumné aktivity v roce 2020 byla zpráva **„Reflexe rodinné politiky – očekávání a postoje: Souhrn podkladů pro potřeby odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí MPSV“**. Tento výstup se opírá o výsledky šetření zaměřených na rodinu a rodinnou politiku realizovaných zejména Centrem pro výzkum veřejného mínění (CVVM) a VÚPSV, v. v. i., a o další koncepční i odborné zdroje. Podle výzkumů veřejného mínění i šetření zaměřených na konkrétní typy rodin existuje relativně velký soulad mezi očekáváním a požadavky na rodinnou politiku a prioritními tématy Koncepce rodinné politiky 2017. Reflexe rodinné politiky závisí mimo jiné na hodnotových orientacích a životních preferencích a v tomto rámci i na vnímání genderové rovnoprávnosti a postavení mužů a žen v rodinách. Lidé preferující komplementární roli muže a ženy hodnotí v některých bodech odlišně opatření rodinné politiky a očekávají od ní něco jiného než lidé preferující egalitární model. Například první více ocení opatření podporující rodičovskou, hlavně mateřskou péči o děti a druzí naopak opatření podporující zaměstnanost matek a péči otců. Genderové postoje tak zřejmě mají vliv i na pronatalitní efekt nástrojů rodinné politiky.

Potřeby, preference a očekávání lidí (rodičů) jsou ovlivněny do velké míry etapou rodinné či životní dráhy, tedy konkrétně tím, zda a jak staré děti mají, zda žijí s partnerem (otcem či matkou dětí, přičemž méně záleží na tom, zda jde o biologické rodiče). Vliv má i průběh rodinných drah, tedy zda lidé zažili pouze „klasickou“ trajektorii – založení partnerství/manželství – založení rodiny – život v úplné rodině, nebo mají zkušenost s rozpadem rodiny či rekonstituovanou rodinou, a to jak v orientační rodině, tak i v prokreační. Samoživitelé očekávají pomoc od společnosti zejména ve formě finanční podpory a umožnění flexibilního zaměstnání a vstřícného přístupu zaměstnavatelů. Významná je podpora dostupného bydlení, pomoc s vymáháním výživného a dostupnost institucionální péče o děti.

Finanční podpora je žádána pro všechny typy rodin a různé fáze rodinného cyklu, ovšem diferencovaně. Mírně vyšší je preference daňových úlev oproti rodinným dávkám, a to u všech zkoumaných typů rodin, nicméně představitelé nízkopříjmových rodin reflektují relativně širší dosažitelnost rodinných dávek pro ně, tedy preferují je proti daňovým opatřením. Pokud jde o finanční podporu rodin dávkami, jejich plošné vyplácení žádají v šetřeních CVVM dvě třetiny respondentů (porodné), resp. necelé tři pětiny respondentů (přídavek na dítě). Podporu mají i cílené rodinné dávky, podle výzkumů VÚPSV, v. v. i., jak příjmově testované, tak také cílené na principu vázanosti na specifické podmínky (zdravotně postižený v rodině, nesoběstačný člen v rodině kvůli věku aj., samoživitelství). Přitom by dnešní příjmově testované dávky měly být v představách dotázaných dostupné širokému spektru rodin (tj. v podstatě kromě nejbohatších).

Podle zjišťovaných postojů je také třeba zvažovat, aby pomoc rodinám nepřecházela do nadměrné nebo ne příliš vítané ingerence do rodin na úkor jejich požadované a funkční autonomie. Rodičovství musí být především osobní volbou, která závisí do značné míry na celkových příznivých a perspektivních sociálně ekonomických podmínkách ve společnosti, které snižují poptávku po konkrétních rodinně politických opatřeních. V neposlední řadě se ukazuje potřeba větší informovanosti obyvatel o rodinné politice, a to jak obecně „osvětovým“ působením, tak seznamováním lidí s existencí a možnostmi využívání poradních, konzultačních a mediačních center a jejich (finančně dostupných) služeb. Bylo by také žádoucí zvážit vhodné způsoby přípravy na rodičovství a manželství, a to jak za spolupráce subjektů veřejné a neziskové sféry, tak v meziresortní spolupráci.

Shrnující charakter má také „**Metodika indikátorů komplexního výzkumu o situaci rodin s dětmi**“. Jejím cílem je poskytnout systematický přehled ukazatelů zaměřených na rodinné chování, život rodin s dětmi, sladování práce a rodiny a opatření sociální a rodinné politiky. Tyto ukazatele jsou podkladem pro aktualizaci strategických materiálů v oblasti rodinné politiky zejména na celostátní, ale i regionální úrovni. Účelem je uživateli, zejména MPSV, usnadnit orientaci v dostupných statistikách, vytipovat relevantní ukazatele pro vybraná témata, zmapovat jejich dostupnost a odkázat přímo na jejich zdroje. Metodika a aktualizace hodnot jejích ukazatelů přispívá ke zvýšení tzv. evidence based policy v oblasti rodinné politiky.

Metodika je koncipována tak, aby byly v dostatečné míře popsány zásadní oblasti vážící se k rodinnému chování, životu rodin s dětmi a rodinné politice. Metodika se opírá jak o tzv. tvrdá data oficiální statistiky (nejčastěji Českého statistického úřadu a MPSV, dále České správy sociálního zabezpečení, MS ČR, Ústavu zdravotnických informací a statistiky, příp. Eurostatu), tak o „měkká“ data ze sociologických šetření realizovaných v posledních letech zejména VÚPSV, v. v. i., ale i jinými institucemi. Navržený systém monitoringu je na jedné straně velmi podrobný, jdoucí až na úroveň jednotlivých dílčích indikátorů, na druhé straně je koncipován tak, aby byl pro uživatele co nejvíce uživatelsky přívětivý, tj. poskytuje definici každého ukazatele a – pokud je to možné – přímý odkaz na jeho konkrétní zdroj. Metodika je primárně určena pracovníkům MPSV, případně i jiným orgánům státní správy a samosprávy. Může však být využita i dalšími organizacemi či institucemi, které vytvářejí prorodinné a preventivní aktivity pro rodiny s dětmi, například mateřskými a rodinnými centry, zřizovateli zařízení péče pro předškolní děti, zaměstnavateli apod. Metodika může sloužit i pro potřeby akademických pracovníků či studentů společenských a sociálních věd.

Období řešení: 1/2018–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.5.2. Účelová podpora TA ČR

7.5.2.1. Dopady pandemie covid-19 na sólo rodiče

Hlavním cílem projektu je zmapování dopadů pandemie na různé oblasti života rodičů samoživitelů, zjištění jejich potřeb z hlediska nutnosti vyhledání odborné pomoci a zhodnocení efektivnosti této pomoci. Na řešení projektu se spolupodílejí VÚPSV, v. v. i., jako hlavní řešitel a agentura STEM/MARK, a. s. Aplikačními garanty projektu jsou MPSV a Aperio – Společnost pro zdravé rodičovství, z. s.

Převážná část aktivit vedoucích k hlavním výstupům je plánovaná na rok 2021, v prosinci 2020, kdy bylo zahájeno řešení projektu, započaly činnosti, na které budou navazovat aktivity v dalším období. V prosinci 2020 probíhaly práce na vytvoření seznamu relevantních služeb, které nabízejí odbornou pomoc samoživitelům napříč celou Českou republikou. Současně byla realizována příprava scénářů pro hloubkové rozhovory jednak se sólo rodiči a jednak s experty, kteří se s rodiči samoživiteli setkávají ve své praxi nebo se jich problematika samoživitelství dotýká zprostředkovaně. Cílem těchto rozhovorů je postihnout ty oblasti života samoživitelů, v nichž došlo v důsledku pandemie k největším změnám. Jejich výsledky budou v další fázi projektu podkladem pro tvorbu dotazníku pro kvantitativní šetření a následně budou tvořit interpretační rámec pro výstupy z tohoto šetření.

Projekt je založen na sociologickém výzkumu kombinujícím kvalitativní a kvantitativní metody, přičemž v roce 2020 probíhala příprava kvalitativního šetření.

Na konci roku 2020 byla stanovena podoba seznamu podpůrných služeb a vymezeno pět základních oblastí, v nichž mohou sólo rodiče potřebovat podporu, a na které se soustředí daný přehled. Současně bylo specifikováno tematické zaměření rozhovorů s rodiči a experty. V případě sólo rodičů bude v dalších fázích projektu sledována aktuální situace samoživitele, dopady pandemie do různých oblastí jeho života a vypořádání se s případnými změnami (v oblasti péče o děti, ekonomického postavení, finanční situace aj.) či potřeba a reálné využívání vnější pomoci. Scénář k rozhovorům s experty tematicky zahrnuje zvláště reflexi problémů, se kterými se sólo rodiče v důsledku pandemie nejčastěji potýkají, poptávku po různých službách pomoci ze strany sólo rodičů, možnosti jejího uspokojení, zhodnocení efektivity případné pomoci či odhalení případných slabých míst systému státní pomoci apod.

Období řešení: 12/2020–5/2022.

Zdroj financování: Technologická agentura ČR, program ÉTA.

7.5.2.2. Obohacení datové báze pro tvorbu a evaluaci rodinné politiky

Cílem projektu je rozšířit datovou bázi využitelnou pro tvorbu a evaluaci rodinné a populační politiky v ČR (a nepřímo i v širším mezinárodním kontextu). Projekt reaguje na současné zásadní změny v reprodukčním chování a demografické struktuře české společnosti, klesající porodnost a pokračující stárnutí populace. Tyto demografické změny představují zásadní výzvy pro veřejnou politiku i ekonomiku. Jejich úspěšné zvládnutí se nemůže obejít bez aktuálních kvalitních dat. Projekt chce tato data získat prostřednictvím nového empirického výzkumu reprodukčního a rodinného chování. Data budou získána, zpracována, zdokumentována a analyticky vytěžena podle potřeb aplikačních garantů, zejména MPSV. Data budou rovněž archivována a poskytnuta i dalším uživatelům. Na řešení projektu se podílejí čtyři řešitelé – Masarykova univerzita jako hlavní řešitel, dále pak Univerzita Karlova, VÚPSV, v. v. i., a společnost SC&C spol., s. r. o. Aplikačními guaranty projektu jsou MPSV, Česká gynekologická a porodnická společnost ČLS JEP a Česká menopauzální a andropauzální společnost ČLS JEP.

V roce 2020 probíhala příprava dotazníku pro výběrové šetření. Dotazník obsahuje dvě části – jádro dotazníku je sdíleno mezinárodně v rámci projektu Generations and Gender (GGP), druhá část dotazníku (celkem 40 položek) je tvořena národně specifickými otázkami, které byly vytvořeny primárně s cílem zmapovat důsledky koronavirové krize na rodiny a domácnosti. Pilotáž dotazníku proběhla v říjnu 2020 a její výsledky byly reflektovány ve finální podobě dotazníku.

Podle mezinárodně sdílené metodiky projektu GGP proběhl výběr respondentů pravděpodobnostní metodou (třístupňový pravděpodobnostní výběr).

Dotazování mělo podle původního plánu probíhat kombinací dvou metod: CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing) a CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing). Po přijetí zásadních protiepidemických opatření v říjnu 2020, která znemožnila práci tazatelů v domácnostech respondentů, bylo pro první fázi sběru dat přistoupeno pouze k metodě CAWI a osobní dotazování v domácnostech respondentů bylo odloženo na pozdější, epidemiologicky příznivější období. Zároveň bylo přistoupeno k doplnění souboru o kvótně vybranou část respondentů z panelu respondentů

společnosti SC&C s cílem zmapovat na dostatečném objemu dat vliv podzimní vlny pandemie na rodiny a jednotlivce. Sběr dat podle upravené metodiky začal 23. 11. 2020.

Spolu se sběrem dotazníkového šetření začala práce na kontextuální databázi, která má za cíl pomoci s interpretací dat o zvládání koronavirové pandemie v rodinách. Kontextuální databáze eviduje platná omezující a ochranná opatření na území ČR od 1. 10. 2020 po dobu sběru dat dotazníkového šetření. Dále eviduje podrobná data a ukazatele o vývoji pandemie publikované Ministerstvem zdravotnictví ČR (dále jen „MZ ČR“).

Projekt je založen na realizaci české verze mezinárodního kvantitativního dotazníkového šetření a následných analýzách získaných dat. Od 6/2020 probíhala přípravná a pilotní fáze dotazníkového šetření a byl spuštěn hlavní sběr dat. V roce 2020 byla připravena česká verze dotazníku GGS a přidány vybrané národně specifické otázky, dotazník byl odpilotován a začal sběr dat. Do 12/2020 bylo evidováno 1 389 dokončených dotazníků. Sběr dotazníkového šetření pokračuje v roce 2021, kdy by měl být sebrán hlavní objem dat.

Období řešení: 6/2020–12/2023.

Zdroj financování: Technologická agentura ČR, program ÉTA.

7.6. Příjmová a mzdová politika

7.6.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.6.1.1. Hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti prací

Hlavním cílem výzkumné aktivity je vytvořit nástroj rovného odměňování a dodržení principu spravedlivé odměny za práci pomocí relevantního ohodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce (§ 110 zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce), neboť soudobé trendy a postupující automatizace, robotizace a digitalizace mění předmět a obsah práce a vytvářejí tak apel na kontinuální výzkum pracovních činností i metody jejich hodnocení.

V roce 2020 probíhala realizace výzkumných činností s předpokládanou finalizací v roce 2021 a 2022:

- práce na tvorbě a editaci metodiky hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti prací, včetně průběžného doplňování získávaných dat;
- tvorba a testování Etalonu vybraných povolání a příkladů prací Katalogu prací ve veřejných službách a správě;
- tvorba aplikace databázového typu pro soustředění, editaci a vyhodnocování dat;
- operativní činnosti konzultačního a administrativního charakteru.

Při řešení výzkumné aktivity jsou využívány explorativní výzkum, sběr dat, studium právních předpisů a odborné literatury, dotazník, test, interview, škálování.

Výstupy z této výzkumné aktivity jsou neveřejné a určeny pouze pro vnitřní potřeby MPSV.

Období řešení: 1/2018–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.6.1.2. Monitoring nákladů práce v ČR, ve státech Evropské unie a USA

Cílem projektu je identifikace postavení České republiky z hlediska nákladů práce vzhledem k členským zemím Evropské unie a Spojeným státům americkým. Zpracování a prezentace charakteristik z oblasti utváření ceny práce a postavení práce v reprodukčním procesu jsou založeny na certifikované metodice „Sledování nákladů práce a práce jako výrobního faktoru v České republice a v zahraničí“. Identifikace konkurenceschopnosti České republiky je založena na třech ukazatelích: náklady práce, podíl práce na nákladech a jednotkové náklady práce.

V průběhu roku 2020 probíhaly činnosti na tvorbě bulletinu a infografiky, které zprostředkovávají informace odborné i laické veřejnosti. Zpracovány byly **„Monitoring nákladů práce v České republice, ve státech Evropské unie a v USA v letech 2012–2017“** a infografika **„Náklady práce v ČR, EU a USA 2017“**.

Monitoring nákladů práce shrnuje roztržštěná data za státy Evropské unie, rovněž data za USA v oblastech nákladů práce, zdanění práce ve vazbě na financování sociálního a zdravotního zabezpečení, podílu práce na nákladech a jednotkových nákladů práce. S ohledem na metodickou roztržštěnost sledování nákladů práce se vymezují jako zdroje aktuální a mezinárodně srovnatelná data z Eurostatu, konkrétně statistika práce a národní účty, OECD, Státní závěrečný účet České republiky a U.S. Department of Commerce, Bureau of Economic Analysis. Dvouleté zpoždění vyplývá z termínů zpracování vstupních údajů Eurostatem a Českým statistickým úřadem. Při řešení výzkumné analýzy jsou práce založeny zejména na využití analýzy, dedukce, indukce a komparace.

Období řešení: 1/2018–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.6.1.3. Náplň a konstrukce životního a existenčního minima

Cílem výzkumné aktivity je na základě rozborů relevantních údajů poskytnout podklady, které budou využity odběrateli výsledku při úpravě institutu životního a existenčního minima, s cílem zajistit dle české legislativy adekvátní příjem pro osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené. A to jak v rovině věcné náplně institutu životního a existenčního minima, tak i v rovině samotné jeho konstrukce. Navíc Institut životního a existenčního minima nesmí být v rozporu s mezinárodními úmluvami, konvencemi atd., kterými je Česká republika vázána.

Základními metodami využívanými při řešení výzkumné aktivity jsou minimalizační rozborů a lineární programování.

Realizace veškerých činností a výstupy této aktivity jsou projednávány s pracovníky MPSV. Výstupy z této výzkumné aktivity jsou neveřejné a určeny pouze pro vnitřní potřeby MPSV.

Období řešení: 1/2018–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.6.1.4. Vliv minimální mzdy na trh práce ČR

Cílem projektu je zhodnotit vliv úrovně minimální mzdy a jejího zvyšování na trh práce v ČR a v jednotlivých odvětvích národního hospodářství. Pro plnění funkcí minimální mzdy je důležité její nastavení nejen k průměrné či mediánové mzdě, ale i k životnímu minimu a sociálním dávkám. Velký důraz je proto kladen i k interakci minimální mzdy a sociálních dávek v ČR.

V průběhu roku 2020 byly publikovány dva odborné články na mezinárodních konferencích. Na mezinárodní vědecké konferenci „Hospodářská a sociální politika“ byl publikován odborný článek **„Demotivative Effect of Social on the Labor Supply of Low-Skilled Workers“**. Druhým příspěvkem byl odborný článek **„Minimum Wage versus Social Benefits in the Czech Republic“** publikovaný na mezinárodní konferenci „International Conference on European Integration“.

Při řešení výzkumné aktivity jsou využívány kvantitativní metody, využívána jsou reálná mikrodata.

Realizace veškerých činností a výstupy této aktivity jsou projednávány s pracovníky MPSV. Výstupy z této výzkumné aktivity jsou neveřejné a určené pouze pro vnitřní potřeby MPSV.

Období řešení: 1/2018–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.7. Obecné otázky sociální politiky

7.7.1. Institucionální podpora na DKRVO

7.7.1.1. Kvalita výkonu sociální práce v ČR – vytvoření metodiky hodnocení a provedení prvotní evaluace

Hlavním cílem výzkumné aktivity je standardizace (tj. jednotné nastavení) východisek a procesů hodnocení kvality výkonu sociální práce jako nástroje neustálého zlepšování a rozvoje kvality výkonu sociální práce v ČR. Tohoto hlavního cíle bude dosaženo jednak zpracováním metodiky hodnocení kvality výkonu sociální práce napříč jednotlivými oblastmi systému sociální ochrany ČR, jednak pilotním ověřením této metodiky, a tedy provedením prvotního hodnocení kvality výkonu sociální práce. Pilotní ověření má současně sloužit jako výchozí bod pro dlouhodobé sledování kvality sociální práce v celé soustavě veřejných služeb. Součástí výzkumné aktivity je také vedení odborné diskuse na toto téma, a to zejména prostřednictvím publikační činnosti.

Řešení výzkumné aktivity bylo zahájeno rozsáhlým desk research českých i zahraničních zdrojů. Pro analýzu zahraničních přístupů k hodnocení kvality výkonu sociální práce byly vybrány země reprezentující odlišné modely institucionalizace

sociální práce. Konkrétně byly zahrnuty tyto země: Anglie, USA, Slovensko, Německo, Rakousko a Španělsko. Výsledkem této fáze byla jednak prvotní konceptualizace dané problematiky a formulování rámcových východisek řešení tohoto výzkumného úkolu, jednak zjištění, že v žádné ze zkoumaných zemí není k dispozici takový model hodnocení výkonu sociální práce, který by byl vytvořen pro plošné zjišťování kvality výkonu sociální práce napříč různými oblastmi jejího výkonu a kterým by se tedy bylo možné inspirovat pro české prostředí.

V následující fázi řešení bylo při nastavování dalších výzkumných prací nutné zohlednit skutečnost, že na centrální úrovni (ať již přijetím očekávaného zákona o sociální práci, či v koncepční činnosti MPSV nebo na úrovni profesních organizací) dosud v ČR nebyla formulována koncepce kvality sociální práce. Bez normativního vymezení kvality však nelze postupy hodnocení kvality koncipovat (srov. např. Merchel, 2013). Nad rámec původně koncipovaného postupu řešení proto bylo třeba témata zjišťovaná prostřednictvím kvalitativního sociologického výzkumu (metoda Delphi a polostrukturované rozhovory) rozšířit o zjišťování představ, jaké se s tímto tématem pojí mezi sociálními pracovníky a zastřešujícími organizacemi, aby bylo možné na základě jejich analýzy formulovat vlastní vymezení kvality výkonu sociální práce v ČR. Za tímto účelem byla ve druhém pololetí 2020 uskutečněna dvě kvalitativní terénní šetření: *dotazování řadových sociálních pracovníků prostřednictvím metody Delphi*, jehož se zúčastnilo 18 sociálních pracovníků, kteří v době výzkumu působili ve státní správě a samosprávě – obecní úřady, agenda SPOD, ÚP ČR; v nemocnicích a zdravotnických zařízeních, ve vzdělávacích a školských zařízeních a v terénních, ambulantních a pobytových sociálních službách; *kvalitativní rozhovory se zástupci řídicích orgánů a střešních organizací*. V rámci tohoto šetření bylo uskutečněno 19 výzkumných rozhovorů s 23 zástupci subjektů působících v této oblasti, mimo jiné například: Diakonie CČE, Slezská Diakonie, Charita ČR, APSS ČR, Profesní komora sociálních pracovníků (PKSP), MPSV – metodika standardů OSPOD, MPSV – Inspekce sociálních služeb, Asociace rané péče České republiky (ARP ČR), Asociace občanských poraden (AOP), krajské úřady – metodika SP, ÚP KrP – SP v NSD, GŘ Vězeňské služby ČR, Asociace vzdělavatelů v sociální práci (ASVSP). Celková délka nahrávek rozhovorů je 25,5 hodiny. Nahrávky byly doslovně přepsány. Předmětem tematické analýzy, která byla zahájena koncem roku 2020, pak byly tyto přepisy rozhovorů. Celkový objem takto vzniklého textu k analýze je cca 730 normostran.

V rámci řešení jsou využívány následující metody výzkumu: desk research českých i zahraničních zdrojů, kvalitativní výzkum využívající metodu Delphi a polostrukturované rozhovory se záměrně vybranými konverzačními partnery. Takto získaná kvalitativní data byla analyzována postupy tematické analýzy.

Pro první rok řešení nebyly plánovány žádné výsledky dle Metodiky 17+, nicméně byly zpracovány dva interní materiály. První z nich s názvem „**Zjišťování kvality výkonu sociální práce v ČR: Koncepce a mezinárodní srovnání**“ využíval výsledky výše zmíněného desk research pro formulaci prvního obecného návrhu koncepce zjišťování kvality výkonu sociální práce v ČR. Tento návrh byl diskutován se zástupci MPSV a na jeho základě bylo dosaženo vzájemné shody na rámcových parametrech hodnocení kvality výkonu sociální práce v ČR. Druhým z interních materiálů vytvořených v rámci výzkumné aktivity je výzkumná zpráva shrnující průběh a výsledky sběru dat prostřednictvím metody Delphi. Tato zpráva poskytuje vhled do představ řadových sociálních pracovníků, které tyto spojují s tématem „kvalita výkonu sociální práce“. Na tyto poznatky bude navazováno v dalších fázích řešení výzkumné aktivity.

Období řešení: 1/2020–12/2022.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.7.1.2. Vytvoření profesionální grafické úpravy metodiky depistáže, manuálu k vytvořené webové aplikaci pro zaznamenávání depistáže a videotutoriálů k této webové aplikaci

Projekt byl autonomním projektem VÚPSV, v. v. i., a neměl výzkumný charakter, neboť jeho cílem byla podpora implementace výsledků dosažených v rámci projektu „Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů“, spolufinancovaného TA ČR v programu Éta (TL01000229). Konkrétně se jednalo o tyto výsledky: metodická příručka **„ABC Depistáže: příručka pro výkon sociální práce na obecních úřadech“** a webový informační systém **„Správa depistáží“** (dostupné z: www.spravadepistazi.cz). Podpora plošné implementace těchto výsledků sledovala dva cíle: jednak zvýšení uživatelské přívětivosti těchto výsledků pro sociální pracovníky obecních úřadů, jednak zvýšení zájmu o tyto výsledky prostřednictvím jejich popularizace s využitím moderních marketingových prostředků.

Za účelem zvýšení uživatelské přívětivosti metodické příručky **„ABC Depistáže“** byla zajištěna její profesionální grafická úprava a tisk ve formě brožury pro distribuci příručky mezi sociální pracovníky obcí ve spolupráci s MPSV. Pro webový informační systém **„Správa depistáží“** byl dále vytvořen manuál ve formě uživatelské příručky a videotutoriálů, které přibližují práci s touto webovou aplikací. Za účelem podpory rozšiřování a propagace těchto výsledků pak bylo vytvořeno jedno popularizační video. Všechna tato videa jsou umístěna na Youtube kanálu VÚPSV, v. v. i.

Ačkoliv délka trvání projektu byla pouze tři měsíce, podařilo se v jeho rámci vytvořit komplexní uživatelskou a marketingovou podporu (viz výše) pro implementaci vybraných výsledků dosažených v rámci projektu TL01000229.

Období řešení: 10/2020–12/2020.

Zdroj financování: Institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace.

7.7.1. Evropský sociální fond a státní rozpočet ČR, Fondy EHP a Norska, ostatní zahraniční zdroje

7.7.1.1. Vytvoření systému sběru kvantitativních dat pro vyhodnocování situace Romů v české společnosti

Projekt má dva hlavní cíle:

1. realizovat (modelové) reprezentativní výběrové šetření romské populace;
2. nastavit metodiku sběru a analýzy etnicky senzitivních dat za účelem vyhodnocování socioekonomické situace romské populace na národní úrovni a vyhodnocování její změny v čase.

V roce 2020 byl projekt zahájen. Vzhledem k tomu, že charakter projektu odpovídá aplikovanému výzkumu, byly ustaveny dvě platformy – Projektová rada a Expertní platforma, které sdružují zástupce odborné a expertní veřejnosti za účelem zvýšení podpory cílů a výsledků projektu ze strany subjektů, které mají na jeho legitimizaci a implementaci významný vliv. Účelem Projektové rady je sdílet informace

o realizaci projektu; účelem Expertní platformy je konzultovat přípravu výběrového šetření. Uskutečnila se úvodní setkání, na kterých byly přestaveny cíle a záměry projektu, a dále tři setkání Expertní platformy, která byla zaměřena na představení a diskusi jednotlivých kroků při konceptualizaci výběrového šetření: metodologických obtíží spojených s romskou populací jako „hard-to-survey“ a jejich možná řešení; portfolio indikátorů, které by měly být sledovány v rámci výběrového šetření a proces jeho vzniku; legislativní kontext – údaje o etnické příslušnosti jako zvláštní kategorie údajů, jejichž sběr ošetřuje zákon o ochraně osobních údajů; vymezení cílové populace a její identifikace v terénu – screeningová kritéria.

V rámci těchto aktivit probíhala spolupráce s Agenturou Evropské unie pro základní práva (EU-FRA), Odborem lidských práv a ochrany menšin Úřadu vlády ČR, členy Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny, zájmovým sdružením romské občanské společnosti Romanonet a s pověřenkyní pro ochranu osobních údajů Kanceláře veřejného ochránce práv.

Při řešení problematiky projektu jsou využívány metody: kvantitativní přístup; pravděpodobnostní výběr (vícestupňový náhodný výběr); indikace socioekonomického postavení; měření nerovností; měření vývoje v čase.

V roce 2020 bylo dosaženo průběžných výsledků týkajících se jednotlivých fází konceptualizace výběrového šetření s ohledem na specifika cílové populace považované za „hard-to-survey populations“:

- Byla nastavena základní screeningová kritéria pro vymezení a identifikaci cílové populace: do těchto kritérií je promítnut jak přístup založený na sebeidentifikaci, tak přístup založený na objektivních znacích etnické příslušnosti (jazyk), tak také přístup založený na externí identifikaci (vnímání okolí). Použitím této kombinace je reagováno na předpoklad, že romská populace patří mezi populace, které jsou v literatuře označovány jako „hard-to-identify“ a „hard-to-persuade“, tedy populace, které je obtížné identifikovat a jako takové přesvědčit k účasti na výzkumu.
- Od Českého statistického úřadu byla získána data z cenzu 2011 o subpopulaci vymezené na základě znaků „národnost“ a „mateřský jazyk“. Na základě těchto dat byla provedena analýza územní distribuce cílové populace za účelem konstrukce opory výběru.
- Bylo stanoveno základní portfolio indikátorů, které by měly být vyhodnocovány na základě dat z výběrového šetření romské populace. Jejich výběr vychází z několika zdrojů – kromě studií, které se přímo zabývají postavením Romů nebo jiných marginalizovaných menšin a metodik formulujících postup při vyhodnocování dopadů politik, sehrál zásadní roli aktuálně vznikající Rámec pro monitorování iniciativy EU v oblasti rovnosti a začleňování Romů po roce 2020, z něhož byla použita většina tzv. headline indicators. Zásadním kritériem pro výběr indikátorů byla srovnatelnost dat s obecnou populací v ČR. Upřednostňovány byly ty indikátory, u nichž jsou k dispozici data za obecnou populaci v ČR získaná v rámci jiných, standardně prováděných šetření, s cílem zachytit míru znevýhodnění romské populace v různých oblastech. Portfolio indikátorů je dále konzultováno jak se členy Expertní platformy, tak s dalšími doporučenými odborníky.

Období řešení: 1/2020–4/2024.

Zdroj financování: Fondy EHP a Norska 2014–2021.

7.7.2. Účelová podpora TA ČR

7.7.2.1. Provádění depistáže a následné stanovení cílů pomoci sociálními pracovníky obecních úřadů

Cílem projektu bylo vytvoření komplexní podpory výkonu depistáže v rámci sociální práce na obecních úřadech obcí s rozšířenou působností a s pověřeným obecním úřadem. Komplexní podpora zahrnuje odborné vymezení depistáže jako metody sociální práce, vytvoření empiricky podložené metodické příručky pro výkon depistáže, vývoj webového informačního systému pro snadné a efektivní vedení administrativy spojené s výkonem depistáže. Účelem implementace výsledků je:

1. posílení legitimacy depistáže z hlediska vedení jednotlivých OÚ;
2. podpora provádění depistáže v rámci sociální práce na obcích, tím, že sociálním pracovníkům obecního úřadu bude poskytnut dosud chybějící návod a nástroje, jak depistáž (včetně následného stanovení cílů) adresovanou občanům v tíživé životní situaci pomoci realizovat v praxi;
3. prevence zanedbání/neposkytnutí pomoci občanům v obtížné životní situaci.

V roce 2020 se činnosti v rámci řešení projektu věnovaly zejména pilotáži „prototypů“ metodické příručky pro vykonávání depistáže v sociální práci na obecních úřadech obcí II. a III. typu a webové aplikace pro vedení záznamů o provedených depistážích a jejich následnému dopracování do finální podoby. Důležitou součástí řešení v roce 2020 zajištění procesu předání těchto výsledků externím aplikačním garantům (Města Ivančice, Strážnice a Veselí nad Moravou) k využívání v praxi, včetně dojednání a uzavření příslušných smluv a implementačních plánů.

Ústředním rysem přítomným po celou dobu řešení bylo využívání multidisciplinárního přístupu a vybraných principů akčního výzkumu. Na řešení projektu se po celou dobu řešení aktivně podíleli odborníci z různých disciplín (konkrétně právo, medicína, psychologie) a rovněž zástupci potenciálních uživatelů výsledků určených pro aplikaci v praxi, tj. sociální pracovníci tří obecních úřadů a MPSV. Řešení celého projektu bylo zakotveno v principech intervenčního výzkumu, který typicky zahrnuje několik na sebe navazujících kroků. Na počátku řešení takového výzkumu jsou obvykle zařazeny výzkumné činnosti zaměřené na identifikaci a zpřesnění problematiky, jež by měl nový postup upravovat, poté následuje návrh „prototypu“ inovativního postupu (např. zde v oblasti výkonu sociální práce) a dále pilotní testování a rozšiřování nového postupu. V souladu s touto metodikou byl projekt rozčleněn do tří na sebe navazujících fází. Jednalo se o první fázi výzkumnou (březen 2018 až březen 2019), která zahrnovala sběr dat s využitím kvalitativních i kvantitativních metod sociologického výzkumu, druhé fázi, která byla věnována vývoji inovativní metodické příručky a webové aplikace (celý rok 2019) a třetí fázi, která byla zaměřena na testování těchto výsledků v praxi a jejich finalizaci (rok 2020). Každá z fází měla odlišné cíle, a tedy i postupy jejich dosažení.

V roce 2020 byla úspěšně završena tvorba hlavních výsledků projektu, jimiž byla metodická příručka **„ABC Depistáže: příručka pro výkon sociální práce na obecních úřadech“** a **webový informační systém „Správa depistáží“** (dostupné z: www.spravadepistazi.cz). Metodická příručka **„ABC Depistáže“** určená především sociálním pracovníkům obecních úřadů vznikla v úzkém sepětí s praxí a ve spolupráci s multidisciplinárním týmem. Příručka poskytuje sociálním pracovníkům odbornou oporu a vodítka při uskutečňování a rozvíjení depistáže na jejich pracovištích. Některé navržené postupy mohou sloužit jako inspirace i pro sociální pracovníky z jiných

oblastí výkonu sociální práce, zejména terénních sociálních služeb. Příručka je k dispozici v tištěné i elektronické podobě.

Webová aplikace **„Správa depistáží“** navazuje na právě zmíněnou metodickou příručku a byla vytvořena na míru potřebám výkonu depistáže na obecních úřadech. Aplikace umožňuje záznam podnětu i průběhů různých typů depistáže. Samozřejmostí je export záznamu ve formátu Word k snadnému založení do spisu. Aplikace také umožňuje snadné a přehledné výpisy základních statistických údajů o provedených depistážích.

V neposlední řadě je třeba zmínit, že v roce 2020 byla rovněž dokončena monografie **„Depistáž v sociální práci na obecních úřadech“**, která širokou odbornou veřejnost seznamuje s aktuálními poznatky o pojetí a výkonu depistáže v sociální práci na obecních úřadech, tj. jakými způsoby a v jakém rozsahu je v současné době depistáž na obecních úřadech vykonávána, jaké praktické aspekty spojené s výkonem depistáže řeší, a to včetně případných překážek a rizik. V závěru studie předkládá v českém prostředí poprvé formulovaný návrh empiricky zakotvené obecnější definice metody depistáže pro sociální práci na obecních úřadech, právě včetně typologie dílčích variant výkonu depistáže v praxi.

Období řešení: 3/2018–12/2020.

Zdroj financování: Technologická agentura ČR, program ÉTA.

7.8. Knihovnicko-informační služby

V roce 2020 poskytovalo oddělení knihovnicko-informačních služeb pracovníkům VÚPSV, v. v. i., MPSV a uživatelům z řad široké veřejnosti komplexní knihovnicko-informační služby, monitorovalo vývojové trendy, vyhledávalo nové vědeckovýzkumné příležitosti a zabezpečovalo řadu souvisejících úkolů. Činnost oddělení byla zaměřena jednak na doplňování, zpracovávání a zpřístupňování fondu knihovny VÚPSV, v. v. i., jednak studijně, tj. na rozborovou činnost, zpracovávání rešerší, analýz a informací, výměnu informací, zabezpečování ediční a publikační činnosti VÚPSV, v. v. i., a na vydávání pravidelných publikací. Další aktivity oddělení se týkaly také informační podpory výzkumu ústavu a prezentace jeho výsledků.

Knihovna VÚPSV, v. v. i., je zapsána v databázi knihoven evidovaných Ministerstvem kultury ČR (dále jen „MK ČR“) jako veřejná knihovna se specializovaným knihovním fondem a dlouhodobě působí jako středisko vědeckých informací pro oblast práce a sociálních věcí. Fond knihovny obsahuje jak české, tak zahraniční prameny tematicky zaměřené na problematiku práce a zaměstnanosti, sociální politiky a sociální ochrany, rodiny, migrace a integrace cizinců a dalších příbuzných oblastí i informace z průřezových vědních oborů. Zahrnuje řadu historicky cenných, v některých případech unikátních pramenů. Uživatelé knihovny jsou kromě pracovníků VÚPSV, v. v. i., a MPSV také odborní pracovníci jiných výzkumných a vědeckých institucí, pracovníci státní správy a samosprávy, pracovníci veřejného sektoru, pedagogičtí pracovníci, studenti a pracovníci médií.

V oblasti poskytování informací se oddělení v roce 2020 zaměřilo především na poskytování knihovnicko-informačních služeb. Fond knihovny byl doplňován a rozšiřován se zřetelem na potřeby výzkumu a požadavky uživatelů knihovny. K získávání relevantních a aktuálních informací sloužilo kromě nákupu publikací a periodik rovněž pravidelné monitorování webových stránek významných

mezinárodních institucí a organizací. Do katalogu knihovny byly průběžně ukládány bibliografické záznamy přírůstků knihovny a dokumentačně zpracovávaných časopiseckých článků, právních předpisů, speciálních dokumentů a dalších pramenů.

V průběhu roku 2020 pokračovalo vyjednávání s poskytovateli zahraničních placených odborných databází (elektronických informačních zdrojů) souvisejících zejména s výše uvedenými oblastmi zájmu uživatelů a celého VÚPSV, v. v. i. V rámci informační podpory výzkumu oddělení zabezpečovalo řešerše literatury, podkladové materiály dalších informace včetně jejich zpracovávání k aktuálním tématům na základě požadavků pracovníků VÚPSV, v. v. i., MPSV a dalších uživatelů. Kromě toho oddělení zajišťovalo organizaci a administraci záležitostí souvisejících s ediční činností VÚPSV, v. v. i., (administrativní zajišťování oponentských posudků, jazyková a formální úprava publikací).

V současné době je v databázi knihovny uloženo přes 93 tisíc záznamů. Dokumentováno bylo 38 domácích a zahraničních periodik. Uživatelům knihovny byl na webových stránkách VÚPSV, v. v. i., k dispozici přístup k online katalogu knihovny s možností přímého vyhledávání a rezervací informačních dokumentů. Vyhledávat lze abecedně podle autorů, názvů publikací, článků a periodik a klíčových slov v češtině i angličtině nebo formou rozšířeného vyhledávání na základě individuálně zvolených kritérií.

Významnou součástí poskytovaných služeb oddělení knihovnicko-informačních služeb je každoroční příprava podkladů pro zápis výsledků výzkumné činnosti VÚPSV, v. v. i., do databáze Informačního systému výzkumu, vývoje a inovací (IS VaVaI), který spravuje Rada pro výzkum, vývoj a inovace. S tímto pak souvisí rovněž zpracovávání přehledů publikační činnosti výzkumných pracovníků VÚPSV, v. v. i., jejich pravidelná aktualizace a prezentace na webových stránkách VÚPSV, v. v. i.

Od roku 2010 je budován **Zlatý fond sociální politiky** zahrnující významná díla odrážející historický vývoj české, popř. československé sociální politiky, jehož hlavním posláním je usnadnit přístup k historickým pramenům vědeckým, výzkumným a pedagogickým pracovníkům v dané oblasti, stejně jako studentům příslušných oborů a dalším zájemcům z řad odborné veřejnosti. Cílem je rovněž zviditelnit tuto problematiku široké veřejnosti. Databáze Zlatého fondu sociální politiky je vytvářena samostatně a zpřístupněna je, stejně jako databáze knihovny, online z webových stránek VÚPSV, v. v. i. Databáze obsahuje bibliografické záznamy historicky cenných děl z oblasti sociální politiky, sociálního zabezpečení, sociálního pojištění, trhu práce apod. Jednotlivé záznamy obsahují kromě základních bibliografických údajů také kopie titulních listů, obsahy publikací, případně předmluvy či doslovy a části textu. V rámci zlepšování dostupnosti cenných materiálů Zlatého fondu sociální politiky v současné době probíhá jeho digitalizace.

V roce 2020 vyšlo šest dvojčísel **Dokumentačního zpravodaje**, který obsahuje výběr bibliografických záznamů přírůstků knihovny a pramenů dokumentačně zpracovávaných v oddělení knihovnicko-informačních služeb.

Statistické údaje dokumentující činnost oddělení knihovnicko-informačních služeb za rok 2020

I. KNIHOVNÍ FOND

Stav fondu knihovny celkem k 31.12.2019	21 543
Stav fondu knihovny celkem k 31.12.2020	21 518
Počet exemplářů titulů docházejících periodik	32
Úbytky fondu knihovny	200
Přírůstky fondu knihovny	175

Přírůstky bibliografických záznamů publikací, časopiseckých článků, právních předpisů a jiných dokumentů	738 záznamů
Počet materiálů stažených z monitorovaných webových stránek	116 záznamů

II. UŽIVATELÉ A VÝPŮJČKY

Návštěvníci knihovny (fyzické návštěvy)	193
Celkový počet výpůjček	639

III. ELEKTRONICKÉ SLUŽBY KNIHOVNY

Počet návštěv webové stránky knihovny	134
Počet návštěv online katalogu knihovny	515
Počet návštěv Zlatého fondu sociální politiky	66
Počet návštěv Evidence publikační činnosti pracovníků ústavu	41

7.8.1. Časopis FÓRUM sociální politiky

V roce 2020 vycházel 14. ročník odborného recenzovaného časopisu FÓRUM sociální politiky (dále též „FSP“). Časopis se věnuje sociální problematice v širokém pojetí, tj. sociální politice, sociálnímu zabezpečení, sociálnímu pojištění, státní sociální podpoře, sociální pomoci, sociálním službám, rodinné politice, trhu práce, industriálním vztahům, pracovním podmínkám, příjmům a mzdám a dalším příbuzným tématům.

Snahou redakce je zprostředkovat čtenářům aktuální dění v oboru, případně některá čísla zaměřit na jeden důležitý tematický komplex. V recenzované části časopisu jsou publikovány příspěvky čerpající z výsledků výzkumné činnosti, teoretické články a analýzy. O zařazení příspěvků do recenzované části časopisu rozhoduje redakční rada na základě výsledků recenzního řízení, při kterém je každý příspěvek anonymně hodnocen dvěma recenzenty. Obsah nerecenzované části tvoří informace o dění v oblasti sociální politiky v ČR i v zemích Evropské unie, statistiky, články o projektech podporovaných z prostředků EU, příspěvky přinášející poznatky z praxe a recenze oborově relevantních zajímavých knih. Nerecenzovaná část FSP obsahuje i informační servis s výběrem z přírůstků knihovny VÚPSV, v. v. i., a se zprávami o aktivitách VÚPSV, v. v. i.

Časopis je zařazen Radou pro výzkum, vývoj a inovace do Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Indexován je v databázi ERIH PLUS (European Reference Index for the Humanities and Social Sciences) a dostupný je rovněž v elektronické knihovně CEEOL (Central and Eastern European Online Library) – platformě globálně zpřístupňující společenskovední a humanitněvědní publikace ze střední, východní a jihovýchodní Evropy.

Redakce časopisu během roku 2020 průběžně zajišťovala činnosti související se zabezpečováním obsahové náplně, připravovala podklady pro polygrafické zpracování a výrobu časopisu a koordinovala jeho distribuci. Udržovala komunikaci se členy redakční rady, autory i recenzenty, zpracovávala a předávala podklady pro výplatu autorských honorářů a odměn recenzentů, vykonávala rovněž všechny související administrativní agendy včetně vedení potřebných rejstříků a archivace podkladů. Práce byly vykonávány a zajišťovány šéfredaktorem.

Po celý rok 2020 pokračoval trend zahájený 6. číslem v roce 2019, kdy každé z vydání obsahuje oproti minulosti o jeden recenzovaný článek více, tedy tři recenzované stati. Zároveň se podařilo získat ke spolupráci více renomovaných odborníků jak mezi přispěvateli, tak mezi autory posudků v rámci recenzního řízení.

V roce 2020 připravila redakce dvě monotematická čísla zabývající se aktuálními velmi závažnými tématy sociální politiky: 4. (srpnové) číslo FSP se věnovalo sociálně politickým dopadům 4. průmyslové revoluce a 5. (říjnové) číslo FSP se zaměřilo na sociálně politické důsledky koronavirové pandemie. Mezi další témata opakovaně probíraná ve vydáních FSP v roce 2020 patřila zejména tato: důchodový systém a jeho reformy, situace osob bez domova, problematika stále častěji diskutovaného konceptu tzv. základního nepodmíněného příjmu.

V roce 2020 proběhly celkem čtyři schůze redakční rady, z toho jedna v online podobě. Intenzivní komunikace rady probíhala rovněž prostřednictvím písemné korespondence (e-mailem), která do jisté míry zastoupila dvě schůze zrušené následkem koronavirové pandemie. V dalších ohledech fungovala spolupráce se členy redakční rady, s tiskárnou, s autory i recenzenty standardně. Všechna čísla byla vydána v plánovaném termínu, tj. vždy k 15. dni každého sudého měsíce.

V roce 2020 se kladně projevilo rozšíření redakční rady o zahraniční odborníky: v 5. čísle vyšel článek od jejího člena Marka Szczepańskiego, profesora Vysokého učení technického v Poznani. Navazování kontaktů se zahraniční badatelskou obcí se projevilo i tím, že 3. číslo FSP otisklo esej Geoffreyho Pleyerse – místopředsedy pro výzkum Mezinárodní sociologické asociace (International Sociological Association), který vyučuje sociologii na Katolické univerzitě v Lovani (Belgie) a je předsedou programu „Sociální hnutí v globálním věku“ na College d'Etudes Mondiales (Paříž).

Redakce FSP navázala mediální partnerství se Sociologickým časopisem. Ve spolupráci s řadou dalších subjektů redakce FSP vzájemným otiskováním calls for papers, pozvánek na konference apod. pomáhala zvyšovat publicitu jak časopisu samotného, tak VÚPSV, v. v. i. Šéfredaktor FSP zároveň spolupracoval na rozvoji komunikace VÚPSV, v. v. i., prostřednictvím webu VÚPSV, v. v. i., a sociálních sítí Facebook, Twitter a LinkedIn, kde se pravidelně informovalo rovněž o nových číslech časopisu. Povědomí o FSP bylo posíleno jeho zařazením do mezinárodní elektronické knihovny CEEOL (Central and Eastern European Online Library), dále i pokračujícím otiskováním tiskových zpráv prostřednictvím služby Protext ČTK a zařazením časopisu do nabídky mediálních databází společnosti Newton Media.

8. Hodnocení další a jiné činnosti

V rámci této činnosti nebyly v daném období VÚPSV, v. v. i., realizovány žádné aktivity.

9. Přehled publikační činnosti

Významnou součástí aktivit jednotlivých pracovníků VÚPSV, v. v. i., je prezentace získaných poznatků v odborném tisku. V roce 2020 vyšla řada monografií a výzkumných zpráv. Nová zjištění byla též publikována v odborných časopisech, a to jak ve formě recenzovaných, tak i nerecenzovaných článků.

BAREŠ, Pavel – DOHNALOVÁ, Marie. *Legislativní a institucionální podmínky pro činnost sociálních podniků a pro zaměstnávání osob znevýhodněných na trhu práce. S přihlédnutím ke specifickému postavení a možnostem pracovní integrace u osob se záznamem v trestním rejstříku*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 94 stran. ISBN 978-80-7416-359-3 (print). 978-80-7416-387-6 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_476.pdf

BAREŠ, Pavel – HON, Filip – PRŮŠA, Ladislav. *Mezinárodní komparace rozsahu a struktury příjemců příspěvku na péči a podmínek pro jeho přiznání v ČR, na Slovensku, v Německu a v Rakousku*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 47 stran. ISBN 978-80-7416-396-8 (print). ISBN 978-80-7416-397-5 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vv_016.pdf

BAREŠ, Pavel – HON, Filip – PRŮŠA, Ladislav. *Mezinárodní komparace rozsahu a struktury příjemců příspěvku na péči a podmínek pro jeho přiznání v ČR, na Slovensku, v Německu a v Rakousku*. In: LANGHAMROVÁ, J. – VRABCOVÁ, J. (eds.). *Sborník příspěvků RELIK 2020. Reprodukce lidského kapitálu – vzájemné vazby a souvislosti*. Praha: Oeconomica, 2020, s. 140-152. ISBN 978-80-245-2394-1.

Dostupné z: <https://relik.vse.cz/2020/download/pdf/368-Hon-Filip-paper.pdf>

BAREŠ, Pavel – KUBÁT, Jan – SCHEBELLE, Danica. *Program kvalifikovaný zaměstnanec (dříve Režim Ukrajina) v reflexi členů Konfederace zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 81 stran. ISBN 978-80-7416-398-2 (print). ISBN 978-80-7416-399-9 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_482.pdf

BARVÍKOVÁ, Jana – PALONCYOVÁ, Jana. *Kvalifikované odhady pracovníků obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů počtů zprostředkování náhradní rodinné péče s ohledem na etnickou příslušnost dětí v roce 2018*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 57 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/kvalifikovane-odhady-pracovniku-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-a-krajskych-uradu-poctu-zprostredkovani-nahradni-rodinne-pece-s-ohledem-na-etnickou-prislusnost-deti-v-roce-2018/?wpdmml=12618&refresh=60886908475411619552520>

BARVÍKOVÁ, Jana – PALONCYOVÁ, Jana. *Zkušenosti obcí s rozšířenou působností a krajských úřadů se zprostředkováním náhradní rodinné péče*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 65 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/zkusenosti-obci-s-rozsirenou-pusobnosti-a-krajskych-uradu-se-zprostredkovanim-nahradni-rodinne-pece-2018/?wpdmml=12620&refresh=60886908493d51619552520>

BERAN, Vlastimil. *Monitoring nákladů práce v České republice, ve státech Evropské unie a v USA v letech 2012–2017. Bulletin No. 13.* Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 65 stran.

ISBN 978-80-7416-385-2 (print). ISBN 978-80-7416-386-9 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/np_13.pdf

BERAN, Vlastimil. Demotivative Effect of Social on the Labor Supply of Low-Skilled Workers. In. NÁLEPOVÁ, V. – UHROVÁ, N. (eds.). *Proceedings of the International Scientific Conference Economic and Social Policy.* Ostrava: Vysoká škola PRIGO, 2020, s.1-13.

ISBN 978-80-87291-27-6. ISSN 2571-1776.

Dostupné z: https://www.narodacek.cz/wp-content/uploads/2021/01/Proceedings-of-the-International-Scientific-Conference_2020_final1-12-24.pdf

BERAN, Vlastimil – GODAROVÁ, Jana. Minimum Wage versus Social Benefits in the Czech Republic. In. STANÍČKOVÁ, M. – MELECKÝ, L. – DOLEŽALOVÁ, P. – POWADOVÁ, T. (eds.). *Proceedings of the 5th International Conference on European Integration 2020.* Ostrava: VŠB, 2020, s. 75-82.

ISBN 978-80-248-4455-8 (print). ISBN 978-80-248-4456-5 (pdf). ISSN 2571-029X.

Dostupné z: <https://www.ekf.vsb.cz/export/sites/ekf/icei/.content/galerie-souboru/ICEI-2020-Proceedings.pdf>

CZESANÁ, Věra – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína. *Metodika verifikace výstupů regionálních modelů a národního modelu predikce trhu práce.* Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 186 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

DOHNALOVÁ, Zdeňka – NEČASOVÁ, Mirka – TRBOLA, Robert. *Výzkum etických dilemat hodnot a principů sociální práce.* Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 125 stran. ISBN 978-80-7416-366-1 (print). ISBN 978-80-7416-367-8 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_472.pdf

DOHNALOVÁ, Zdeňka – NEČASOVÁ, Mirka – TRBOLA, Robert. *Výzkum etických dilemat hodnot a principů sociální práce. Doporučení pro aktualizaci či vydání Etického kodexu sociálních pracovníků ČR.* Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 5 stran.

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/os_004.pdf

DOHNALOVÁ, Zdeňka – TRBOLA, Robert. Reflexe hodnot z perspektivy sociálních pracovníků. *Sociální práce/Sociálna práca*, roč. 20, č. 5 (2020), s. 127-138. ISSN 1213-6204. e-ISSN 1805-885X.

Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/reflexe-hodnot-z-perspektivy-socialnich-pracovniku/>

DVOULETÝ, Ondřej – HORA, Ondřej. Analýza dopadů programu podpory podnikání pro nezaměstnané v České republice. *Politická ekonomie*, roč. 68, č. 2 (2020), s. 142-167.

ISSN 0032-3233. e-ISSN 2336-8225.

Dostupné z: <https://polek.vse.cz/pdfs/pol/2020/02/02.pdf>

ELIÁŠKOVÁ, Ivana – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína. *Identifikace bariér v poskytování služeb kariérového poradenství – bariéry na straně příjemců. Výsledky dotazníkového šetření na populaci 15–64 let ke vnímání kariérového poradenství*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 82 stran.

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vv_015.pdf

ELIÁŠKOVÁ, Ivana – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína. *Identifikace bariér v poskytování služeb kariérového poradenství: bariéry na straně poskytovatelů služeb (závěrečná zpráva)*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 70 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/identifikace-barier-v-poskytovani-sluzeb-karieroveho-poradenstvi-bariery-na-strane-poskytovatelu-sluzeb-zaverecna-zprava/?wpdmdl=7682&refresh=5f6c4528d58161600931112>

HANNAN, Thomas – KOTÍKOVÁ, Jaromíra – ŠILHÁN, Klaudius – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína – ZEHETNER, Karl. *Studie Best practice. Realizace rekvalifikací v zahraničí*. VÚPSV, v. v. i., 2020. 65 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/studie-best-practice-realizace-rekvalifikaci-v-zahranici/?wpdmdl=12835&refresh=608a8606ae1951619691014>

HAVLÍKOVÁ, Jana. Zdroje znalostí využívané sociálními pracovníky při jejich každodenní práci s klienty. *Sociální práce/Sociální práce*, roč. 20, č. 5 (2020), s. 108–126.

ISSN 1213-6204. e-ISSN 1805-885X.

Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/5447-revision-v1/>

HAVLÍKOVÁ, Jana. – HUBÍKOVÁ, Olga. *ABC Depistáže: příručka pro výkon sociální práce na obecních úřadech*. Brno: VÚPSV, v. v. i., 2020. 104 stran.

ISBN 978-80-7416-390-6 (print). ISBN 978-80-7416-391-3 (pdf).

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/abc-depistaze-prirucka-pro-socialni-praci-na-obecnich-uradech/?wpdmdl=9415&refresh=60059e51b7eb11610980945>

HAVLÍKOVÁ, Jana. – HUBÍKOVÁ, Olga. *Depistáž v sociální práci na obecních úřadech*. Brno: VÚPSV, v. v. i., 2020. 204 stran.

ISBN 978-80-7416-356-2 (print). ISBN 978-80-7416-374-6 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/fulltext/vz_470.pdf

HAVLÍKOVÁ, Jana – TURČÍNEK, Jan. *Správa depistáží: Uživatelská příručka (verze 1.1)*. Brno: VÚPSV, v. v. i., 2020. 52 stran.

ISBN 978-80-7416-392-0 (print). ISBN 978-80-7416-393-7 (pdf).

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/uzivatelska-prirucka-k-webovemu-informacnimu-systemu-sprava-depistazi/?wpdmdl=9406&refresh=60059e51b966f1610980945>

HOLPUCH, Petr. *Metodologie sčítání osob v nejistém a nevyhovujícím bydlení*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 10 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/metodologie-scitani-osob-v-nejistem-a-v-nevyhovujicim-bydleni/?wpdmdl=12334&refresh=6082ca92dc4ce1619184274>

HOLPUCH, Petr – NEŠPOROVÁ, Olga. Ekonomická aktivita, materiální situace a adaptace na chudobu vybraných skupin osob bez domova. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 3 (2020), s. 26-33.

ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/rok-2020-03/?wpdmdl=8569&refresh=5f50cc5a2fa681599130714>

HOLPUCH, Petr – NEŠPOROVÁ, Olga. *Populace osob bez domova v České republice. Osoby přespávající venku, v noclehárnách, v azylových domech a v obecních ubytovnách*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 118 stran.

ISBN 978-80-7416-388-3 (print). ISBN 978-80-7416-389-0 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_478.pdf

HOLUB, Martin. Automatické přizpůsobení důchodového věku naději dožití. In. LANGHAMROVÁ, J. – VRABCOVÁ, J. (eds.). *Sborník příspěvků RELIK 2020. Reprodukce lidského kapitálu – vzájemné vazby a souvislosti*. Praha: Oeconomica, 2020, s. 110-128.

ISBN 978-80-245-2394-1.

Dostupné z: <https://relik.vse.cz/2020/download/pdf/376-Holub-Martin-paper.pdf>

HÖHNE, Sylva – ŠTASTNÁ, Anna. *Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990 – 2019. Bulletin No. 35*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 75 stran.

ISBN 978-80-7416-375-3 (print). ISBN 978-80-7416-376-0 (pdf).

Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/bullNo35.pdf>

HORA, Ondřej – HORÁKOVÁ, Markéta – RÁKOCZYOVÁ, Miroslava – SIROVÁTKA, Tomáš – SUCHANEC, Miroslav. *Vyhodnocení rekvalifikačních programů realizovaných v České republice v roce 2016*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 164 stran.

ISBN 978-80-7416-383-8 (print). ISBN 978-80-7416-384-5 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_475.pdf

HORA, Ondřej – SIROVÁTKA, Tomáš. Why targeting matters: The apprenticeship program for youth in the Czech Republic. *Social Policy & Administration*, roč. 54, č. 7 (2020), s. 1198-1214.

ISSN 0144-5596. e-ISSN 1467-9515.

Dostupné z: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/spol.12598>

HORECKÁ, Miroslava – JIRÁČKOVÁ, Pavlína – KOTÍKOVÁ, Jaromíra – LUSKOVÁ, Daniela – PAVEL, LUKÁŠ – SOKAČOVÁ, Linda – ŠILHÁNKOVÁ, Lenka. *Hodnocení účelnosti využití státního příspěvku na výkon pěstounské péče na činnosti realizované v rámci doprovázení osob pečujících a osob v evidenci, vyčíslení nákladů na jednotlivé činnosti, které jsou součástí doprovázení*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 118 stran.

ISBN 978-80-7416-402-6 (print). ISBN 978-80-7416-403-3 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vv_017.pdf

HORTLÍK, Petr. *Definice grafických a tabulkových výstupů vytvořených v rámci projektu KOMPAS pro prezentaci výsledků predikcí na národní i regionálních úrovních*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 19 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

HORTLÍK, Petr – LICHARD, Tomáš – STUPNYTSKYY, Oleksandr a kol. *Souhrnná Metodika modelového aparátu predikcí trhu práce*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 319 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

HORTLÍK, Petr. *Technický popis programového produktu pro automatizované generování textů pro webovou aplikaci z LEON*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 16 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

HRABA, Jan – KUBÁT, Jan – SCHEBELLE, Danica. *Studenti veřejných vysokých škol z třetích zemí studující v českém jazyce na území Hlavního města Prahy*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 109 stran.

ISBN 978-80-7416-362-3 (print). ISBN 978-80-7416-363-0 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/fulltext/vz_471.pdf

HUBÍKOVÁ, Olga. Péče sociálních pracovníků o sebe v pracovních podmínkách na obecních úřadech. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 6 (2020), s. 15-21. ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/2021/02/26/forum-socialni-politiky-6-2020/>

KOTÍKOVÁ, Jaromíra – KYZLINKOVÁ, Renata – VÁŇOVÁ, Jana – VEVERKOVÁ, Soňa – VYCHOVÁ, Helena. *Flexibilní formy práce – homeworking v ČR a vybraných evropských zemích*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 92 stran.

ISBN 978-80-7416-400-2 (print). 978-80-7416401-9 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_479.pdf

KOTÍKOVÁ, Jaromíra – PETRÁŠEK, Josef – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína. *Systém dalšího vzdělávání – pojetí rekvalifikací jako součásti dalšího vzdělávání*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 32 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/system-dalsiho-vzdelavani-a-pojeti-rekvalifikaci-jako-soucasti-dalsiho-vzdelavani/?wpdmdl=12428&refresh=608696d51f9d51619433173>

KOTÍKOVÁ, Jaromíra – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína – VYCHOVÁ, Helena a kol. *Metodiky fungování krajských platforem / struktur na regionálních úrovních zohledňující specifika jednotlivých krajů*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 345 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

KOTÍKOVÁ, Jaromíra – ŠŤASTNOVÁ, Pavlína – VYCHOVÁ, Helena a kol. *Barometr trhu práce v regionech*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 115 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

KOTÍKOVÁ, Jaromíra – VÍŠEK, Petr. Koronavirová pandemie jako podnět k nové společenské smlouvě? *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 2 (2020), s. 2-3. ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/rok-2020-02/?wpdmdl=8157&refresh=5efdd6351a2f21593693749>

KOTRUSOVÁ, Miriam – KUBÁT, Jan – MAREŠOVÁ, Helena – SCHEBELLE, Danica – TÁBORSKÁ, Marie. *Role poskytovatelů sociálních služeb pro (dlouhodobě nezaměstnané) osoby bez domova v procesu hledání a udržení si zaměstnání a jejich spolupráce s ÚP ČR*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 95 stran.

ISBN 978-80-7416-358-6 (print). ISBN 978-80-7416-378-4 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_474.pdf

KRAUS, Arno – VÍŠEK, Petr. Čtvrtá průmyslová revoluce, trh práce a covid-19. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 4 (2020), s. 27-30.

ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/forum-socialni-politiky-4-2020/?wpdmml=8866&refresh=5ff456cfde07a1609848527>

KROUPA, Aleš – KYZLINKOVÁ, Renata – LEHMANN, Štěpánka – SEDLÁR, Jan – ŠPAČEK, Ondřej – VEVERKOVÁ, Soňa. *Zkracování pracovní doby*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 89 stran.

ISBN 978-80-7416-394-4 (print). ISBN 978-80-7416-395-1 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_481.pdf

KUBÁT, Jan – MAREŠOVÁ, Jarmila – OLECKÁ, Ivana – SCHEBELLE, Danica – ŽOFKA, Jan a kol. *Souhrnná výzkumná zpráva smíšeného výzkumu o zdravotní péči a zdravotním stavu cizinců v ČR*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 245 stran.

ISBN 978-80-7416-381-4 (print). ISBN 978-80-7416-382-1 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vv_018.pdf

KUBÁT, Jan – POJER, Petr – SCHEBELLE, Danica. *Soustava indikátorů integrace cizinců z třetích zemí v ČR*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 66 stran.

KUCHAŘOVÁ, Věra a kol. *Zpráva o rodině 2020*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 251 stran.

ISBN 978-80-7416-379-1 (print). 978-80-7416-380-7 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_477.pdf

KUCHAŘOVÁ, Věra. *Reflexe rodinné politiky – očekávání a postoje. Souhrn podkladů pro potřeby odboru rodinné politiky a ochrany práv dětí MPSV*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 98 stran.

ISBN 978-80-7416-404-0 (print). ISBN 978-80-7416-405-7 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_480.pdf

KYZLINKOVÁ, Renata – VEVERKOVÁ, Soňa – VYCHOVÁ, Helena. *Práce z domova – popis stavu před pandemií a možné konsekvence do nových poměrů organizace práce*. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 5 (2020), s. 9-15.

ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/forum-socialni-politiky-5-2020/?wpdmml=9027&refresh=6000207a68cdf1610621050>

LICHARD, Tomáš a kol. *Analýza možných dopadů automatizace a robotizace v odvětví Výroba dopravních prostředků na zaměstnanost v období 2020–2025*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 32 stran.

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/fulltext/vv_011.pdf

LICHARD, Tomáš. *Vyhodnocení očekávání potencionálních uživatelů výstupů predikčních modelů*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 8 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/vybrane-projekty/kompas/>

MERTL, Jiří. „Musíte makat a poslouchat, no“: Vězení, potlačování autonomie a responsabilizace u vězněných a propuštěných osob v ČR. *Sociologický časopis/Czech Sociological Review*, roč. 56, č. 4 (2020), s. 523-553.

ISSN 0038-0288. e-ISSN 2336-128X.

Dostupné z: <https://sreview.soc.cas.cz/pdfs/csr/2020/04/04.pdf>

MERTL, Jiří. Pozitivní společenský dopad koronaviru? Impuls k úvahám o solidaritě, empatii, důstojnosti a základním nepodmíněném příjmu. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 5 (2020), s. 29-35.

ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/forum-socialni-politiky-5-2020/?wpdmml=9027&refresh=6000207a68cdf1610621050>

MUSIL, Libor. Interpretace očekávání těch druhých sociálními pracovníky. *Sociální práce/Sociálna práca*, roč. 20, č. 6 (2020), s. 5-22.

ISSN 1213-6204. e-ISSN 1805-885X.

Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/interpretace-ocekavani-tech-druhych-socialnimi-pracovniky/>

NEČASOVÁ, Mirka. Přístupy sociálních pracovníků ke strategickým dilematům ve světle Globální definice sociální práce. *Sociální práce/Sociálna práca*, roč. 20, č. 5 (2020), s. 41-56.

ISSN 1213-6204. e-ISSN 1805-885X.

Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/5439-revision-v1/>

NEŠPOROVÁ, Olga. Pandemie covid-19 a osoby bez domova. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 5 (2020), s. 35-37.

ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/forum-socialni-politiky-5-2020/?wpdmml=9027&refresh=5ff5eb0eccb101609952014>

NEŠPOROVÁ, Olga. Výzkum osob bez domova. *Zpravodaj sociálního bydlení*, č. 3 (2020), s. 24-28.

Dostupné z:

http://www.socialnibydeni.mpsv.cz/images/soubory/Zpravodaje_html/Zpravodaj_sociálního_bydlení_3_2020.pdf

NEŠPOROVÁ, Olga. Zkušenosti rodičů s otcovskou poporodní péčí. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 2 (2020), s. 32-36.

ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/rok-2020-02/?wpdmml=8157&refresh=5efdd6351a2f21593693749>

PLASOVÁ, Blanka – VYHLÍDAL, Jiří. *Autonomie rozhodování liniových pracovníků ve veřejných službách zaměstnanosti v Jihomoravském kraji (Factorial Survey Experiment)*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 111 stran.

ISBN 978-80-7416-343-2 (print). ISBN 978-80-7416-377-7 (pdf).

Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_473.pdf

PRŮŠA, Ladislav. Čínská chřipka ochromila celý svět. *Rezidenční péče*, roč. 16, č. 2 (2020), s. 1 a 13.
ISSN 1801-8718.

Dostupné z: <https://www.rezidencnipece.cz/archiv/casopis/2002.pdf>

PRŮŠA, Ladislav. Úhrada klientů za poskytování ubytování a stravování v pobytových zařízeních sociálních služeb v ČR. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 2 (2020), s. 4-9.
ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/rok-2020-02/?wpdmdl=8157&refresh=5efdd6351a2f21593693749>

PUNOVÁ, Monika. Osobnostní dispozice a odolnost sociálních pracovníků. *Sociální práce/Sociálna práca*, roč. 20, č. 5 (2020), s. 88-107.
ISSN 1213-6204. e-ISSN 1805-885X.

Dostupné z: <https://socialniprace.cz/article/5445-revision-v1/>

VÁŇOVÁ, Jana. *Country Report – zpráva za ČR*. Praha: VÚPSV, v. v. i., 2020. 27 stran.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/io1-country-report-czech-republic-give-guidance-for-individual-vocations-in-europe/?wpdmdl=12923&refresh=608b8b5f8a68e1619757919>

VIDOVIČOVÁ, Lucie. Vybrané sociální kontexty věkové diskriminace a ageismu – nové cíle a směry. In. ŠMÍD, M. (ed.). *Právo na rovné zacházení: Deset let antidiskriminačního zákona*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2020, s. 250-262.
ISBN 978-80-7598-850-8.

VOSTATEK, Jaroslav. Důchodová reforma a lidský kapitál. In. LANGHAMROVÁ, J. – VRABCOVÁ, J. (eds.). *Sborník příspěvků RELIK 2020. Reprodukce lidského kapitálu – vzájemné vazby a souvislosti*. Praha: Oeconomica, 2020, s. 617-627.
ISBN 978-80-245-2394-1.

Dostupné z: <https://relik.vse.cz/2020/download/pdf/329-Vostatek-Jaroslav-paper.pdf>

VÍŠEK, Petr. Čtvrtá průmyslová revoluce a koronavirová pandemie mění svět. *FÓRUM sociální politiky*, roč. 14, č. 4 (2020), s. 2-5.
ISSN 1802-5854. e-ISSN 1803-7488.

Dostupné z: <https://www.vupsv.cz/download/forum-socialni-politiky-4-2020/?wpdmdl=8866&refresh=5ff456cfde07a1609848527>

10. Přehled konferencí, workshopů, seminářů

V roce 2020 se pracovníci VÚPSV, v. v. i., zúčastnili celkem 15 konferencí, seminářů a workshopů (z toho 5 konaných online), na nichž v rámci svých aktivních vystoupení prezentovali a prodiskutovali poznatky, ke kterým dospěli v rámci řešení jednotlivých výzkumných aktivit a projektů.

Jméno pracovníka	Místo a termín konání akce	Název akce	Pořadatel akce	Téma příspěvku
HORTLÍK, Petr	Liberec, 24. 1. 2020	Jednání zastupitelstva Libereckého kraje	Liberecký kraj	„Dopady do oblasti zaměstnanosti a trhu práce“
LICHARD, Tomáš	Praha, 6. 3. 2020	Workshop Pracovní setkání potenciálních uživatelů výstupů predikčního systému	VÚPSV, v. v. i.	„Představení vytvářeného predikčního systému, výstupů a možností jejich využitelnosti uživateli“
HORTLÍK, Petr	Praha, 6. 3. 2020	Workshop Pracovní setkání potenciálních uživatelů výstupů predikčního systému	VÚPSV, v. v. i.	„Představení vytvářeného predikčního systému, výstupů a možností jejich využitelnosti uživateli“
ŠTASTNOVÁ, Pavlína	Praha, 6. 3. 2020	Workshop Pracovní setkání potenciálních uživatelů výstupů predikčního systému	VÚPSV, v. v. i.	„Představení vytvářeného predikčního systému, výstupů a možností jejich využitelnosti uživateli“
HORTLÍK, Petr	Praha, 10. 3. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	„Interní vzdělávání k problematice zajištění a přípravy kvantitativních a kvalitativních dat v dlouhodobé časové řadě pro model regionální úrovně“
VYCHOVÁ, Helena	Praha, 10. 3. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	„Interní vzdělávání k problematice zajištění a přípravy kvantitativních a kvalitativních dat“

Jméno pracovníka	Místo a termín konání akce	Název akce	Pořadatel akce	Téma příspěvku
				v dlouhodobé časové řadě pro model regionální úrovně"
LICHARD, Tomáš	Praha, 27. 5. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	MPSV	„Interní vzdělávání k problematice tvorby predikčních modelů na regionální úrovni včetně odpovídajících metodik“
HORTLÍK, Petr	Praha, 27. 5. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	MPSV	„Interní vzdělávání k problematice tvorby predikčních modelů na regionální úrovni včetně odpovídajících metodik“
ŠŤASTNOVÁ, Pavlína	Praha, 27. 5. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	MPSV	„Interní vzdělávání k problematice tvorby predikčních modelů na regionální úrovni včetně odpovídajících metodik“
KOTÍKOVÁ, Jaromíra	Praha, 27. 5. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	MPSV	„Interní vzdělávání k problematice tvorby predikčních modelů na regionální úrovni včetně odpovídajících metodik“
VYCHOVÁ, Helena	Praha, 27. 5. 2020	Workshop Interní vzdělávání CS v projektu Predikce trhu práce	MPSV	„Interní vzdělávání k problematice tvorby predikčních modelů na regionální úrovni včetně odpovídajících metodik“
BERAN, Vlastimil	Trojanovice, 1. 9.–3. 9. 20	Proceedings of the International Scientific Conference Economic and Social Policy	Vysoká škola PRIGO	„Demotivative Effect of Social Benefits on the Labor Supply of Low-Skilled Workers“
PRŮŠA, Ladislav	Litomyšl, 2. 9.–4. 9. 20	Konference Současnost	Město Litomyšl	"Ekonomie sociálních služeb v roce 2020 aneb co jsme v roce 2006 netušili ..."

10. Přehled konferencí, workshopů, seminářů

Jméno pracovníka	Místo a termín konání akce	Název akce	Pořadatel akce	Téma příspěvku
		a perspektiva sociální péče 2020		
VÍŠEK, Petr	Litomyšl, 2. 9.–4. 9. 20	Konference Současnost a perspektiva sociální péče 2020	Město Litomyšl	„Sociální politika v éře digitalizace, nové výzvy, nová rizika“
KUCHAŘOVÁ, Věra	Pardubice, 3. 9.–4. 9. 20	Fórum rodinné politiky: Rodina v centru: plnění funkce rodiny v době proměnlivých společenských a ekonomických podmínek“	MPSV	Členka odborného panelu: „Definice rodiny. Jaké jsou trendy v oblasti vývoje rodiny a jak se promítají do nastavení rodinné politiky?“
KUCHAŘOVÁ, Věra	Praha, 21. 9. 2020	XIX. roč. mezinárodní konference o Rodinné politice: Rodina a profese v EU v souvislosti s implementací nové směrnice EP o rovnováze pracovního a rodinného života	Národní centrum pro rodinu, Výbor pro zdravotní a sociální politiku – Senát PČR, Aliance pro rodinu	„Preference českých rodičů v souvislosti s rodičovskou dovolenou“
BARVÍKOVÁ, Jana	Rejhotice, 7. 10–9. 10. 20	Konference Mezilidské vztahy 2: důležité momenty	Asociace manželských a rodinných poradců	Prezentace společného konferenčního příspěvku „Děti po rozchodu rodičů“
PALONCYOVÁ, Jana	Rejhotice, 7. 10–9. 10. 20	Konference Mezilidské vztahy 2: důležité momenty	Asociace manželských a rodinných poradců	Prezentace společného konferenčního příspěvku „Děti po rozchodu rodičů“
HÖHNE, Sylva	Rejhotice, 7. 10–9. 10. 20	Konference Mezilidské vztahy 2: důležité momenty	Asociace manželských a rodinných poradců	Prezentace společného konferenčního příspěvku „Děti po rozchodu rodičů“

Jméno pracovníka	Místo a termín konání akce	Název akce	Pořadatel akce	Téma příspěvku
KUCHAŘOVÁ, Věra	Online, 5. 11. 2020	Workshop Krajská rodinná politika: Podpora sladování pracovního a rodinného života v prostředí veřejné správy a samosprávy	MPSV	„Sladování rodiny a zaměstnání – rozmanitost zkušeností a pohledů“
KOTÍKOVÁ, Jaromíra	Online, 26. 11. 2020 (od 10hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce“
ŠTASTNOVÁ, Pavlína	Online, 26. 11. 2020 (od 10hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce“
MAREŠOVÁ, Helena	Online, 26. 11. 2020 (od 10hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce“
VÁŇOVÁ, Jana	Online, 26. 11. 2020 (od 10hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce“
TÁBORSKÁ, Marie	Online, 26. 11. 2020 (od 10hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast trhu práce“
KOTÍKOVÁ, Jaromíra	Online, 26. 11. 2020 (od 13hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na oblast vzdělávání	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na oblast vzdělávání“

10. Přehled konferencí, workshopů, seminářů

Jméno pracovníka	Místo a termín konání akce	Název akce	Pořadatel akce	Téma příspěvku
VÁŇOVÁ, Jana	Online, 26. 11. 2020 (od 13hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na oblast vzdělávání	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na oblast vzdělávání“
ŠŤASTNOVÁ, Pavlína	Online, 26. 11. 2020 (od 13hod.)	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na oblast vzdělávání	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na oblast vzdělávání“
BERAN, Vlastimil	Ostrava, 2. 12.–4. 12. 20	International Conference on European Integration 2020	VŠB Ostrava	„Minimum Wage vs. Social Benefits in the Czech Republic“
GODAROVÁ, Jana	Ostrava, 2. 12.–4. 12. 20	International Conference on European Integration 2020	VŠB Ostrava	„Minimum Wage vs. Social Benefits in the Czech Republic“
KOTÍKOVÁ, Jaromíra	Online, 3. 12. 2020	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství“
ŠŤASTNOVÁ, Pavlína	Online, 3. 12. 2020	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství“
VÁŇOVÁ, Jana	Online, 3. 12. 2020	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství“
MAREŠOVÁ, Helena	Online, 3. 12. 2020	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství“

Jméno pracovníka	Místo a termín konání akce	Název akce	Pořadatel akce	Téma příspěvku
TÁBORSKÁ, Marie	Online, 3. 12. 2020	Workshop Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství	VÚPSV, v. v. i.	Představení projektu „Dopady procesů digitalizace a automatizace na trh práce, oblast poradenství“
SIROVÁTKA, Tomáš	Online, 7. 12. 2020	Workshop Metodika pro vyhodnocování účinnosti nástrojů APZ	VÚPSV, v. v. i.	„Představení vytvářeného systému vyhodnocování APZ a možností jejich využitelnosti partnery projektu, zejména MPSV a ÚP ČR“
MAREŠOVÁ, Helena	Online, 7. 12. 2020	Workshop Metodika pro vyhodnocování účinnosti nástrojů APZ	VÚPSV, v. v. i.	„Představení vytvářeného systému vyhodnocování APZ a možností jejich využitelnosti partnery projektu, zejména MPSV a ÚP ČR“
TÁBORSKÁ, Marie	Online, 7. 12. 2020	Workshop Metodika pro vyhodnocování účinnosti nástrojů APZ	VÚPSV, v. v. i.	„Představení vytvářeného systému vyhodnocování APZ a možností jejich využitelnosti partnery projektu, zejména MPSV a ÚP ČR“

11. Vzdělávací činnost a spolupráce s vysokými školami

Stejně jako v letech předchozích i v roce 2020 se řada výzkumných pracovníků VÚPSV, v. v. i., věnovala pedagogické činnosti na vysokých školách, nejčastěji na Vysoké škole ekonomické v Praze a Fakultě sociálních studií brněnské Masarykovy univerzity. Přednášková činnost výzkumných pracovníků ústavu je výrazně zastoupena také na fakultě Ekonomicko-správní Masarykovy univerzity v Brně.

Jméno vyučujícího	Název instituce	Název kurzu
BERAN, Vlastimil, Ing., Ph.D.	VŠ ŠKODA AUTO	Zaměstnanec, zaměstnavatel a parafiskální systémy
BERAN, Vlastimil, Ing., Ph.D.	VŠ PRIGO	Sociální politika A
BERAN, Vlastimil, Ing., Ph.D.	VŠ PRIGO	Sociální politika B
BERAN, Vlastimil, Ing., Ph.D.	VŠ PRIGO	Politika zaměstnanosti
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Statistika
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Statistika pro finance
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Základy pojistné matematiky
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Úvod do statistiky – bayesovský přístup
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Pravděpodobnostní a statistické metody v neživotním pojištění
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Bayesovská statistika
BÍLKOVÁ, Diana, doc., Ing, Dr.	VŠE Praha	Pokroky v teorii statistiky
ČERVENKA, Filip, Ing.	ESF MU	Mikroekonomie I a Makroekonomie I
FÓNADOVÁ, Laura, Mgr., Ph.D.	ESF MU	Ekonomická sociologie
FÓNADOVÁ, Laura, Mgr., Ph.D.	ESF MU	Základy politologie
FÓNADOVÁ, Laura, Mgr., Ph.D.	ESF MU	Metody zkoumání veřejného sektoru

FÓNADOVÁ, Laura, Mgr., Ph.D.	ESF MU	Labour market and socioeconomic inequalities
HON, Filip, Ing.	VŠE Praha	Ekonomická demografie I
HON, Filip, Ing.	VŠE Praha	Statistika
HON, Filip, Ing.	VŠE Praha	Zdroje a databáze demografických dat
HORA, Ondřej, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Evaluační výzkum
HORA, Ondřej, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Evaluation research
HORA, Ondřej, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Sociální politika
HORA, Ondřej, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Programy sociálního a organizačního rozvoje organizací
HORA, Ondřej, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Kvantitativní výzkum
HUBÍKOVÁ, Olga, Mgr., Ph.D.	EA VOŠ Brno	Demografie
JAHODA, Robert, doc., Ing., Ph.D.	FSS MU	Veřejné finance 1
JAHODA, Robert, doc., Ing., Ph.D.	FSS MU	Veřejné finance 2
JAHODA, Robert, doc., Ing., Ph.D.	FSS MU	Public finance 2
JAHODA, Robert, doc., Ing., Ph.D.	FSS MU	Transformation of the Public Sector
JAHODA, Robert, doc., Ing., Ph.D.	FSS MU	Metody zkoumání veřejného sektoru
JANUROVÁ, Kristýna, MA	PŘF UK Praha	Contemporary trends in migration studies
KACZOR, Pavel, Ing., Ph.D.	VŠE Praha	Trh práce a politika zaměstnanosti
KACZOR, Pavel, Ing., Ph.D.	VŠE Praha	Sociální politika
KACZOR, Pavel, Ing., Ph.D.	FVP SU Opava	Sociální politika I
KACZOR, Pavel, Ing., Ph.D.	FVP SU Opava	Sociální politika II
KACZOR, Pavel, Ing., Ph.D.	FVP SU Opava	Trh práce a politika zaměstnanosti
KATRŇÁK, Tomáš, prof., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Sociálně stratifikační výzkum

11. Vzdělávací činnost a spolupráce s vysokými školami

KATRŇÁK, Tomáš, prof., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Sociologie stratifikace a nerovnosti
KATRŇÁK, Tomáš, prof., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Analýza kategorizovaných dat
KATRŇÁK, Tomáš, prof., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Metodologie sociálních věd
KOTÍKOVÁ, Jaromíra, Mgr.	FHS UK Praha	Regionální politika
KUBALČÍKOVÁ, Kateřina, doc., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Politika sociálních služeb
KUBALČÍKOVÁ, Kateřina, doc., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Sociální služby pro seniory
KUBALČÍKOVÁ, Kateřina, doc., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Metody v sociální práci – makro
KUBALČÍKOVÁ, Kateřina, doc., PhDr., Ph.D.	FSS MU	Participativní přístup v sociální práci s klientem
KUCHAR, Pavel, doc., PhDr., CSc.	FSE UJEP Ústí n/L.	Trh práce a politika zaměstnanosti
KUCHAR, Pavel, doc., PhDr., CSc.	FSE UJEP Ústí n/L.	Lidské zdroje v evropské perspektivě
KUCHAR, Pavel, doc., PhDr., CSc.	FSE UJEP Ústí n/L.	Práce s daty
LICHARD, Tomáš, Ing., Ph.D., M.A.	VŠE Praha	Development Economics
LICHARD, Tomáš, Ing., Ph.D., M.A.	VŠE Praha	Applied Quantitative Methods I
MERTL, Jiří, Mgr., Ph.D.	FHS UK Praha	Výzkumné metody v sociální a zdravotní praxi II
MUSIL, Libor, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Social work Institution and Organization
MUSIL, Libor, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Přístupy ke klientům a kultura organizace
NEŠPOROVÁ, Olga, Mgr., Ph.D.	FHS UK Praha	Metody kvalitativního výzkumu
PRŮŠA, Ladislav, doc., Ing., CSc.	VŠE Praha	Sociálně ekonomická demografie

SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Základy teorie organizace a řízení
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Teorie organizace a řízení
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Sociální politika
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Současné problémy sociální politiky
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Contemporary problems in European Welfare States
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Teorie trhu práce
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Labour market policy: European perspective
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Politika zaměstnanosti a pracovního trhu
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	FSS MU	Ekonomika sociálního státu
SIROVÁTKA, Tomáš, prof., PhDr., CSc.	Katholieke Universiteit Leuven, BE	Social Security Policy
SUCHANEC, Miroslav, Mgr., Ph.D., M.Sc.	FSS MU	Multivariable Statistics
SUCHANEC, Miroslav, Mgr., Ph.D., M.Sc.	FSS MU	Statistika
ŠŤASTNÁ, Anna, PhDr., Mgr., Ph.D.	PŘF UK Praha	Demografický proseminář
ŠŤASTNÁ, Anna, PhDr., Mgr., Ph.D.	PŘF UK Praha	Populační vývoj ČR
TRBOLA, Robert, Ing.	FSS MU	Sociální zabezpečení
TRBOLA, Robert, Ing.	VOŠ SP EA Brno	Sociální politika
VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Úvod do sociální gerontologie

11. Vzdělávací činnost a spolupráce s vysokými školami

VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Sociální gerontologie: koncepty a kontroverze
VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	FSS MU	Sociálně vědní výzkum v seniorských a jinak obtížně dostupných populacích
VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	FF UK	Základy geropsychologie
VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	FF UK	Lidská práva v kontextu sociální práce
VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	Hörschule Fulda, DE	„International Perspectives on Ageing as a Key Social Issue“
VIDOVIČOVÁ, Lucie, Mgr., Ph.D.	Alma Mater Europaea – ECM	Gerontološke in antropološke analize in interpretacije
VÍŠEK, Petr, Ing.	FF UK Praha	Řízení regionální sociální politiky

12. Mezinárodní spolupráce

Pracovníci VÚPSV, v. v. i., se podílejí na několika projektech s mezinárodním rozsahem. Ve spolupráci s ILO je od roku 2019 realizován projekt **„Enhancing social partners' and social dialogue's roles and capacity in the new world of work in Czech Republic“**, v jehož rámci se pracovníci Ústavu věnují výzkumu organizačních, personálních, finančních a vyjednávacích kapacit sociálních partnerů v ČR.

Od roku 2019 VÚPSV, v. v. i., participuje, spolu s Austrian Agency for International Cooperation in Education and Research, Legal representative of the National Agency for Erasmus+ Education ÖSB, GmbH, i-smARt Trust (Lichtenštejnsko) a s bbb Büro für berufliche Bildungsplanung (Německo), také na rozsáhlém projektu **„Guidance for Individual Vocations in Europe (GIVE)“**. Projekt je zaměřen na podporu poradenství prostřednictvím zvyšování povědomí o nových formách zaměstnanosti a možných dopadech těchto forem na koncept poradenství, definování a typologie jednotlivých cílových skupin, u kterých je možné předpokládat speciální potřeby a podporu při orientaci na trh práce navržením nástrojů a strategií/přístupů pro řešení nových výzev na trhu práce (digitalizace, platformová ekonomika atp.) na úrovni veřejné správy se zvláštním zaměřením na znevýhodněné skupiny na trhu práce. Jde také o přispění ke zvýšení nabídky a participace na dalším vzdělávání prostřednictvím poradenství a nastínění možných motivačních strategií.

S Hulla & Co. Human Dynamics KG (Rakousko), European Projects Management Ltd. (Lotyšsko), Makro Yönetim Geliştirme Danışmanlık Limited Şirketi (Turecko), VÚPSV, v. v. i., spolupracuje na projektu **„Technical Assistance for Improving Job and Vocational Counselling Services“**, jehož cílem je vybudování a posílení stávajících kapacit veřejných služeb zaměstnanosti (İŞKUR) tureckého Ministerstva rodiny, práce a sociálních věcí tak, aby efektivně zajišťovaly poradenské služby pro větší počet žadatelů o práci a také zaměstnavatelům.

VÚPSV, v. v. i., dlouhodobě spolupracuje na celoevropské síti observatoří vytvořené Evropskou nadací pro zlepšení životních a pracovních podmínek (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions). Součinnost pracovníků ústavu tkví zejména ve shromažďování, analýze a šíření informací o industriálních vztazích, pracovních podmínkách a změnách na trhu práce. Výsledky výzkumu jsou primárně určeny organizacím sociálních partnerů jak na evropské, tak na národní úrovni, vládním organizacím, institucím EU a v neposlední řadě též širší odborné veřejnosti.

VÚPSV, v. v. i., je rovněž členem mezinárodních výzkumných organizací, jakými jsou European Institute of Social Security (EISS), European Sociological Association (ESA), International Sociological Association (ISA), International Union for the Scientific Study of Population (IUSSP) nebo European Social Policy Research Network (ESPN).

13. Předpokládaný vývoj činnosti VÚPSV, v. v. i., v roce 2021

Východiskem pro činnost VÚPSV, v. v. i., bude i v roce 2021 **Dlouhodobá koncepce rozvoje Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., na léta 2018–2022**. Činnost VÚPSV, v. v. i., v roce 2021 se tak nadále bude orientovat na řešení otázek v rámci stěžejních výzkumných oblastí. V rámci výzkumné oblasti **trhu práce a zaměstnanosti** budou činnosti zaměřeny na sledování a hodnocení vývojových trendů na trhu práce, hodnocení účinnosti přijímaných opatření politiky zaměstnanosti a sledování problematiky dotýkající se trhu práce. Pozornost bude dále věnována i monitorování procesů migrace a politik integrace cizinců na trhu práce, mapování pracovní a sociální integrace cizinců do majoritní společnosti ČR.

V oblasti **sociálního dialogu a pracovních podmínek** se bude VÚPSV, v. v. i., věnovat problematice sociálního dialogu, sociálních partnerů a mapování jednotlivých aspektů pracovních podmínek, jako jsou pracovní doba, organizace práce včetně flexibilních a tzv. překérních forem zaměstnávání a zdravotní dopady nepříznivých pracovních podmínek.

V oblasti **rodinné politiky** budou pokračovat činnosti zaměřené na dlouhodobé sledování proměn české rodiny v kontextu demografických a sociálních trendů, na hodnocení možností rodinné politiky čelit novým sociálním rizikům, na zkoumání rodin mj. z hlediska sladování rodinných a profesních rolí, potřeb jednotlivých členů rodin v různých fázích rodinného a životního cyklu a v různých formách rodin, dále z hlediska vztahu finančních a nefinančních forem společenské podpory.

Pozornost v oblasti **příjmové a mzdové politiky** bude v rámci dlouhodobého sledování a hodnocení procesu utváření ceny práce nadále zaměřena na kontinuální studium faktorů a sociálně-ekonomických souvislostí procesu utváření ceny práce, hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti prací, pohybu přímých a vedlejších nákladů práce, vývoje výdělků a jejich diferenciací, příjmů a výdajů obyvatelstva, resp. vybraných sociálních skupin.

V rámci problematiky **sociálně pojistných systémů** bude pokračovat sledování důsledků stárnutí populace zejména pro systémy důchodového pojištění a otázek, jejich připravenosti na řešení těchto důsledků.

V oblasti **sociální politiky** se bude jednat zejména o dlouhodobé monitorování otázek sociální diferenciací, sociálního vyloučení a chudoby a hodnocení vybraných oblastí sociální politiky.

V rámci tematické **oblasti sociální služby** bude věnována pozornost sledování trendů v rozvoji kapacity veřejné správy ve vztahu k sociální politice, institucionálním a regulačním změnám v systému veřejné správy s ohledem na jednotlivé oblasti sociální politiky včetně oblasti sociální práce. Podrobný přehled a vymezení jednotlivých projektů je zpracováno v samostatném Plánu činnosti VÚPSV, v. v. i., na rok 2021.

Nadále bude pokračovat zajišťování a poskytování potřebných **knihovnicko-informačních služeb** a vydávání časopisu **FÓRUM Sociální politiky**. Pro rok 2021 plánují redakce a redakční rada časopisu FÓRUM sociální politiky další zvýšení obsahové i formální úrovně časopisu, zejména získání příspěvků od nových renomovaných autorů, přípravu druhého monotematického čísla o sociálně politických dopadech koronavirové pandemie, umístění časopisu do nových databází a navazování kontaktů s dalšími nakladatelstvími pro recenzní rubriku FÓRA sociální politiky.

Pracovníci VÚPSV, v. v. i., se budou aktivně účastnit odborných konferencí, pracovních jednání s odborníky z oblastí řešených problematik. Nadále bude pokračovat spolupráce s vysokými školami, jak v podobě výuky, tak také výzkumné spolupráce.

Zajišťována bude prezentace výsledků výzkumné činnosti a jejich dostupnost odborné veřejnosti s využitím relevantních prezentačních kanálů. Vedle prezentace získaných poznatků v odborném tisku bude nadále probíhat prezentace činnosti VÚPSV, v. v. i., a jeho výsledků na webových stránkách VÚPSV, v. v. i., které prošly v roce 2020 re-designem. Souběžně jsou využívány i komunikační platformy internetových sociálních sítí (Facebook, LinkedIn, Youtube, Twitter), kde jsou uživatelům dostupné aktuality zejména z činnosti VÚPSV, v. v. i. (odkazy na stránky ústavu na těchto sociálních sítích jsou umístěny na webových stránkách VÚPSV, v. v. i.). Dokončena bude tištěná Ročenka VÚPSV, v. v. i., která je sestavována za účelem představení VÚPSV, v. v. i., a jeho činnosti široké veřejnosti.

Současně budou podporovány aktivity zaměřené na kontinuální odborný rozvoj pracovníků.

V rámci procesu zaměřeného na získání mezinárodního ocenění **HR AWARD** budou v roce 2021 probíhat jednotlivé aktivity související s jeho realizací.

14. Informace o provedených kontrolách v roce 2020 a přijatých opatřeních

V roce 2020 se ve VÚPSV, v. v. i., uskutečnilo šest kontrol.

- I. Ke dni 30. 3. 2020 byl proveden **audit pro ověření správnosti údajů uvedených v účetní závěrce**, zobrazující hospodaření organizace za rok 2019. Podle vyjádření auditora Ing. Josefa Běloubka účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv, nákladů a výnosů a výsledku hospodaření Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., za rok končící 31. 12. 2019 v souladu s českými účetními předpisy.
- II. Kontrola MPSV, která byla zahájena 23. 6. 2020, se zaměřila na ověření dodržování podmínek stanovených v Rozhodnutí, jímž byla z kapitoly státního rozpočtu 313 – MPSV na rok 2019 poskytnuta **institucionální podpora na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné instituce** (DKRVO). Kontrola byla ukončena dne 19. 8. 2020. Kontrolní skupina nezjistila závažná porušení pravidel týkajících se účelu a užití podpory na DKRVO, v náhodně kontrolovaném případě bylo zjištěno porušení „Etického kodexu výzkumných pracovníků ve VÚPSV, v. v. i.“ a etika vědecké práce.
 - V reakci na uvedené zjištění bylo dne 14. 9. 2020 ze strany VÚPSV, v. v. i., odesláno MPSV vysvětlení.
- III. Na 8. 7. 2020 byla přesunuta **kontrola Všeobecné zdravotní pojišťovny ČR**, která byla původně plánována na 7. 4. 2020. Kontrola byla zaměřena na platby pojistného na veřejné zdravotní pojištění a dodržování ostatních povinností plátce pojistného. Předmětem kontroly bylo dodržování oznamovací povinnosti, stanovení vyměřovacích základů a výše pojistného a dodržování termínů splatnosti pojistného. Kontrolou byla zjištěna pozdní platba pojistného a bylo vypočteno penále ve výši 109 Kč.
 - Vyměřené penále bylo obratem uhrazeno, jednalo se o výjimečné prodlení v termínu splatnosti.
- IV. Dne 17. 7. 2020 byla pověřena kontrolní skupina MPSV k tomu, aby provedla **kontrolu personální agendy**, a sice za kontrolované období 2017–2020. Avizovaná kontrola po úvodní schůzce nebyla ze strany MPSV realizována.
- V. 30. 7. 2020 byla pověřena kontrolní skupina MPSV, aby od 5. 8. 2020 provedla finanční kontrolu ve veřejné správě v režimu zákona č. 320/001 Sb. Předmětem kontroly byla **kontrola v oblasti personální a mzdové agendy za období 2017–2020**. Kontrola proběhla ve dnech 7. 8. 2020 až 20. 8. 2020. Kontrolní skupina zjistila, že některé DPP neobsahují dobu, na kterou se dohoda uzavírá. V jednom případě byl zjištěn souběh pracovní smlouvy s DPČ a v dalším případě souběh pracovní smlouvy s DPP na stejně druhově vymezenou práci.
 - Na základě uvedených zjištění byla přijata nápravná opatření v podobě používání jednotných formulářů obsahujících veškeré zákonné náležitosti a kladení důrazu na detailnější specifikace pracovních činností tak, aby

byly konkrétně vymezené a bylo nezpochybnitelné, že se nejedná o stejně druhově vymezené práce.

- VI. V termínu od 17. 9. 2020 proběhl z iniciativy Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i., **externí audit VÚPSV, v. v. i.**, jehož účelem byla identifikace a popis legislativních, personálních, procesních, administrativních a výkonnostních nedostatků ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. Auditovaným obdobím byl časový interval mezi červencem roku 2017 a červnem roku 2020. Cílem auditu pak bylo na tato zjištění reagovat a definovat opatření vedoucí ke zvýšení účelnosti a efektivity fungování auditované instituce tak, aby bylo dosaženo personálního, procesního a funkčního zajištění optimálního chodu organizace.

Audit měl za jeden z cílů zhodnotit soulad s evropskou a tuzemskou legislativou v oblasti výzkumu a vývoje. V této souvislosti byl zkoumán zejména soulad způsobu vykazování způsobilých nákladů se zákonem č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů. Současně došlo k analýze předávání výsledků výzkumu v souladu s nařízením vlády č. 397/2009 Sb., o informačním systému výzkumu, vývoje a inovací, analýze činností orgánů VÚPSV, v. v. i., v souladu se zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných organizacích, ve znění pozdějších předpisů, a ke zhodnocení souladu veřejné podpory s Nařízením Evropské komise č. 651/2014. Na základě auditní práce bylo konstatováno, že při analýze souladu s legislativou České republiky a Evropské unie nebylo zjištěno nic významného.

Další oblastí zájmu byla personální oblast, kde byla analyzována například vědecká kvalifikace pracovníků, rozbor velikosti úvazků, struktura pracovních poměrů nebo míra fluktuace zaměstnanců. Tato oblast byla z pohledu auditora vyhovující a bylo upozorněno jen na dílčí nedostatky související například s nejednoznačnou velikostí a rozdílnou výkonností výzkumných týmů.

V oblasti nastavení procesů a činností se auditor zaměřil mj. na analýzu organizační struktury a organizačních procesů, analýzu vnitřních předpisů a posouzení správného zařazení činností do hlavní, další a jiné činnosti. Předmětem auditu bylo dále vyhodnocení informačních toků, zhodnocení nastavení komunikace se zřizovatelem, nebo zhodnocení nastavení procesů se zaměřením na odhalení případných duplicit, resp. překrývání odpovědnosti jednotlivých pracovníků.

Významnou část dále tvořilo ověření způsobu zadávání veřejných zakázek v souladu se zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, nebo ověření výhodnosti smluv a postupů v průběhu plnění uzavřených smluv včetně kontroly výstupů vycházejících z těchto smluv. V oblasti nastavení procesů a činností byly zjištěny některé nedostatky, a to zejména v oblasti nejednoznačného ukotvení hlavních a řídicích procesů VÚPSV, v. v. i., a způsobu zadávání veřejných zakázek.

- Ve VÚPSV, v. v. i., je postupováno v souladu s interní směrnicí „Zásady pro zadávání veřejných zakázek ve Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., vymezující závazná pravidla pro zadávání veřejných

zakázek, uzavírání smluv na dodávky, služby a stavební práce, centralizované zadávání veřejných zakázek na elektronických tržištích veřejné zprávy, zadávání veřejných zakázek na elektronických tržištích veřejné správy, používání přímých objednávek ve VÚPSV, v. v. i. V případě zjištění se jednalo o pochybení především administrativní povahy.

Další auditovanou oblastí byla administrace projektů/výzkumných aktivit, kde byl analyzován management projektů, zhodnocení procesu přípravy projektů nebo analýza cenotvorby s ohledem na místní a časové souvislosti. Dále byla analyzována skutečná míra nepřímých nákladů s ohledem na interní předpisy VÚPSV, v. v. i., nebo kritéria hodnocení výsledků projektů/výzkumných aktivit, a to se zaměřením na jejich efektivitu a vztah ke strategickým dokumentům MPSV. Bylo konstatováno, že v auditované organizaci absentuje interní akt řízení dostatečně upravující oblast managementu projektů a výzkumných aktivit.

- V reakci na to byla v rámci VÚPSV, v. v. i., zřízena pozice projektové manažerky, do jejíž kompetencí spadá problematika spojená s řízením a administrací projektů.

V rámci poslední části auditu byla sledována výkonnost a funkčnost auditované organizace. Předmětem zájmu byla například analýza transferu znalostí, nehmotných a hmotných činností, nebo zhodnocení nakládání s výsledky výzkumu a vývoje včetně ochrany duševního vlastnictví. Audit se dále zaměřil na veřejně přístupné infrastruktury VÚPSV, v. v. i., a efektivitu těchto provozů. Auditor v této oblasti identifikoval nestandardizované sledování míry fundraisingu.

- Zjištění bylo ze strany VÚPSV, v. v. i., vzato na vědomí s tím, že této problematice je věnována větší pozornost. S ohledem na nevyjasněnost této problematiky nebylo zatím konkrétně řešeno.

Současně probíhaly ze strany MPSV kontroly průběhu realizace výzkumných aktivit VÚPSV, v. v. i., financovaných z prostředků institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace (DKRVO). Přehled informací o kontrolách uskutečněných v rámci kontrolních dnů přináší následující tabulka.

**Přehled kontrolních dnů MPSV k výzkumným aktivitám financovaným
z institucionální podpory na DKRVO**

Název výzkumné aktivity	Termín kontroly	Informace z kontroly
Vliv minimální mzdy na trh práce v ČR <i>(výstupy jsou neveřejné)</i>	29. 6. 2020 18. 12. 2020	Pokračovala jednání na téma zajištění dat pro projekt od MPSV. Na datech od společnosti OKsystem se nadále pracuje a vzešel z nich neveřejný výstup – na KD předán. Byl předán článek ze sborníku z mezinárodní konference. V září byla získána data od MPSV. Tato data bylo nutné zkontrolovat a upravit – práce nebyly do konce roku ukončeny.
Hodnocení složitosti, odpovědnosti a namáhavosti práce <i>(výstupy jsou neveřejné)</i>	27. 7. 2020	Schválení postupu prací.
Monitoring nákladů práce v ČR, ve státech Evropské unie a USA	29. 6. 2020 18. 12. 2020	Předána infografika, dostupná na webu VÚPSV, v. v. i. Předán bulletin z loňského roku. Zpoždění bylo způsobeno pracovní vytížeností autora na jiných úkolech.
Náplň a konstrukce životního a existenčního minima <i>(výstupy jsou neveřejné)</i>	29. 6. 2020 18. 12. 2020	Projekt byl pozastaven v podobě naplánovaného harmonogramu. Výhradně pro potřeby MPSV byly nadále realizovány neveřejné práce v oblasti životního a existenčního minima.
Komplexní řešení dopadů procesů digitalizace a automatizace na trh práce a konsekventně do oblasti sociální a do vzdělávání	16. 7. 2020 Plánovaný termín 18. 1. 2021 zrušen pro nemoc zástupce MPSV Nový termín kontrolního dne byl naplánován	Jednání se ve stanovený termín uskutečnilo a proběhlo formou online. Hlavním předmětem jednání byla specifikace aktivit na rok 2021 a vymezení pro MPSV aktuálních témat. Hlavní závěry jednání lze shrnout následovně: • Revize stávajícího materiálu – identifikace nových skutečností, změn. • V roce 2021 zapracování témat: sdílená ekonomika a vzdělávání (soft-skills), přesah do sociálních systémů. Zmapování situace v zahraničí a u nás. Nebyl opomenut

Název výzkumné aktivity	Termín kontroly	Informace z kontroly
	na 19. 2. 2021	homeworking a sledování rodinného, pracovního života, reshoring. • Realizace konferencí v roce 2021.
Hodnocení účelnosti využití státního příspěvku na výkon pěstounské péče na činnosti realizované v rámci doprovázení osob pečujících a osob v evidenci, vyčíslení nákladů na jednotlivé činnosti, které jsou součástí doprovázení	31. 1. 2020 10. 8. 2020	Odběratel spokojen s postupem prací i s dosaženými výsledky.
Parametrické změny a systémové reformy v zahraničních důchodových systémech	6. 8. 2020	Bez připomínek. OG by rádi, aby projekt mohl pokračovat i v budoucích letech.
Komplexní výzkum o situaci rodin a seniorů	21. 7. 2020 7. 10. 2020	Garant souhlasí s postupem i výsledky projektu a k jeho průběhu/realizaci nemá žádné připomínky či požadavky.
Zpráva o rodině	Kontrolní dny nebyly stanoveny	Kontrolní dny nebyly stanoveny – výstupy se zasílaly průběžně po celou dobu trvání výzkumné aktivity. Připomínky byly průběžně zapracovávány.
Identifikace bariér v přístupu romských dětí ke zprostředkování náhradní rodinné péče	5. 8. 2020	Garant souhlasí s postupem i výsledky projektu a k jeho průběhu/realizaci nemá žádné připomínky či požadavky.
Výzkum bezdomovecké populace v ČR s přihlédnutím k ekonomické aktivitě v závislosti na fázích životního cyklu	3. 6. 2020	Garant i vedoucí oddělení podpory výzkumu a vývoje souhlasí s postupem a výsledky projektu. Posledním výstupem bude Nmet.
Vývoj hlavních ekonomických a sociálních ukazatelů České republiky 1990 – 2018 (Bulletin)	29. 6. 2020 18. 12. 2020	Garant souhlasí s postupem i výsledky projektu a k jeho průběhu/realizaci nemá žádné připomínky či požadavky.
Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče	21. 7. 2020	Garant souhlasí s postupem i výsledky projektu a k jeho průběhu/realizaci nemá žádné připomínky či požadavky.

14. Informace o provedených kontrolách v roce 2020 a přijatých opatřeních

Název výzkumné aktivity	Termín kontroly	Informace z kontroly
Kvalita výkonu sociální práce v ČR – vytvoření metodiky hodnocení a provedení prvotní evaluace	16. 7. 2020	Beze změn a opatření.

15. Aktivity v oblasti ochrany životního prostředí

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., se snaží maximálně omezovat negativní vlivy své činnosti na životní prostředí. Trvale věnuje pozornost třídění komunálního odpadu a ekologické likvidaci vyřazeného majetku, resp. odvozu druhotných surovin do specializovaných firem (REMA Systém, a. s.). Veškerá používaná technika je pravidelně kontrolována a ošetřována dle technologických postupů výrobců s cílem minimalizovat exhalace a zdravotní rizika. Průběžně také probíhá obměna používané techniky za novější modely s nižší energetickou náročností, které méně zatěžují životní prostředí exhalacemi a hlukem.

16. Aktivity v oblasti pracovněprávních vztahů

V oblasti pracovněprávních vztahů se VÚPSV, v. v. i., řídí platnou legislativou.

Ve VÚPSV, v. v. i., je uplatňována personální politika respektující genderové a generační aspekty a podporující širší využívání flexibilních forem práce, tj. práce z domova, úprava pracovní doby podle individuálních potřeb zaměstnanců apod. (dle možností VÚPSV, v. v. i., a v souladu s obecně platnou legislativou), umožňujících vyšší úroveň sladění pracovního a soukromého života i zapojení odborných pracovníků se zvýšenými požadavky na flexibilitu a mobilitu.

VÚPSV, v. v. i., cíleně usiluje o podporu rozvoje znalostí a dovedností zaměstnanců prostřednictvím účasti na vzdělávacích aktivitách, zejména se zaměřením na rozvoj dovedností v oblasti nových výzkumných metod a jejich aplikace, odborné problematiky, jazykového vzdělávání, profesní problematiky a povinných odborných školení.

V roce 2020 se uskutečnila vzdělávání v následujících tématech:

- Mnohorozměrné metody statistické analýzy: regresní modely, hierarchické lineární modelování
- Školení Pamica
- Chytré DvouSeo
- PS Quaestio
- Kurzy anglického jazyka
- HR akademie
- Online live školení „Praktická web ukázka práce s NEN“ pro dodavatele
- Zadávání veřejných zakázek v roce 2020
- Kurz pro personalisty a mzdové účetní, kteří používají produkt PAMICA.
- Novela zákoníku práce-zásadní věcné změny novely zákoníku práce
- Catch PR & social media if you can
- Referent správy majetku
- Archivnictví a spisová služba, jak nakládat s písemnostmi
- BOZP-Nové povinnosti zaměstnavatelů v roce 2021
- Cestovní náhrady
- Fond kulturních a sociálních potřeb

VÚPSV, v. v. i., zahájil v prosinci 2020 proces vedoucí k získání mezinárodního ocenění HR AWARD odesláním dopisu Evropské komisi, kterým se přihlásil k zásadám Evropské charty pro výzkumné pracovníky a Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků. V závěru roku 2020 obdržel VÚPSV, v. v. i., z Evropské komise souhlasné stanovisko k jeho „Prohlášení o závazku k přijetí Kodexu chování pro přijímání výzkumných pracovníků a Evropské charty pro výzkumné pracovníky“.

17. Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

V roce 2020 nebyla obdržena žádná žádost o poskytnutí informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

18. Přílohy

18.1. Zpráva nezávislého auditora o ověření účetní závěrky

*Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.
Dělnická 213/12
170 00 Praha 7*

Zpráva nezávislého auditora

TRIGGA AUDIT – CZ, s.r.o.

Sídlo: Malešická 1822/19, 130 00 Praha 3
 IČO: 26158531
 Tel./fax: 283840940, tel.: 283841223
 OR: Městský soud Praha oddíl C, vložka 75474

ZPRÁVA NEZÁVISLÉHO AUDITORA
pro Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.

Výrok auditora

Provedli jsme audit přiložené účetní závěrky Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., (dále také ústavu) sestavené na základě českých účetních předpisů, která se skládá z rozvahy k 31.12.2020, výkazu zisku a ztráty za rok končící 31.12.2020 a přílohy této účetní závěrky, která obsahuje popis použitých podstatných účetních metod a další vysvětlující informace, se sídlem Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, IČO:45773009 identifikované v této účetní závěrce. Údaje o Výzkumném ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. jsou uvedeny v bodě I. přílohy této účetní závěrky.

Podle našeho názoru účetní závěrka podává věrný a poctivý obraz aktiv a pasiv **Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.** a nákladů a výnosů a výsledku jeho hospodaření za rok končící 31.12.2020 v souladu s českými účetními předpisy.

Základ pro výrok

Audit jsme provedli v souladu se zákonem o auditorech a standardy Komory auditorů České republiky pro audit, kterými jsou mezinárodní standardy pro audit (ISA) případně doplněné a upravené souvisejícími aplikačními doložkami. Naše odpovědnost stanovená těmito předpisy je podrobněji popsána v oddílu Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky. V souladu se zákonem o auditorech a Etickým kodexem přijatým Komorou auditorů České republiky jsme na výzkumném ústavu nezávislí a splnili jsme i další etické povinnosti vyplývající z uvedených předpisů. Domníváme se, že důkazní informace, které jsme shromáždili, poskytují dostatečný a vhodný základ pro vyjádření našeho výroku.

Jiné skutečnosti

Účetní závěrka k datu 31.12.2019 byla ověřena jiným auditorem.

Ostatní informace

Ostatními informacemi jsou v souladu s § 2 písm. b) zákona o auditorech informace uvedené ve výroční zprávě mimo účetní závěrku a naši zprávu auditora. Za ostatní informace odpovídá statutární orgán Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i.

Náš výrok k účetní závěrce se k ostatním informacím nevztahuje. Přesto je však součástí našich povinností souvisejících s ověřením účetní závěrky seznámení se s ostatními informacemi a posouzení, zda ostatní informace uvedené ve výroční zprávě nejsou ve významném (materiálním) nesouladu s účetní závěrkou či našimi znalostmi o účetní jednotce získanými během ověřování účetní závěrky nebo zda se jinak tyto informace nejeví jako významné (materiálně) nesprávné. Také posuzujeme, zda ostatní informace byly ve všech významných (materiálních) ohledech vypracovány v souladu s příslušnými právními předpisy. Tímto způsobem se rozumí, zda ostatní informace splňují požadavky právních předpisů na

Kancelář:
 Kolbenova 616/34
 190 00 Praha 9
 č.ú.: 400684683/0300, ČSOB, a.s., Praha 1

www.trigga.cz
 e-mail: audit@trigga.cz

Sídlo: Malešická 1822/19, 130 00 Praha 3
 IČO: 26158531
 Tel./fax: 283840940, tel.: 283841223
 OR: Městský soud Praha oddíl C, vložka 75474

formální náležitosti a postup vypracování ostatních informací v kontextu významnosti (materiality), tj. zda případné nedodržení uvedených požadavků by bylo způsobitelné ovlivnit úsudek činěný na základě ostatních informací.

Na základě provedených postupů, do míry, jež dokážeme posoudit, uvádíme, že

- Ostatní informace, které popisují skutečnosti, jež jsou též předmětem zobrazení v účetní závěrce, jsou ve všech významných (materiálních) ohledech v souladu s účetní závěrkou a
- Ostatní informace byly vypracovány v souladu s právními předpisy.

Odpovědnost statutárního orgánu a dozorčí rady účetní jednotky za účetní závěrku

Statutární orgán Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i. odpovídá za sestavení účetní závěrky podávající věrný a poctivý obraz v souladu s českými účetními předpisy, a za takový vnitřní kontrolní systém, který považuje za nezbytný pro sestavení účetní závěrky tak, aby neobsahovala významné (materiální) nesprávnosti způsobené podvodem nebo chybou. Při sestavování účetní závěrky je statutární orgán povinen posoudit, zda je výzkumný ústav schopen nepřetržitě trvat, a pokud je to relevantní, popsat v příloze účetní závěrky záležitosti týkající se jeho nepřetržitého trvání a použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky, s výjimkou případů, kdy statutární orgán a zřizovatel plánuje zrušení výzkumného ústavu nebo ukončení jeho činnosti, resp. kdy nemá jinou reálnou možnost, než tak učinit (Za dohled nad procesem účetního výkaznictví v ústavu odpovídá dozorčí rada).

Odpovědnost auditora za audit účetní závěrky

Naším cílem je získat přiměřenou jistotu, že účetní závěrka jako celek neobsahuje významnou (materiální) nesprávnost způsobenou podvodem nebo chybou a vydat zprávu auditora obsahující náš výrok. Přiměřená míra jistoty je velká míra jistoty, nicméně není zárukou, že audit provedený v souladu s výše uvedenými předpisy ve všech případech v účetní závěrce odhalí případnou existující významnou (materiální) nesprávnost. Nesprávnosti mohou vznikat v důsledku podvodů nebo chyb a považují se za významné (materiální), pokud lze reálně předpokládat, že by jednotlivě nebo v souhrnu mohly ovlivnit ekonomická rozhodnutí, která uživatelé účetní závěrky na jejím základě přijmou.

Při provádění auditu v souladu s výše uvedenými předpisy je naší povinností uplatňovat během celého auditu odborný úsudek a zachovávat profesní skepticismus. Dále je naší povinností:

- Identifikovat a vyhodnotit rizika významné (materiální) nesprávnosti účetní závěrky způsobené podvodem nebo chybou, navrhnout a provést auditorské postupy reagující na tato rizika a získat dostatečné a vhodné důkazní informace, abychom na jejich základě mohli vyjádřit výrok. Riziko, že neodhalíme významnou (materiální) nesprávnost, k níž došlo v důsledku podvodu, je větší než riziko neodhalení významné (materiální) nesprávnosti způsobené chybou, protože součástí podvodu mohou být tajné dohody (koluze), falšování, úmyslná opomenutí, nepravdivá prohlášení nebo obcházení vnitřních kontrol.
- Seznámit se s vnitřním kontrolním systémem výzkumného ústavu relevantním pro audit v takovém rozsahu, abychom mohli navrhnout auditorské postupy vhodné s ohledem na dané okolnosti, nikoli abychom mohli vyjádřit názor na účinnost jeho vnitřního kontrolního systému.

Kancelář:
 Kolbenova 616/34
 190 00 Praha 9
 č.ú.: 400684683/0300, ČSOB, a.s., Praha 1

www.trigga.cz
 e-mail: audit@trigga.cz

	Sídlo: Malešická 1822/19, 130 00 Praha 3 IČO: 26158531 Tel./fax: 283840940, tel.: 283841223 OR: Městský soud Praha oddíl C, vložka 75474
---	---

- Posoudit vhodnost použitých účetních pravidel, přiměřenost provedených účetních odhadů a informace, které v souvislosti vedení ústavu uvedlo v příloze účetní závěrky.
- Posoudit vhodnost použití předpokladu nepřetržitého trvání při sestavení účetní závěrky statutárním orgánem a to, zda s ohledem na shromážděné důkazní informace existuje významná (materiální) nejistota vyplývající z událostí nebo podmínek, které mohou významně zpochybnit schopnost výzkumného ústavu nepřetržitě trvat. Jestliže dojdeme k závěru, že taková významná (materiální) nejistota existuje, je naší povinností upozornit v naší zprávě na informace uvedené v této souvislosti v příloze k účetní závěrce, a pokud tyto informace nejsou dostatečné, vyjádřit modifikovaný výrok. Naše závěry týkající se schopnosti výzkumného ústavu nepřetržitě trvat vycházejí z důkazních informací, které jsme získali do data naší zprávy. Nicméně budoucí události nebo podmínky mohou vést k tomu, že výzkumný ústav ztratí schopnost nepřetržitě trvat.
- Vyhodnotit celkovou prezentaci, členění a obsah účetní závěrky, včetně přílohy, a dále to, zda účetní závěrka zobrazuje podkladové transakce a události způsobem, který vede k věrnému zobrazení.

Naší povinností je informovat statutární orgán výzkumného ústavu a dozorčí radu mimo jiné o plánovaném rozsahu a načasování auditu a o významných zjištěních, která jsme v jeho průběhu učinili, včetně zjištěných významných nedostatků ve vnitřním kontrolním systému.

V Praze dne 22. března 2021

Ing. Václav Forejt
auditor, oprávnění KA ČR č. 1597

TRIGGA AUDIT – CZ s.r.o.
Malešická 19, 130 00 Praha 3
oprávnění KA ČR č. 397
ing. Václav Forejt, jednatel

Kancelář:
Kolbenova 616/34
190 00 Praha 9
č.ú.: 400684683/0300, ČSOB, a.s., Praha 1

www.trigga.cz
e-mail: audit@trigga.cz

18.2. Příloha k účetní závěrce za rok 2020

Příloha k účetní závěrce za rok 2020

1 Obecné údaje

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí byl zřízen Ministerstvem práce a sociálních věcí dnem 15. září 1992 jako rozpočtová organizace. Změnou zřizovací listiny s účinností od 1. ledna 1993 se mění z rozpočtové na příspěvkovou organizaci. K 1. lednu 2007 se právní forma organizace změnila na veřejnou výzkumnou instituci. K tomuto dni byla organizace zapsána v rejstříku veřejných výzkumných institucí vedeném Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Předmětem hlavní činnosti je vědeckým výzkumem přispívat k poznání a prognózování socioekonomického rozvoje společnosti. Cílem další činnosti je především podpora MPSV ČR při výkonu státní správy. Jinou činnost podle zákona 341/2005 Sb. VÚPSV, v. v. i. v roce 2020 neprováděl.

2 Organizační struktura

Ředitel VÚPSV, v. v. i.	
Zástupce ředitele	Ekonomicko-správní odd.
výzkumné týmy:	Sekretariát
Trh práce a zaměstnanost	
Sociální dialog a pracovní vztahy	
Sociálně pojistné systémy	
Sociální služby	
Rodinná politika	
Příjmová a mzdová politika	
Obecné otázky sociální politiky	
Knihovnicko-informační služby	

3 Jména a příjmení statutárních a poradních orgánů

Ředitel

PhDr. David Michalík, Ph.D., DBA
(pověřen řízením)

Rada VÚPSV, v. v. i.

předseda rady

členové rady z řad zaměstnanců

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.

Mgr. Jana Havlíková, Ph.D.

Ing. Martin Holub, Ph.D.

Mgr. Jaromíra Kotíková

Mgr. Aleš Kroupa

PhDr. Věra Kuchařová, CSc.

Mgr. Ivana Šimíková

Členové rady z řad odborníků z jiných právnických osob:

doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc. prof. JUDr. Vilém Kahoun, Ph.D.	Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích
doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc.	Fakulta informatiky a statistiky Vysoké školy ekonomické v Praze (místopředsedkyně Rady VÚPSV, v. v. i.)
PhDr. Zdenka Mansfeldová, CSc.	Sociologický ústav AV ČR, v. v. i. v Praze

Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i.

předseda rady	Ing. Karel Tauchman, MPSV
místopředseda rady	PhDr. Jitka Slavíková, MPSV
členové rady:	Ing. Zdeněk Fidler, MPSV Ing. Štefan Duháň, MPSV Mgr. David Pospíšil, MPSV Ing. Jan Škorpík, MPSV Ing. Iva Veselá, VÚPSV, v. v. i.

Vědecká rada VÚPSV, v. v. i.

prof. PhDr. Tomáš Katrňák, Ph.D.	katedra sociologie, Masarykova univerzita v Brně
prof. Ing. Milan Žák, CSc.	Vysoká škola ekonomie a managementu v Praze
doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc.	katedra demografie, Vysoká škola ekonomická v Praze
Mgr. Daniel Gerbery, Ph.D.	Inštitút pre výzkum práce a rodiny v Bratislavě
doc. Mgr. Ing. Zuzana Machová, Ph.D.	Vysoká škola PRIGO v Havířově
doc. Ing. Tomáš Pavelka, Ph.D.	katedra manažerské ekonomie (FPH), Vysoká škola ekonomická v Praze

Ediční vědecká rada VÚPSV, v. v. i.

Ing. Martin Holub, Ph.D.	VÚPSV, v. v. i., Praha
doc. Ing. Robert Jahoda, Ph.D.	Masarykova univerzita, Brno
Mgr. Miriam Kotrusová, Ph.D.	Univerzita Karlova, Praha
Ing. Jan Mertl, Ph.D.	Vysoká škola finanční a správní, Praha
Ing. Jan Molek, CSc.	Jihočeská univerzita, České Budějovice
doc. Ing. Olga Poláková, CSc.	Metropolitní univerzita, Praha
doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.	VÚPSV, v. v. i., Praha
Ing. David Prušvic, Ph.D.	Ministerstvo financí ČR, Praha

Redakční rada

doc. Ing. Ladislav Průša, CSc.	(předseda, VÚPSV)
doc. Adina Barbulescu, Ph.D.	(West University of Timisoara)
doc. Ing. Marie Dohnalová, CSc.	(FHS UK)
doc. JUDr. Iva Fischerová, CSc.	(MUP, o. p. s., VŠE)
Prof. Jason Heyes	(Sheffield University)
prof. JUDr. Vilém Kahoun, Ph.D.	(ZSF JČU)
prof. Ing. Vojtěch Krebs, CSc.	(VŠE)
Mgr. Aleš Kroupa	(VÚPSV)
PhDr. Věra Kuchařová, CSc.	(VÚPSV)
doc. Ing. Jitka Langhamrová, CSc.	(VŠE)
prof. Dr. Wim van Oorschot	(Leuven University)

prof. Ing. Eva Rievajová, Ph.D.	(EU Bratislava)
Oksana Mikhaylovna Shubat, PhD	(Ural Federal University)
prof. PhDr. Tomáš Sirovátka, CSc.	(MU)
Dr. hab. Marek Szczepański	(Poznan University of Technology)
prof. Ing. Jaroslav Vostatek, CSc.	(VŠFS)
Konstantinos Zafiris, PhD	(Democritus University of Thrace)

4 Informace o vkladech do vlastního jmění

Účetní jednotka neeviduje žádné vklady do vlastního jmění

5 Účetní období

Účetní období je kalendářní rok od 1. ledna 2020 do 31. prosince 2020.

6 Informace o použitých obecných účetních zásadách a použitých účetních metodách, způsoby ocenění

Účetní jednotka při účtování postupuje v souladu s těmito předpisy ve znění jejich pozdějších úprav:

zákon č.563/1991 Sb., o účetnictví,

vyhláška č.504/2002 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o účetnictví, Českými účetními standardy č. 401 až 414 pro účetní jednotky, u kterých hlavním předmětem činnosti není podnikání.

V účetním období je vedeno podvojně účetnictví s využitím software EIS JASU – MÚZO Praha.

Účetním obdobím je kalendářní rok. VÚPSV, v. v. i. je čtvrtletním plátcem DPH.

O nákupu materiálu účtuje účetní jednotka přímo na vrub nákladových účtů.

Nakupované zásoby a nehmotný a hmotný majetek jsou oceňovány v pořizovacích cenách. Nebylo uplatněno ocenění reprodukční pořizovací cenou.

K pořízení majetku vlastní činností ani k jeho bezplatnému získání nedošlo.

Podle interní směrnice byl hmotný i nehmotný majetek účetně odepisován ve shodě s odpisovým plánem organizace po dobu 36 měsíců s čtvrtletní periodicitou. Drobný dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek, pořízený do 31. 12. 2006, je veden na účtech 018 a 028 do vyřazení. Majetek v pořizovací hodnotě do hodnoty podle zákona č.586/1992 Sb. o daních z příjmů je od 1. 1. 2007 účtován výsledkově do nákladů a je veden v operativní evidenci majetku.

Hmotný majetek evidovaný v OE k 31.12.2020	4 872 627,63 Kč
--	-----------------

Nehmotný majetek evidovaný v OE k 31.12.2020	2 623 335,79 Kč
--	-----------------

Nebyly účtovány žádné opravné položky.

Účetní jednotka nemá žádný dlouhodobý finanční majetek.

Pohledávky i závazky jsou oceněny nominální hodnotou.

Přepočet zůstatků valutové pokladny byl proveden kurzem ČNB k rozvahovému dni.

K 31. 12. 2020 nebyly evidovány žádné pohledávky v cizí měně.

Účetní jednotka účelově určené veřejné prostředky, které nemohly být efektivně použity, převádí do fondu účelových prostředků, v případě již přijatých, ale zatím nepoužitých dotací, účtuje jako o výnosech příštích období.

7 Přehled jednotlivých položek dlouhodobého majetku

v tis. Kč	k 1. 1. 2020	Přírůstky	Úbytky	k 31. 12. 2020
Nehmotný majetek	3 898	0	1 103	2 795
Oprávky nehmotného majetku	-3 044	1 103	435	-2 376
Hmotný majetek	5 424	77	322	5 179
Oprávky hmotného majetku	-3 210	322	1 084	-3 972

8 Odměny za povinný audit roční účetní závěrky

Účetní jednotka ve sledovaném účetním období poskytla odměnu za povinný audit roční závěrky r. 2019 ve výši 38.720 Kč.

9 Dluhy za sociální a zdravotní pojištění a daňové nedoplatky

Typ závazku	Částka	Datum vzniku závazku	Datum splatnosti závazku
Zdravotní pojištění	499 349	31. 12. 2020	20. 01. 2021
Sociální pojištění	1 152 784	31. 12. 2020	20. 01. 2021
Daň zálohová	606 605	31. 12. 2020	20. 01. 2021
Daň srážková	56 678	31. 12. 2020	20. 01. 2021
Daň z přidané hodnoty	149 289	31. 12. 2020	25. 01. 2021

10 Přehled finančních závazků neuvedených v rozvaze

Účetní jednotka neeviduje žádné závazky, které by nebyly uvedeny v rozvaze.

11 Výsledek hospodaření v členění jednotlivých druhů činností

Výsledek hospodaření z hlavní činnosti je nulový. Účetní jednotka žádnou další ani vedlejší hospodářskou činnost v r. 2020 nevykonávala.

V průběhu roku 2020 měla organizace výnosy z těchto zdrojů:

- ✓ institucionální dotace na rozvoj v. v. i.
- ✓ účelové dotace TAČR, MV ČR
- ✓ dotace z Operačního programu Zaměstnanost
- ✓ dotace z Fondů EHP a Norska
- ✓ zahraniční granty a zakázky
- ✓ tuzemské zakázky, tržby z prodeje publikací a časopisu

12 Osobní náklady

Průměrný přepočtený počet úvazků v roce 2020	Průměrný přepočtený počet úvazků v roce 2019
56,39	59,86
Z toho řídících	Z toho řídících
1	2
pověřena řízením Mgr. Jaromíra Kotíková (do 30.6.2020)	pověřena řízením Mgr. Jaromíra Kotíková
pověřen řízením PhDr. David Michalík, Ph.D. DBA (od 1.7.2020)	zástupce ředitelky Mgr. Aleš Kroupa

	2020	2019
Osobní náklady zaměstnanců v tis. Kč	53 981	54 575
z toho:		
Mzdové náklady	36 476	36 655
OON – Dohody o provedení práce	3 207	3 512
OON – Dohody o pracovní činnosti	688	689
náhrady za DPN	45	26
Zdravotní pojištění	3 370	3 363
Sociální pojištění	9 285	9 303
odvod do sociálního fondu	730	733
ostatní zákonné náklady	180	294

Členům orgánů v roce 2020 nebyly poskytnuty žádné odměny ani funkční požitky, nebyly jim poskytnuty žádné půjčky, úvěry, záruky či jiná plnění.

13 Způsob zjištění základu daně a přehled daňových úlev a jejich využití

Výsledek hospodaření 0,00 Kč je zvýšen o daňově neuznatelné výdaje 28 725 Kč a rozdíl, o který odpisy DHM a DNM v účetnictví převyšují odpisy daňové 1 471 096 Kč a snížen o zúčtování fondu reprodukce majetku pořízeného z dotace 1 490 409 Kč. Ve smyslu ustanovení § 20 odst. 7, zákona o daních z příjmů č.586/1992 Sb., v platném znění, byl základ daně snížen o 9 412 Kč, výsledná daňová povinnost za rok 2020 je 0 Kč.

V přiznání k dani z příjmů PO za 2019 byla uplatněna daňová úspora ve výši 26 697,85 Kč. V roce 2020 byla tato úspora v plné výši použita ke krytí osobních nákladů na vědecko-výzkumné činnosti.

14 Významné položky rozvahy a výkazu zisku a ztráty

Účetní jednotka vykazuje z přijatých dotací ve výkazu zisku a ztráty v tis. Kč:

	Přijaté dotace v r. 2020	Dotace vykázané ve výkazu zisku a ztráty
Institucionální podpora	40 400	41 780
Projekty TAČR	3 554	3 588
Projekt MV ČR	578	578
Projekty OPZ	19 007	17 283
Projekt Fondu EHP a Norska	15 300	4 778

Institucionální podpora		
Použití FÚP z r. 2019	Zúčtování FRM	Převod do FÚP
1 718	1 408	1 747

15 Události mezi rozvahovým dnem a datem sestavení závěrky

Mezi rozvahovým dnem a dnem sestavení účetní závěrky nedošlo k významným událostem majícím vliv na věrný obraz výsledku hospodaření.

16 Přehled o přijatých a poskytnutých darech

Účetní jednotka během účetního období neposkytla ani nepřijala žádné dary.

17 Přehled o veřejných sbírkách

Během účetního období účetní jednotka neuspořádala žádnou veřejnou sbírku.

18 Způsob vypořádání výsledku hospodaření z předcházejících účetních období

Výsledek hospodaření za účetní období 2019 byl nulový.

19 Následné události

Vedení ústavu zvažilo potenciální dopady COVID19 na své aktivity a dospělo k závěru, že nemají významný vliv na předpoklad nepřetržitého trvání ústavu. Vzhledem k tomu byla účetní závěrka k 31.12.2020 zpracována za předpokladu, že VÚPSV, v. v. i. bude nadále schopen pokračovat ve své činnosti.

Protože se situace neustále vyvíjí, vedení ústavu není v současné době schopné spolehlivě kvantifikovat potenciální dopady těchto událostí na ústav. Jakékoliv negativní vlivy, respektive případné ztráty, zahrne ústav do účetnictví a účetní závěrky v roce 2021.

V Praze dne 22. 3. 2021

Sestavila:
Ing. Iva Veselá

Podpis odpovědné osoby:
PhDr. David Michalík, Ph.D. DBA

18.3. Rozvaha

ORGANIZACE: 45773009

Příloha č.1 k vyhlášce č. 504/2002 Sb.
s účinností pro účetní jednotky,
u kterých hlavním předmětem
činnosti není podnikání

ROZVAHA (BALANCE)

k 31.12.2020

(v celých tisících Kč)

IČO
45773009

Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v.
i.
Dělnická 213/12
170 00 Praha 7
Veřejná výzkumná instituce

Předmět činnosti: výzkum a vývoj

AKTIVA		Pol. číslo	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2020
Název položky	Účet		1	2
A. Dlouhodobý majetek celkem	p. 2+10+21+28	001	3 068	1 626
I. Dlouhodobý nehmotný majetek celkem	p. 3 až 9	002	3 898	2 795
1. Nehmotné výsledky výzkumu a vývoje	(012)	003	0	0
2. Software	(013)	004	3 161	2 728
3. Ocenitelná práva	(014)	005	0	0
4. Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	(018)	006	737	67
5. Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	(019)	007	0	0
6. Nedokončený dlouhodobý nehmotný majetek	(041)	008	0	0
7. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý nehmotný majetek	(051)	009	0	0
II. Dlouhodobý hmotný majetek celkem	p. 11 až 20	010	5 424	5 179
1. Pozemky	(031)	011	0	0
2. Umělecká díla, předměty a sbírky	(032)	012	34	34
3. Stavby	(021)	013	0	0
4. Hmotné movité věci a jejich soubory	(022)	014	4 838	4 699
5. Pěstitelské celky trvalých porostů	(025)	015	0	0
6. Dospělá zvířata a jejich skupiny	(026)	016	0	0
7. Drobný dlouhodobý hmotný majetek	(028)	017	552	446
8. Ostatní dlouhodobý hmotný majetek	(029)	018	0	0
9. Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	(042)	019	0	0
10. Poskytnuté zálohy na dlouhodobý hmotný majetek	(052)	020	0	0
III. Dlouhodobý finanční majetek celkem	p. 22 až 27	021	0	0
1. Podíly - ovládaná nebo ovládající osoba	(061)	022	0	0
2. Podíly - podstatný vliv	(062)	023	0	0
3. Dluhové cenné papíry držené do splatnosti	(063)	024	0	0
4. Zápůjčky organizačním složkám	(066)	025	0	0
5. Ostatní dlouhodobé zápůjčky	(067)	026	0	0
6. Ostatní dlouhodobý finanční majetek	(068+069+043)	027	0	0
IV. Oprávky k dlouhodobému majetku celkem	p. 29 až 39	028	-6 254	-6 348
1. Oprávky k nehmotným výsledkům výzkumu a vývoje	(072)	029	0	0
2. Oprávky k softwaru	(073)	030	-2 307	-2 309
3. Oprávky k ocenitelným právům	(074)	031	0	0
4. Oprávky k drobnému dlouhodobému nehm. majetku	(078)	032	-737	-67
5. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému nehm. majetku	(079)	033	0	0
6. Oprávky ke stavbám	(081)	034	0	0
7. Oprávky k samost. hmotným movitým věcem a soub. hmot. movit. věcí	(082)	035	-2 658	-3 526
8. Oprávky k pěstitelským celkům trvalých porostů	(085)	036	0	0
9. Oprávky k základnímu stádu a tažným zvířatům	(086)	037	0	0
10. Oprávky k drobnému dlouhodobému hmot. majetku	(088)	038	-552	-446
11. Oprávky k ostatnímu dlouhodobému hmot. majetku	(089)	039	0	0

18. Přílohy

Název položky	Účet	Pol. číslo	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2020
			1	2
B. Krátkodobý majetek celkem	p. 41+51+71+79	040	14 296	26 450
I. Zásoby celkem	p. 42 až 50	041	0	0
1. Materiál na skladě	(112)	042	0	0
2. Materiál na cestě	(119+111)	043	0	0
3. Nedokončená výroba	(121)	044	0	0
4. Polotovary vlastní výroby	(122)	045	0	0
5. Výrobky	(123)	046	0	0
6. Mladá a ostatní zvířata a jejich skupiny	(124)	047	0	0
7. Zboží na skladě a v prodejnách	(132)	048	0	0
8. Zboží na cestě	(139+131)	049	0	0
9. Poskytnuté zálohy na zásoby	(z 314)	050	0	0
II. Pohledávky celkem	p. 52 až 70	051	1 228	508
1. Odběratelé	(311+386)	052	1 011	503
2. Směnky k inkasu	(312)	053	0	0
3. Pohledávky za eskontované cenné papíry	(313)	054	0	0
4. Poskytnuté provozní zálohy	(z 314)	055	0	0
5. Ostatní pohledávky	(315)	056	0	5
6. Pohledávky za zaměstnanci	(335)	057	21	0
7. Pohledávky za institucemi soc.zabezp. a veř.zdrav.poj	(336)	058	0	0
8. Daň z příjmů	(341)	059	0	0
9. Ostatní přímé daně	(342)	060	0	0
10. Daň z přidané hodnoty	(343)	061	0	0
11. Ostatní daně a poplatky	(345)	062	0	0
12. Nároky na dotace a ostatní zúčtování se st.ozpočtem	(346)	063	0	0
13. Nároky na dotace a ostatní zúčtování s rozpočtem orgánů územních samosprávných celků	(348)	064	0	0
14. Pohledávky za společníky sdruženými ve společnosti	(358)	065	0	0
15. Pohledávky z pevných termínovaných operací a opcí	(373)	066	0	0
16. Pohledávky z vydaných dluhopisů	(375)	067	0	0
17. Jiné pohledávky	(378)	068	0	0
18. Dohadné účty aktivní	(388)	069	196	0
19. Opravná položka k pohledávkám	(391)	070	0	0
III. Krátkodobý finanční majetek celkem	p. 72 až 78	071	12 515	25 187
1. Peněžní prostředky v pokladně	(211)	072	38	34
2. Ceniny	(213)	073	12	45
3. Peněžní prostředky na účtech	(22x)	074	12 465	25 108
4. Majetkové cenné papíry k obchodování	(251)	075	0	0
5. Dluhové cenné papíry k obchodování	(253)	076	0	0
6. Ostatní cenné papíry	(256+259)	077	0	0
7. Peníze na cestě	(261)	078	0	0
IV. Jiná aktiva celkem	p. 80 až 81	079	553	755
1. Náklady příštích období	(381)	080	553	709
2. Příjmy příštích období	(385)	081	0	46
Aktiva celkem	p. 1+40	082	17 364	28 076

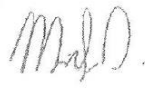
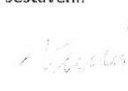

PASIVA		Pol. číslo	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2020
Název položky	Účet		3	4
A. Vlastní zdroje celkem	p. 84+88	083	7 204	16 215
I. Jmění celkem	p. 85 až 87	084	7 204	16 215
1. Vlastní jmění	(901)	085	3 067	1 626
2. Fondy	(91x)	086	4 137	14 589
3. Oceňovací rozdíly z přecenění finančního majetku a závazků	(921)	087	0	0
II. Výsledek hospodaření celkem	p. 89 až 91	088	0	0
1. Účet výsledku hospodaření	(963)	089	0	0
2. Výsledek hospodaření ve schvalovacím řízení	(931)	090	0	0
3. Nerozdělený zisk, neuhrazená ztráta minulých let	(932+933)	091	0	0
B. Cizí zdroje celkem	p. 93+95+103+127	092	10 157	11 861
I. Rezervy celkem	p. 94	093	0	0
1. Rezervy	(941)	094	0	0
II. Dlouhodobé závazky celkem	p. 96 až 102	095	0	0
1. Dlouhodobé úvěry	(951)	096	0	0
2. Vydané dluhopisy	(953)	097	0	0
3. Závazky z pronájmu	(954)	098	0	0
4. Přijaté dlouhodobé zálohy	(955)	099	0	0
5. Dlouhodobé směnky k úhradě	(958)	100	0	0
6. Dohadné účty pasivní	(z 389)	101	0	0
7. Ostatní dlouhodobé závazky	(959)	102	0	0
III. Krátkodobé závazky celkem	p. 104 až 126	103	6 545	7 413
1. Dodavatelé	(321+387)	104	343	1 797
2. Směnky k úhradě	(322)	105	0	0
3. Přijaté zálohy	(324)	106	0	0
4. Ostatní závazky	(325)	107	10	14
5. Zaměstnanci	(331)	108	2 171	2 991
6. Ostatní závazky vůči zaměstnancům	(333)	109	0	0
7. Závazky k institucím sociálního zabezpečení a veřejného zdravotního pojištění	(336)	110	1 254	1 652
8. Daň z příjmu	(341)	111	0	0
9. Ostatní přímé daně	(342)	112	470	663
10. Daň z přidané hodnoty	(343)	113	194	149
11. Ostatní daně a poplatky	(345)	114	0	0
12. Závazky ze vztahu ke státnímu rozpočtu	(346)	115	1 756	140
13. Závazky ze vztahu k rozpočtu orgánů územních samosprávných celků	(348)	116	0	0
14. Závazky z upsaných nesplac. cen, papírů a podílů	(367)	117	0	0
15. Závazky ke společníkům sdruženým ve společnosti	(368)	118	0	0
16. Závazky z pevných termínovaných operací a opcí	(373)	119	0	0
17. Jiné závazky	(379)	120	341	0
18. Krátkodobé úvěry	(331)	121	0	0
19. Eskontní úvěry	(232)	122	0	0
20. Vydané krátkodobé dluhopisy	(241)	123	0	0
21. Vlastní dluhopisy	(255)	124	0	0
22. Dohadné účty pasivní	(z 389)	125	6	7
23. Ostatní krátkodobé finanční výpomoci	(249)	126	0	0

18. Přílohy

Název položky	Účet	Pol. číslo	Stav k 01.01.	Stav k 31.12.2020
			3	4
IV. Jiná pasiva celkem	p. 128 až 129	127	3 612	4 448
1. Výdaje příštích období	(383)	128	2	3
2. Výnosy příštích období	(384)	129	3 610	4 445
Pasiva celkem	p. 83+92	130	17 361	28 076

Odesláno dne:	Razítke:	Podpis odpovědné osoby:	Podpis osoby odpovědné za sestavení:	Okamžik sestavení:
	 VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ všestátní odborná instituce			22.3.2021
Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7 Tel. 221 192 221, 84 4577 8026, DKC15245773009		Telefon: 724 324 583		

18.4. Výkaz zisku a ztráty

ORGANIZACE: 45773009

VÝKAZ ZISKU A ZTRÁTY

Příloha č.2 k vyhlášce č. 504/2002 Sb.
s účinností pro účetní jednotky,
u kterých hlavním předmětem
činnosti není podnikání

k 31.12.2020
(v celých tisících Kč)

Název, sídlo a právní forma
účetní jednotky

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v.
i.

Dělnická 213/12
170 00 Praha 7

Veřejná výzkumná instituce

IČO

45773009

Předmět činnosti: výzkum a vývoj

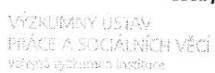
Název položky	Účet	Pol. číslo	Činnost	
			hlavní	hospodářská
			1	2
A. Náklady				
I. Spotřebované nákupy a nakupované služby	p. 2 až 7	1	15 091	0
1. Spotřeba materiálu, energie a ostatních neskladovaných dodávek	(501, 502, 503)	2	1 465	0
2. Prodané zboží	(504)	3	0	0
3. Opravy a udržování	(511)	4	20	0
4. Náklady na cestovné	(512)	5	76	0
5. Náklady na reprezentaci	(513)	6	22	0
6. Ostatní služby	(518)	7	13 508	0
II. Změny stavu zásob vlastní činnosti a aktivace	p. 9 až 11	8	0	0
7. Změny stavu zásob vlastní činnosti	(561, 562, 563, 564)	9	0	0
8. Aktivace materiálu, zboží a vnitroorganizačních služeb	(571, 572)	10	0	0
9. Aktivace dlouhodobého majetku	(573, 574)	11	0	0
III. Osobní náklady	p. 13 až 17	12	53 981	0
10. Mzdové náklady	(521)	13	40 416	0
11. Zákonné sociální pojištění	(524)	14	12 655	0
12. Ostatní sociální pojištění	(525)	15	0	0
13. Zákonné sociální náklady	(527)	16	910	0
14. Ostatní sociální náklady	(528)	17	0	0
IV. Daně a poplatky	p. 19	18	0	0
15. Daně a poplatky	(531, 532, 538)	19	0	0
V. Ostatní náklady celkem	p. 21 až 27	20	341	0
16. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	(541, 542)	21	1	0
17. Odpis nedobytné pohledávky	(543)	22	0	0
18. Nákladové úroky	(544)	23	0	0
19. Kursové ztráty	(545)	24	30	0
20. Dary	(546)	25	0	0
21. Manka a škody	(548)	26	0	0
22. Jiné ostatní náklady	(549)	27	310	0
VI. Odpisy, prodaný majetek, tvorba a použití rezerv a opravných položek	p. 29 až 33	28	1 519	0
23. Odpisy dlouhodobého majetku	(551)	29	1 519	0
24. Prodaný dlouhodobý majetek	(552)	30	0	0
25. Prodané cenné papíry a podíly	(553)	31	0	0
26. Prodaný materiál	(554)	32	0	0
27. Tvorba a použití rezerv a opravných položek	(556, 559)	33	0	0
VII. Poskytnuté příspěvky	p. 35	34	0	0
28. Poskyt. členské příspěvky a příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	(581, 582)	35	0	0
VIII. Daň z příjmů celkem	p. 37	36	0	0
29. Daň z příjmů	(591, 595)	37	0	0
Náklady celkem	p. 1+8+12+19+20+ 28+34+36	38	70 932	0

18. Přílohy

Název položky	Účet	Pol. číslo	Činnost	
			hlavní	hospodářská
			1	2
B. Výnosy				
I. Provozní dotace	p. 40	39	64 878	0
1. Provozní dotace	(691)	40	64 878	0
II. Přijaté příspěvky	p. 42 až 44	41	0	0
2. Přijaté příspěvky zúčtované mezi organizačními složkami	(681)	42	0	0
3. Přijaté příspěvky (dary)	(682)	43	0	0
4. Přijaté členské příspěvky	(684)	44	0	0
III. Tržby za vlastní výkony a za zboží	(601, 602, 604)	45	2 562	0
IV. Ostatní výnosy	p. 47 až 52	46	3 458	0
5. Smluvní pokuty, úroky z prodlení, ostatní pokuty a penále	(641, 642)	47	0	0
6. Platby za odepsané pohledávky	(643)	48	0	0
7. Výnosové úroky	(644)	49	0	0
8. Kursové zisky	(645)	50	1	0
9. Zúčtování fondů	(648)	51	3 461	0
10. Jiné ostatní výnosy	(649)	52	-4	0
V. Tržby z prodeje majetku	p. 54 až 58	53	34	0
11. Tržby z prodeje dlouhodobého nehmot. a hmot. majetku	(652)	54	34	0
12. Tržby z prodeje cenných papírů a podílů	(653)	55	0	0
13. Tržby z prodeje materiálu	(654)	56	0	0
14. Výnosy z krátkodobého finančního majetku	(655)	57	0	0
15. Výnosy z dlouhodobého finančního majetku	(657)	58	0	0
Výnosy celkem	p. 39+41+45+46+53	59	70 932	0
C. Výsledek hospodaření před zdaněním	p. 59 - 38 + 36	60	0	0
D. Výsledek hospodaření po zdanění	p. 59 - 38	61	0	0

Název položky	Pol. číslo	Činnost hlavní + hospodářská
Výsledek hospodaření před zdaněním	p. 60/1+2	0
Výsledek hospodaření po zdanění	p. 61/1+2	0

Odesláno dne:	Razítko:	Podpis odpovědné osoby:	Podpis osoby odpovědné za sestavení:	Okamžik sestavení:
 VÝZKUMNÝ ÚSTAV PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ veřejná výzkumná instituce Dělnická 213/14, 170 00 Praha 7 tel.: 221 152 771, 16. 46 773 009, DIČ: CZ65775009				22. 8. 2021
Telefon: 924 64 153				

18.5. Stanovisko Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.

V Praze dne 10. 6. 2021

S t a n o v i s k o
Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.,
k návrhu Výroční zprávy o činnosti a hospodaření VÚPSV, v. v. i.,
za rok 2020 a k účetní závěrce za rok 2020

V souladu s povinnostmi stanovenými Dozorčí radě zákonem č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, ve znění pozdějších předpisů, přezkoumala Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., návrh Výroční zprávy VÚPSV, v. v. i., za rok 2020. K dispozici měla tyto podklady:

- návrh Výroční zprávy o činnosti a hospodaření VÚPSV, v. v. i., za rok 2020,
- roční účetní závěrku VÚPSV, v. v. i., za rok 2020,
- zprávu nezávislého auditora Ing. Václava Forejta (TRIGGA AUDIT – CZ s. r. o.) určenou pro VÚPSV, v. v. i.

Po zhodnocení těchto podkladů Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., konstatovala, že na základě poskytnutých informací ve Výroční zprávě o činnosti a hospodaření VÚPSV, v. v. i., za rok 2020 se hospodaření VÚPSV, v. v. i., v roce 2020 uskutečnilo v souladu s obecně závaznými právními předpisy, a že účetní závěrka zobrazuje správně majetek, závazky, vlastní jmění, finanční situaci a výsledek hospodaření. Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., neshledala porušení zásad řádného využívání majetku instituce k realizaci její hlavní činnosti a ani ohrožení účelu, ke kterému byla instituce zřízena.

K výsledkům hospodaření ústavu Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., nemá připomínky a bere na vědomí závěry nezávislého auditora.

Stanovisko Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., schválila na svém řádném zasedání dne 10. 6. 2021.

Ing. Karel T u č m a n
předseda Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.

18.6. Zpráva o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.

V Praze dne 10. 6. 2021

Zpráva o činnosti Dozorčí rady Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí, v. v. i., v roce 2020

Členy Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i., k 31. prosinci 2020 byli:

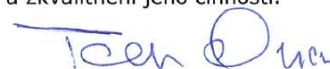
- Ing. Karel Tauchman – předseda rady,
- PhDr. Jitka Slavíková – místopředsedkyně rady,
- Ing. Štefan Duháň,
- Mgr. David Pospíšil,
- Ing. Zdeněk Fidler,
- Ing. Jan Škorpík,
- Ing. Iva Veselá.

Výše jmenovaní členové jsou bezúhonní a splňují podmínky bodů (4) a (5) § 17 zákona č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích, v platném znění. Uvedené fyzické osoby jsou způsobilé k právním úkonům, nebyly pravomocně odsouzeny za trestné činy, jejichž skutková podstata souvisí s předmětem činnosti VÚPSV, v. v. i., a nebyla jim uložena sankce podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon odborné činnosti související s předmětem činnosti veřejné výzkumné instituce.

V hodnoceném období se Dozorčí rada VÚPSV, v. v. i., sešla na třech zasedáních, na kterých:

- projednala a schválila Zprávu o činnosti Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i., v roce 2019,
- projednala a schválila Stanovisko Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i., k Výroční zprávě o činnosti a hospodaření VÚPSV, v. v. i., za r. 2019,
- projednala Plán činnosti VÚPSV, v. v. i., na rok 2020,
- projednala Návrh rozpočtu na rok 2020,
- projednala výsledky hodnocení Hodnotící komise MPSV za rok 2019,
- schválila Dodatek č. 1 ke Smlouvě o nájmu s pronajímatelem budovy Rosmarin (změna plateb nájemného z EUR na Kč),

- projednala a schválila zadání externího auditu VÚPSV, jehož účelem byla identifikace a popis legislativních, personálních, procesních, administrativních a výkonnostních nedostatků ve VÚPSV, v. v. i., v časovém intervalu červenec 2017 až červenec 2020.
- dále rada projednávala:
 - o otázky hospodaření VÚPSV, v. v. i., v roce 2020,
 - o aktuální situaci na VÚPSV, v. v. i., personální změny v řídicí pozici VÚPSV, realizaci výběrového řízení na obsazení pozice ředitele/ky VÚPSV,
- vzala na vědomí Žádost o navýšení institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace pro rok 2020 a účel použití navýšených prostředků,
- projednala výsledky hodnocení výzkumné organizace na národní úrovni a doporučila postup rozvoje VÚPSV, v. v. i., a zkvalitnění jeho činnosti.

Ing. Karel T a u č m a n
předseda Dozorčí rady VÚPSV, v. v. i.